

Kaste ja yhteyden kasvu

Luterilais-roomalaiskatolisen
ykseyskomission raportti

Kaste ja yhteyden kasvu

Luterilais-roomalaiskatolisen ykseyskomission raportti

Luterilainen maailmanliitto
Paavillinen kristittyjen yhteyden edistämisen neuvosto

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja
Kirkko ja toiminta 127

Kirkkohallitus

Helsinki 2022

Kaste ja yhteyden kasvu. Luterilais-roomalaiskatolisen ykseyskomission raportti

Luterilainen maailmanliitto

Paavillinen kristittyjen yhteyden edistämisen neuvosto

Englanninkielisen alkuteoksen nimi: Baptism and Growth in Communion

© Kirkkohallitus

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja, Kirkko ja toiminta 127

Kirkkojen väliset asiakirjat (konsultaatiot, oppineuvottelut)

Asianumero: DKIR/982/06.02/2022

Käännös: Katri Tenhunen ja Eero Huovinen

Ulkoasu: Grano Oy

Taitto: Emma Martikainen

ISBN 978-951-789-751-8 (PDF, saavutettava)

ISSN 2341-9407 (verkkojulkaisu)

Helsinki 2022

Sisällys

Alkusanat	8
Esipuhe	10
Johdanto	14
1. Tämän tutkimuksen konteksti	14
2. Kaste on perusta molemminpuolisen tunnustamisen kasvulle	16
3. Metodi	16
4. Lukujen yleiskuvaus	17
Luku I Raamatun todistus ja kasteen yhdistävä side	
1.1 Kasteen perustava rooli Uudessa testamentissa	18
1.1.1 Herran käsky	19
1.1.2 Yksi kaste kaikille	20
1.1.3 Usko ja kaste	21
1.2 Kasteliturgia	22
1.2.1 Liturgiset elementit	23
1.2.2 Kaste ja katekeesi	25
1.3. Kasteen trinitaarinen luonne	26
1.3.1 Isän lupaus	26
1.3.2 Yhteys Poikaan	27
1.3.3 Pyhän Hengen lahja	29
1.4 Kasteen pelastava vaikutus	30
1.4.1 Kaste ja pelastus	31
1.4.2 Syntien anteeksiantamus	31
1.4.3 Uusi luomus ja elämän uudistuminen Kristuksessa	33

1.5. Kasteen kirkollinen ulottuvuus	34
1.5.1 Kaste liittämisenä Kristuksen ruumiiseen	34
1.5.2 Kaste suhteessa eukaristiaan, parannukseen (rippiin) ja vihkimykseen (ordinaatioon)	35
1.5.2.1 Kaste ja eukaristia	35
1.5.2.2 Kaste ja parannus	37
1.5.2.3 Kaste ja vihkimys	37
1.6 Kaste ja uskossa kasvaminen	38

Luku II Raamatun kastetta koskevan todistuksen vastaanottaminen

2.1 Johdanto	41
2.2 Kasteen liturginen riitti.....	42
2.2.1 Yhteinen riitti	43
2.2.2 Katekumenaatti ja kaste	44
2.2.3 Kastettavien tuominen kasteelle	45
2.2.4 Pahasta luopuminen ja uskon tunnustaminen	46
2.2.5 Kiitosrukous / kasteveden siunaaminen	47
2.2.6 Vesikaste	47
2.2.7 Kaste ja muut rituaaliset merkit	49
2.2.8 Kaste ja eukaristia	50
2.3 Kasteen merkitys kirkkojen yhteisessä opetuksessa.....	51
2.3.1 Pelastus	51
2.3.2 Synnin anteeksiantamus ja perisynti	53
2.3.3 Vanhurskauttaminen ja pyhitys	55
2.3.4 Kristuksen kaltaiseksi tuleminen	56
2.3.5 Pyhän Hengen lahja ja Hengen lahjat	58
2.3.6 Kaste ja usko	59
2.3.7 Kirkollinen ulottuvuus: liittäminen Kristuksen ruumiiseen	61
2.3.8 Kirkollinen ulottuvuus: yhteinen pappeus.....	62
2.3.9 Kaste on peruuttamaton lahja, joka muovaa koko elämää	63

2.4 Kaste, eukaristia, parannus ja vihkimys	65
2.4.1 Kaste suhteessa eukaristiaan	65
2.4.2 Kaste suhteessa parannukseen	67
2.4.3 Kaste suhteessa pappisvihkimykseen	68
2.5 Johtopäätös: Kasteen molemminpuolinen tunnustaminen ja yhteisymmärryksen kasvu.....	70

Luku III Liittäminen Kristuksen ruumiiseen: kirkolliset ulottuvuudet

3.1 Perustelujemme rakenne	71
3.2 Kaste liittämisenä Kristuksen ruumiiseen – yhteisöllinen ulottuvuus.....	74
3.3 Kristuksen ruumis Uudessa testamentissa – rohkaiseva kuva kirkosta	77
3.4 Kristuksen ruumis -käsitteen monipolvinen historia.....	81
3.5 Yhteisesti jaettu kirkollinen todellisuus Kristuksen ruumiin sisällä	87
3.5.1 Luterilaisia ja katolisia käsityksiä kirkosta: eroja ja yhtäläisyyksiä	88
3.5.2 Luterilaisen ekklesiologian malleja	89
3.5.3 Katolisen ekklesiologian malleja	92
3.5.4 Ekumeenisia yhtäläisyyksiä ja haasteita	93
3.5.5 Uusi näkökulma: Hengen hedelmät Kristuksen ruumiiseen kuulumisen tunnusmerkkinä	97
3.6 Johtopäätös: Corpus Christi semper maius – molemminpuolinen tunnustaminen	101

Luku IV Kirkkojen yhteyden kasvu

4.1 Johdanto	105
4.2. Raamatun todistus yhteyden kasvusta	106
4.2.1 Yhteyden käsite	108
4.2.2 Kasvun peruspiirteitä	109
4.2.3 Yhteyden kasvun dynamiikka	112

4.2.4 Muutoksen teologinen horisontti	114
4.3 Kirkkojen yhteyden kasvun dynamiikka	117
4.3.1 Yhteyden kokemuksen kasvu	117
4.3.2 Yhteisen julistuksen kasvu	118
4.3.3 Kasvu yhteisen uskon tunnustamisessa	120
4.3.4 Kasvu kastejuhlan viettämisen tavoissa	121
4.3.5 Kasvu yhteisöllisessä rukouksessa	122
4.3.6 Kasvu ehtoollisen yhteisessä vietossa	123
4.3.7 Kasvu vihkimysviran hyväksymisessä	126
4.3.8 Kasvu sakramentaalisessa elämässä	127
4.3.9 Kasvu keskinäisessä ja yhteisessä maailman palvelemisessa	129
Luku V Kasteyhteyden todeksi eläminen: kuusi ekumeenista sitoumusta	
5.1. Johdanto	132
5.2 Kuusi yhteistä sitoumusta	133
5.3 Pohdintoja kuudesta yhteisestä sitoumuksesta	134
Liite	142
Erytislausunto, prof. dr Christian D. Washburn	142
Lyhenteet	144
Luterilais-roomalaiskatolisen ykseyskomission asiakirjat	145
I vaihe (1967–1972)	145
II vaihe (1973–1984)	145
III vaihe (1986–1993)	145
IV vaihe (1995–2006)	146
V vaihe (2008–2019)	146

Osallistujat	147
Luterilais-roomalaiskatolinen ykseyskomissio 2008–2019	147
Luterilaiset	147
Jäsenet	147
Neuvonantajat	147
Henkilökunta (Luterilainen maailmanliitto)	147
Roomalaiskatolilaiset	148
Jäsenet	148
Neuvonantajat	148
Henkilökunta (Paavillinen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto)	148

Alkusanat

Luterilaiset ja katolilaiset ovat käyneet virallisia oppikeskusteluja 1960-luvun puolivälistä alkaen. Kahdenväliset dialogit ja niiden pohjalta laaditut raportit ovat ohjanneet kirkkoja pois vastakkainasettelusta kohti yhteyttä. Merkittävin asiakirja tällä tiellä on ollut *Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista*. Dialogeissa saavutettu yksimielisyys on vahvistanut yhteistä pyrkimystä tavoitella ykseyttä Kristuksessa. Lundin tuomiokirkossa (2016) järjestetty reformaation yhteinen muistojuhla, jota paavi Franciscus ja Luterilaisen maailmanliiton edustajat yhdessä johtivat, oli tärkeä todistus oppikeskustelujen hedelmistä.

Viides luterilais-roomalaiskatolinen ykseyskomissio sai työnsä päätökseen vuonna 2019, kun se sai valmiiksi raporttinsa *Kaste ja yhteyden kasvu*. Tämä raportti sisältää tärkeitä pneumatologisia virikkeitä tuleville teologisille ja kirkko-opillisille keskusteluille. Se astuu merkittävän askeleen eteenpäin ehdottaessaan erot sovittavaa konsensusta kasteesta.

Luterilaisen maailmanliiton neuvosto keskusteli raportista ja otti sen vastaan kesäkuussa 2019.

Paavillinen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto ja Uskonopin kongregatio tutkivat ja arvioivat raporttia kriittisesti asiantuntijoiden avustuksella. Prosessin aikana katolinen osapuoli kertoi vakavista huolenaiheista, jotka kohdistuivat ennen muuta kirkko-opillisiin perusteluihin ja johtopäätöksiin sekä asiakirjassa käytettyjen teologisten käsitteiden epätarkkuuksiin ja mahdollisiin väärintulkintoihin.

Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto ja Luterilainen maailmanliitto ovat etsineet ratkaisuja tähän tilanteeseen. Myös komission molemmat puheenjohtajat ovat ottaneet osaa tähän selkeyttämisprosessiin. Valitettavasti nämä yritykset eivät kuitenkaan johtaneet tyydyttävään lopputulokseen.

Siksi Paavillinen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto voi pitää raporttia vain avoimena tutkimusdokumenttina, joka ei ole vielä valmis hyväksyttäväksi. Raportti voidaan sen vuoksi julkaista vain yhdessä näiden alkusanojen kanssa.

Nykyistä tilannetta ja lisäselvityksiä vaativia seikkoja on arvioitava perusteellisesti. Tämän jälkeen Luterilainen maailmanliitto ja Paavillinen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto ovat halukkaita jatkamaan ekumeenista dialogia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä Augsburgin valtiopäivien ja Augsburgin tunnustuksen 500-vuotisjuhlaan vuonna 2030.

Geneve ja Rooma, kesäkuu 2021

Martin Junge

pääsihteeri

Luterilainen maailmanliitto

Kardinaali Kurt Koch

presidentti

Paavillinen kristittyjen ykseyden
edistämisen neuvosto

Esipuhe

Jeesuksen rukous, että hänen seuraajansa olisivat yhtä, on yli 50 vuoden ajan rohkaissut Luterilaisen maailmanliiton ja roomalaiskatolisen kirkon välisiä oppikeskusteluja. Näiden keskustelujen viides vaihe alkoi 2008, kun nykyinen luterilais-roomalaiskatolinen ykseyskomissio nimitettiin. Omalla vuorollaan komissio on yrittänyt uskollisesti syventää yhteistä näkyämme kirkkojemme välisestä näkyvästä ykseydestä.

Ensimmäisen asiakirjamme, *Vastakkainasettelusta yhteyteen* (2013), tarkoitus oli teologisesti pohjustaa reformaation yhteistä ekumeenista muistamista vuonna 2017. Olemme iloisia, että me molemmat, luterilaiset ja katolilaiset, voimme yhdessä tunnustaa yhteisen uskomme Jeesuksen Kristuksen evankeliumiin. Meitä molempia ohjaa vanhurskauttamisoppi, joka ilmaisee evankeliumin sisällön. Vanhurskauttamisoppi suuntaa jatkuvasti kirkkojemme kaiken opetuksen ja käytännön kohti Kristusta. Antaessaan sisällön opetuksellemme ja käytännön toiminnallemme se myös kysyy, missä me kirkkoina olemme asettaneet esteitä hyvälle uutiselle Jumalan armosta.

Ratkaiseva ja rohkaiseva askel tiellä kohti täydempää ykseyttä otettiin reformaatiopäivänä 2016, kun paavi Franciscus ja Luterilaisen maailmanliiton edustajat rukoilivat yhdessä Lundin tuomiokirkossa Ruotsissa pide-tyssä juhlassa. Rukous kutsuu kasvamaan kohti syvempää yhteyttä, jonka perusta on kasteessa.

Toisessa asiakirjassamme, *Kaste ja yhteyden kasvu*, olemme syventyneet siihen kirkolliseen elämään, joka jo nyt yhdistää meitä molempia, katolilaisia ja luterilaisia. Yhdessä koettu hengellinen elämä on tehnyt mahdolliseksi sen, että Vatikaanin II kirkolliskokouksen isät saattoivat nimittää roomalaiskatolisen kirkon ulkopuolisia kristillisiä yhteisöjä kirkollisiksi yhteisöiksi.

Yhteys välillämme on jatkuvasti kasvanut. Keskinäinen ymmärrys ja sen tunnistaminen, mikä meille on yhteistä, on lisääntynyt. Olemme kasvaneet

rukouksessa, jumalanpalveluksessa ja yhteisessä hengellisessä elämässä. Kuinka tätä kehitystä voidaan kuvata teologisesti?

Asiakirjamme *Kaste ja yhteyden kasvu* lähtee liikkeelle kasteen vasta- vuoroisesta tunnustamisesta luterilaisissa ja katolisissa yhteisöissä. Tutkimme tämän tosiasian kirkollisia seurauksia. Kaste ei koske vain yksilön Jumala-suhdetta, vaan sillä on myös kirkollinen ulottuvuus – liittään se meidät Kristuksen ruumiiseen. Jos kastetut yksilöt ovat jäseniä Kristuksen ruumiissa, herää kysymys, eivätkö myös ne yhteisöt, joissa ihmiset toteuttavat kristillistä elämäänsä, ole jäseniä Kristuksen ruumiissa.

Kaste on ainutkertainen alku, joka vaikuttaa kastettujen koko elämään. Tarvitsemme kristilliseen elämäämme jatkuvasti ravintoa. Sitä saamme omissa yhteisöissämme vaikuttavien armonvälineiden kautta.

Kasteen ottaminen vakavasti haastaa meidät tutkimaan, voisimmeko me myös yhteisinä tunnustaa toisemme Kristuksen ruumiin jäseniksi. Tässä yhteydessä sanaa ”tunnustaminen” (*recognition*) ei käytetä kirkko-oikeudellisessa eli kanonisessa mielessä, vaan sitä pyritään ymmärtämään neljällä yhteistä vuorovaikutusta kuvaavalla tavalla.

”Tunnustamisella” on

- teologinen merkitys, kun omaksumme niiden ekumeenisten tutkimusten ja keskustelujen tuloksia, joissa olemme löytäneet opillista yhteisymmärrystä, kuten esimerkiksi *Yhteisessä julistuksessa vanhurskauttamisopista*;
- eksistentiaalinen merkitys, kun koemme ja tunnistamme armonvälineiden läsnäolon toisessa yhteisössä, kun osallistumme niihin siten kuin se nykyisellään on mahdollista ja kun pidämme niitä välineinä, joiden kautta usko, rakkaus ja toivo syntyvät ja lisääntyvät;
- hengellinen merkitys, kun havaitsemme ja hyväksymme sen, että Pyhä Henki käyttää toisen yhteisön tapoja ja lahjoja luodakseen Hengen hedelmiä;
- käytännöllinen merkitys, kun näemme lukuisia käytännön yhteistyön muotoja katolilaisten ja luterilaisten välillä sekä heidän yhteisöjensä välillä.

Tie luterilaisten ja roomalaiskatolisten yhteisöjen vastavuoroiseen tunnustamiseen kirkoiksi ei ole ollut helppo, sillä nykyiset ”kirkon” määritelmät ovat molemmilla puolilla erilaisia. Asiakirjamme ehdottaa, että yhdessä

koettua ja todellista kirkollista elämää kuvattaisiin käyttämällä ja syventämällä käsitettä ”Kristuksen ruumiin jäsen”. Tämä on välittävä käsite kuvaamaan sitä, mitä me yhdessä koemme ja kuvaamme silloinkin, kun ymmärrämme ”kirkon” käsitteen eri tavoin.

Käsitteitä ”Kristuksen ruumiin jäsen” ja ”kirkko” on myös tulevaisuudessa pohdittava enemmän. Haastamme toisemme keskustelemaan siitä, mitä omissa yhteisöissämme tarkoitamme, kun puhumme siitä, mikä kirkko on. Tähänastiset historialliset selvityksemme käsitteestä ”kirkko” ovat paljastaneet erilaisia kirkkokäsitteitä kummassakin tunnustuskunnassa. Jouduimme sen vuoksi ottamaan huomioon laajempia lähestymistapoja, emme vain institutionaalisia ja kanonisia.

Vatikaanin II kirkolliskokouksesta lähtien katolisessa teologiassa on käyty laajaa keskustelua ”subsistit”-sanan tarkasta merkityksestä *Lumen Gentium*-asiakirjassa ja roomalaiskatolisen kirkon suhteesta kristillisiin yhteisöihin sen ulkopuolella. Tässä keskustelussa on esitetty monia erilaisia näkemyksiä. Tämän keskustelun jälkiä löytyy myös asiakirjastamme: liitteessä komissiomme yksi katolinen jäsen ilmaisee eriävän mielipiteensä siitä, mistä muut komission katoliset jäsenet ovat olleet yksimielisiä.

Kun asiakirjassa puhumme Kristuksen ruumiin jäsenten keskinäisestä yhteydestä, käytämme käsitettä dynaamisessa mielessä. Se ei kuvaa tavoitellun yhteyden lopullista päämäärää, vaan pikemminkin haastaa yhteisöjämme kasvamaan yhteydessä, kuten asiakirjamme nimikin ilmaisee.

Toivomme, että kasteen vastavuoroista tunnustamista seuraavat kirkolliset johtopäätökset voisivat yhdessä jo nyt koetun hengellisen ja kirkollisen elämän kanssa mahdollistaa ja rohkaista meitä syventymään yhdessä. Toivomme, että kasvaisimme yhdessä niin, että voisimme molemmin puolin ymmärtää toisemme kirkoksi, että voisimme lisätä mahdollisuuksia ehtoollisen yhteiseen jakamiseen ja että voisimme edistyä toistemme vihkimysviran tunnustamisessa.

Luovutamme tämän asiakirjan kirkoillemme ja rohkaisemme niiden jäseniä ja johtajia tutkimaan sitä. Ekumeenisten asiakirjojen vastaanotto ja käytännön toteuttaminen on erottamaton osa yhteistä matkaamme kohti täyttä yhteyttä.

Julistamalla evankeliumin hyvää sanomaa näytämme tien pelastajamme Jeesuksen Kristuksen luo. Samalla palvelemme maailmaa edistämällä ihmisarvoa, solidaarisuutta, oikeudenmukaisuutta ja huolenpitoa luomakunnasta.

Helsinki ja Woodstock 25. maaliskuuta 2020

Eero Huovinen

luterilainen puheenjohtaja

William Kenney

katolinen puheenjohtaja

Johdanto

Luterilais-roomalaiskatolinen ykseyskomissio työskenteli vuosina 2009–2018 ja valmisti kaksi asiakirjaa: *Vastakkainasettelusta yhteyteen* (2013) reformaation muiston yhteistä viettämistä varten 2017 ja nyt julkaistava *Kaste ja yhteyden kasvu*.

Luterilainen maailmanliitto (LML) ja Paavillinen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto perustivat komission ja nimittivät sen jäsenet. He edustavat luterilaisia kirkkoja ja katolista kirkkoa eri puolilta maailmaa, Brasiliasta, Kanadasta, Suomesta, Ranskasta, Saksasta, Italiasta, Japanista, Latviasta, Norjasta, Sveitsistä, Tansaniasta, Yhdistyneestä kuningaskunnasta ja Yhdysvalloista.

Dialogivuosien aikana komissio kokoontui Italiassa (Bose), Yhdistyneessä kuningaskunnassa (Welwyn Garden City), Suomessa (Helsinki), Saksassa (Brekum, Paderborn, Regensburg), Unkarissa (Budapest), Japanissa (Kioto), Puolassa (Opole) ja Ranskassa (Klingenthal). Komissio suree kahden jäsenensä kuolemaa, jotka menehtyivät dialogin kuluessa, professori Turid Karlsen Seim ja professori Ronald F. Thiemann.

1. Tämän tutkimuksen konteksti

Asiakirjan *Kaste ja yhteyden kasvu* konteksti oli lähestyvä reformaation alkamisen 500-vuotisjuhla 2017. Viidenkymmenen vuoden intensiivisen luterilais-katolisen dialogin jälkeen 500-vuotispäivän yhteinen muistaminen herätti kysymyksen siitä, kuinka pitkälle luterilaiset ja katolilaiset olivat päässeet matkallaan kohti yhteyttä ja mitä askeleita edelleen voitaisiin ottaa kohti näkyvää ykseyttä. Asiakirja *Vastakkainasettelusta yhteyteen* kuvasi reformaation historiaa ja käsitteli sen teologisia haasteita viidenkymme-

nen vuoden katolis-luterilaisen dialogin valossa. Tällä tavalla se valmisteli 500-vuotispäivän yhteistä muistamista Lundissa Ruotsissa vuonna 2016.

Virallinen, maailmanlaajuinen dialogi luterilaisten ja katolilaisten välillä alkoi välittömästi Vatikaanin II kirkolliskokouksen jälkeen. Dialogin neljäs vaihe päättyi 2006. Komissiomme, joka nyt on saattanut työnsä päätökseen, edustaa dialogin viidettä vaihetta. Se laajentaa aiempien vaiheiden työtä ja liittyy erityisesti luterilais-katolisiin maailmanlaajuisen tason dialogiraportteihin *The Gospel and the Church* (Malta Report, 1972), *The Eucharist* (1978), *Ways to Community* (1980), *The Ministry in the Church* (1981), *Towards a Common Understanding of the Church* (1990), *Church and Justification* (1993) ja *The Apostolicity of the Church* (2006).

Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista (YJV, 1999), joka on tämän asiakirjan tärkein perusta, edellytti jatkotyöskentelyä siitä, millainen on vanhurskauttamisesta saavutetun yhteisymmärryksen kirkollinen merkitys.¹ Kristityt kokevat vanhurskauttamisen pelastavan armon kasteen sakramentissa. Kasteella on välitön ekklesiologinen merkitys, sillä ihminen liittyy kirkkoon kasteen kautta. Tämä tutkimus kasteesta ja siitä alkavasta yhteyden kasvusta pyrkii selventämään tätä kirkollista merkitystä.

Kirkon apostolisuus -asiakirja (The Apostolicity of the Church, 2006) on se välitön konteksti, jolle tämä asiakirja rakentuu. Luterilaisten ja katolisten yhteisöjen molemminpuolinen tunnustaminen kirkoiksi ja kasvaminen kohti vihkimysviran molemminpuolista tunnustamista edellyttävät, että molemmat yhteisöt ja niiden virat välittävät näkyvällä tavalla kirkon apostolisen uskon. Apostolisuus-asiakirja päätyi toteamaan: "Siksi me tänään molemminpuolisesti tunnustamme, perustavanlaatuisella tasolla, apostolisuuden läsnäolon traditioissamme. Tätä tunnustamista eivät estä ne olemassa olevat erot, joita vielä on tutkittava."²

1 *Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista*, §43. Tästedes YJV.

2 Luterilais-roomalaiskatolinen ykseyskomissio, *The Apostolicity of the Church: Study Document of the Lutheran-Roman Catholic Commission on Unity [of] The Lutheran World Federation [and] Pontifical Council for Promoting Christian Unity* (Minneapolis: Lutheran University Press, 2006), §160.

2. Kaste on perusta molemminpuolisen tunnustamisen kasvulle

Kaste on sakramentti, jonka molemmat kirkot tunnustavat, ja se muodostaa yhteisen perustan kirkkojen yhteydelle. Tähänastisissa dialogeissa kastettujen liittäminen yhteen Kristuksen ruumiiseen on kyllä myönnetty, mutta se ei ole ollut erillisen dialogin aiheena. Nyt komissiomme haluaa avata ja selventää luterilaisten ja katolilaisten yhteistä kasteteologiaa ja näin edistää kirkkojen kasvavaa yhteyttä. Selventämällä yhteistä kasteteologiaa dialogimme vaikuttaa yhteyden kasvamiseen kahdella tavalla. Ensiksi se ilmaisee sen vahvan yhteyden, joka kirkkojemme välillä jo on olemassa yhteisen kasteen vuoksi. Toiseksi se osoittaa luterilaisten ja katolisten kaste-yhteisöjen jäsenyyden Kristuksen ruumiissa.

Katolisten ja luterilaisten yhteisöjen mahdollinen tunnustaminen yhden Kristuksen ruumiin jäseniksi perustuu kasteeseen, koska juuri kasteen kautta luterilaiset ja katolilaiset ovat yhden Kristuksen kirkon jäseniä ja heidät on sakramentaalisesti liitetty Kristuksen ruumiiseen. Kasvava yhteys on osallisuutta kirkon tunnusmerkkeihin (*elementa*). Niiden kautta kastettujen yhteys Kristukseen syvenee ja myös yhteys yhteisöjemme välillä kasvaa. Yhteys Kristukseen ja yhteys Kristuksen yhteen kirkkoon liittävät kirkot ja kirkolliset yhteisöt toisiinsa.

3. Metodi

Tämän tutkimuksen tarkoitus on selventää kirkoillemme sitä yhteyttä, jonka katolilaiset ja luterilaiset jo nyt jakavat. Ensin pyrimme valaisemaan, mitä seurauksia on sillä, että molemmat kaste-yhteisöt ovat osallisia Kristuksen ruumista. Toiseksi haluamme osoittaa, mitä seurauksia tällä osallisuudella on sille, että voisimme vastavuoroisesti tunnustaa toisemme Kristuksen ruumiin jäseniksi. Etsimme perusteluja kirkkojen vastavuoroiseksi tunnustamiseksi (*mutual recognition*) ja toistemme vihkimysvirkojen hyväksymiseksi (*mutual acknowledgement*) Hengen välineenä. Tunnistammehan Hengen hedelmät molemmissa yhteisöissä. Komissio löytää ennakkotapauksia tälle tunnustamiselle Uuden testamentin todistuksesta.

Yhteyden kasvu on tulos siitä, että elämme todeksi kasteeseen perustuvan kutsun syventää yhteistä sakramentaalista elämää ja maailman palvelemista.

Asiakirjamme lähtee siitä vakaumuksesta, että on yksi ainoa Kristuksen ruumis, joka ei ole jakautunut yhteisöihin ja joka ei myöskään ole vain erillisten yhteisöjen yhteenlaskettu kokoelma. Luterilaiset ja katoliset yhteisöt uskovat kuuluvansa tähän yhteen Kristuksen ruumiiseen.

4. Lukujen yleiskuvaus

Ensimmäinen luku käsittelee kastetta koskevaa Raamatun todistusta. Ymmärrämme, että kaste on yhdistävä side luterilaisten ja katolilaisten välillä. Toinen luku kuvaa sitä, miten Raamatun todistus näkyy kasteen liturgisessa toimittamisessa sekä suhteessa kirkon virkaan ja eukaristian sakramenttiin. Näissä kahdessa luvussa komissio avaa ekumeenisen kasteteologian mahdollisuuksia.

Kolmas luku väittää, että Kristuksen ruumiin jäseniä eivät ole ainoastaan uskovat, vaan myös uskonyhteisöt. Se väittää myös, että toistensa molemminpuolinen tunnustaminen seuraa kirkollisten elementtien ja Hengen hedelmän tunnistamisesta toisessa yhteisössä. Neljäs luku kuvaa, kuinka yhteyden kasvu tapahtuu syventämällä sakramentaalista elämää ja maailman palvelemista. Viides luku ehdottaa kuutta käytännön sitoumusta, jotka ilmaisevat sitä, miten yhteinen käsitys kasteesta voi edistää yhteyden kasvamista.

Komissio luovuttaa tämän asiakirjan kirkoillemme Luterilaisen maailmanliiton ja Paavillisen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvoston kautta. Asiakirja on tarkoitettu myös kirkkojemme jäsenille ja koko ekumeeniselle liikkeelle tutkittavaksi ja vastaanotettavaksi. Toivomme, että se ilmentää viidenkymmenen vuoden aikana saavutettua yhteyden kasvua ja johtaa molemminpuolisiin sitoumuksiin, jotka tuovat kirkkomme lähemmäs täyden ja näkyvän yhteyden päämäärää.

Luku I

Raamatun todistus ja kasteen yhdistävä side

1.1 Kasteen perustava rooli Uudessa testamentissa

(1) *Kirkkoja yhdistävän kasteen vastavuoroisen tunnustamisen juuret ovat yhteisessä ymmärryksessä Uuden testamentin todistuksesta.* Monet varhaiset kristilliset kirjoitukset mainitsevat kasteen olennaisena initiaatoriittinä. Niin pitkälle kuin lähdetekstit osoittavat, kaste on pääsiäisen jälkeisen mission käytäntö syntymässä olevassa kirkossa. Kasteella on keskeinen rooli jokaisen uskovan ja kirkkojen kristillisessä elämässä.

(2) *Luterilaisten ja katolilaisten yhteisymmärrys kasteliturgiasta ja -teologiasta perustuu Uuden testamentin todistukseen.* Tässä luvussa ei anneta täydellistä katsausta kaikista kasteeseen liittyvistä näkökohdista eikä myöskään kuvaa kasteen koko historiasta raamatullisena aikana. Tarkoitus on keskittyä niihin näkökohtiin, joista tradition kannalta tuli merkittäviä, ja näin syventää yhteisymmärrystä kasteesta ja kasteen toimittamisesta. Ensin hahmotellaan kasteen perustavanlaatuista roolia varhaiskirkossa. Luterilaiset ja katolilaiset vahvistavat Herran käskyn; he todistavat, että on yksi kaste kaikille; ja he syventävät uskon ja kasteen suhdetta. He ymmärtävät Uuden testamentin todistuksen teologisen voiman tekijänä, joka vahvistaa ekumeenisia suhteita.

1.1.1 Herran käsky

(1) *Matteuksen evankeliumi kertoo*, että ylösnoussut Kristus tuli opetuslastensa luo ja käski heitä: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käsenyt teidän noudattaa” (Matt. 28:19s.). Kristityt ovat aina pyrkineet noudattamaan tätä käskyä.

(2) *Apostolien tekojen mukaan* helluntaipäivänä Jerusalemissa ne, jotka kuuntelivat Pietarin saarnaa, kysyivät: ”Mitä meidän pitää tehdä?” (Ap.t. 2:37). Pietari vastasi: ”Kääntykää ja ottakaa itse kukin kaste Jeesuksen Kristuksen nimeen, jotta syntinne annettaisiin anteeksi. Silloin te saatte lahjaksi Pyhän Hengen” (Ap.t. 2:38). Luukas kertoo, että tuhannet uskovat noudattivat tätä kehotusta (Ap.t. 2:41). Tällä tavalla ensimmäinen kristillinen yhteisö perustettiin: ”Seurakunta kuunteli ja noudatti uskollisesti apostolien opetusta. Uskovat elivät keskinäisessä yhteydessä, mursivat yhdessä leipää ja rukoilivat” (Ap.t. 2:42). Tämä kuvaus kirkollisen yhteisön elämästä on jatkuvasti ollut esikuva kirkolle kautta aikojen.

(3) *Kaste on kristillisen identiteetin tunnusmerkki*. Herran käskyn vuoksi Uudessa testamentissa ja varhaisimmissa uskonyhteisöissä ei ollut epäilystä kasteen toimittamisesta, välttämättömyydestä eikä sen pelastavasta vaikutuksesta. Sekä hellenistisissä uskonnoissa että Jeesuksen ajan juutalaisuudessa oli joitakin aiempia vedellä puhdistautumisen riittejä. Nämä peseytymiskäytännöt auttoivat ihmisiä ymmärtämään kasteen symbolista kieltä. Johanneksen kaste (Mark. 1:4–8, par. Matt. 3:1, 5–11; Luuk. 3:16; vrt. Joh. 1:26; Ap.t. 13:24; 19:7) oli lähellä kristillistä käytäntöä, koska se liittyi kääntymykseen, syntien tunnustamiseen ja messiaanisiin odotuksiin. Mutta Uuden testamentin mukaan Johannes itse lupasi uuden kasteen ”Pyhällä Hengellä” (Mark. 1:8) tai ”Pyhällä Hengellä ja tulella” (Matt. 3:11; Luuk. 3:16). Apostolit ja muut saarnaajat noudattivat uutta initiaation riittä kuuliaisina Herran Jeesuksen Kristuksen käskylle.

1.1.2 Yksi kaste kaikille

(1) *Uudessa testamentissa ei tunneta itsekastamista; jokaisen on saatava kaste toiselta ihmiseltä.* Tämä oli Johannes Kastajan käytäntö, ja se on käytäntö kristillisissä yhteisöissä. Vaikka katumus ja usko kuuluvat olennaisesti kasteeseen, kasteen liturginen keskus on se, että kastettu vastaanottaa kasteen. Tällä vastaanottamisella on syvä teologinen merkitys, koska se ilmaisee Jumalan armon voiman, joka vapauttaa syntiset synneistään ja liittää heidät Kristuksen ruumiiseen.

(2) *Kaste on vapaa teko.* Ihmisen halu tulla kastetuksi on keskeinen ilmaus katumuksesta ja uskosta (Ap.t. 8:36; vrt. Mark. 1:15). Kastettava luottaa Jumalan lupaukseen ja haluaa sekä saada synnit anteeksi että tulla kirkon jäseneksi. Näin hän aloittaa kristillisen vaelluksen ja odottaa Jumalan lupauksen täyttymistä Jumalan valtakunnassa.

(3) *Jokainen kaste on sekä henkilökohtainen että kirkollinen.* Henkilökohtainen uskonratkaisu, henkilökohtainen syntien tunnustaminen ja henkilökohtainen anteeksiannon vastaanottaminen ovat välttämättömiä. Kaste ei kuitenkaan eristä yksilöitä, vaan yhdistää heidät kaikkien muiden kirkon jäsenten kanssa. Siksi Paavali kirjoittaa ”me” selittäessään kasteen riittä ja merkitystä (Room. 6:3s.). Henkilökohtainen ja kirkollinen ulottuvuus kuuluvat olennaisesti yhteen, koska kirkko on uskon yhteisö ja kastetut uskovat elävät Kristuksen ruumiin jäseninä (1. Kor. 12:12–27; Room. 12:4s.).

(4) *Kaste tekee kaikki uskovat yhdeksi Kristuksessa.* Kirjeessään galatalaisille Paavali kirjoittaa Jeesuksen Kristuksen evankeliumin kautta tapahtuvasta hengellisestä vallankumouksesta: ”Te kaikki olette Jumalan lapsia, kun uskotte Kristukseen Jeesukseen. Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastettuja, olette pukeneet Kristuksen yllenne. Yhdentekevää, oletko juutalainen vai kreikkalainen, orja vai vapaa, mies vai nainen, sillä Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi” (Gal. 3:26–28). Kaste on sama naisille ja miehille (Ap.t. 2:41), juutalaisille ja kreikkalaisille, orjille ja vapaille (1. Kor. 12:13; Kol. 3:11), köyhille ja rikkaille (vrt. 1. Kor. 1:26–28), viisaille ja tyhmille (Room. 1:14).

(5) *Kaikki opetuslapset on kutsuttu kastamaan.* Matteuksen evankeliumin (Matt. 28:16–20) ja Markuksen evankeliumin kanonisen lopun (Mark.

16:15s.) mukaan kaikkien opetuslasten lähetystehtävä on julistaa evankeliumia ja kastaa kaikki kansat. Siten kastaminen ei ole apostolien etuoikeus, vaan tehtävä kaikille uskoville. Itse asiassa kirkon historiassa tämä teologinen näkemys salli kastamattomien kastaa "Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen" (Matt. 28:19).

1.1.3 Usko ja kaste

(1) *Uudessa testamentissa kasteen ja uskon välillä on vahva yhteys.* Usko etsii kastetta, koska usko tunnistaa Jumalan kansan valinnan ja mission, Jumalan kansan, johon uskova tahtoo kuulua (vrt. Gal. 3:21–25). Kaste on uskon ilmaus, koska se yhdistää uskovan Jeesukseen Kristukseen (vrt. Ef. 4:4s.). Usko on Jumalan lahja, jonka uskovat vastaanottavat, jakavat ja vahvistavat uudessa elämässään (vrt. Gal. 3–4). Samalla tavalla kaste on Jumalan lahja, jonka kastetut vastaanottavat ja vahvistavat liturgiassa ja uskonyhteisössä (vrt. 2. Kor. 1:21s.).

(2) *Kaste on oikea paikka uskon tunnustamiselle.* Monet vanhat uskontunnustukset kuuluvat kasteen viettoon. Paavali kirjoittaa tessalonikalaisille heidän kääntymyksestään muistuttaen: "Onpa uskonne Jumalaan tullut tunnetuksi kaikkialla muuallakin. Meidän ei tarvitse siitä puhua, sillä kaikki kertovat, mihin meidän käyntimme teidän luonanne johti: te hylkäsitte väärät jumalat ja käännyitte palvelemaan elävää, todellista Jumalaa ja odottamaan taivaasta hänen Poikaansa, jonka hän herätti kuolleista, Jeesusta, joka pelastaa meidät tulevalta vihalta" (1. Tess. 1:8–10). Roomalaiskirjeessä Paavali julistaa: "Jos sinä suullasi tunnustat, että Jeesus on Herra, ja sydämessäsi uskot, että Jumala on herättänyt hänet kuolleista, olet pelastuva" (Room. 10:9). Uskon tunnustaminen kuuluu kasteeseen, se on uuden elämän lähde luottaen Jumalaan ja kuuliaisena hänelle (vrt. Room. 6:3–4).

(3) *Kastetut lapset vastaanottavat Jumalan Hengen lahjan; he vastaanottavat Jumalan armon; he jakavat kristittyjen vanhempiansa ja koko kirkon uskon.* Tämä usko on Jumalan lahja, jossa heidän tulee kypsyä. Vaikka heidän ei tarvitse tunnustaa henkilökohtaisia syntejä, heidät vapautetaan synnin ja kuoleman vallasta, joka on varjostanut ihmisen elämää Aadamin synnistä saakka. On huomattava, että Uusi testamentti ei sisällä nimenomaisia

viittauksia lasten kasteeseen. Normaalitapaus, jota Uudessa testamentissa kuvataan ja joka siitä heijastuu, on aikuiskaste. Silti lasten kastamiselle on hyvät raamatulliset perusteet. Raamatussa todetaan, että kokonaiset ”perhekunnat” vastaanottivat kasteen (Ap.t. 16:15, 30–33; 18:8; 1. Kor. 1:16; 16:15; vrt. Ap.t. 10:23–48; 11:13–17). Antiikin aikaan lapset kuuluivat perhekuntaan. Lapset olivat kristillisten yhteisöjen tärkeitä jäseniä (vrt. Kol. 3:18–25; Ef. 6:1–4). Kristityn äidin tai isän tyttärenä tai poikina he eivät olleet ”epäpuhtaita”, vaan ”pyhiä” (1. Kor. 7:14). Joel 3:1–5 lupauksen mukaan, jota Pietari lainaa helluntaipuheessaan, ”poikanne ja tyttärenne” saavat Pyhän Hengen niin kuin aikuisetkin (Ap.t. 2:17). Ympärileikkausta, joka tavallisesti suoritettiin kahdeksantena päivänä (Fil. 3:5; vrt. 1. Moos. 17:12; 21:4; 3. Moos. 12:3) ja kastetta, ”ympärileikkausta, jota ei ole ihmiskäsin tehty” (vrt. Kol. 2:11), verrataan toisiinsa. Tämä voi olla viittaus lasten kastamiseen. Lapset toivotetaan tervetulleiksi uskon taloon. Jeesus itse siunasi lapsia (Mark. 10:13–16, par. Matt. 19:13–15; Luuk. 18:15–17). Kun opetuslapset kiistelivät siitä, kuka on suurin, Jeesus ”asetti heidän keskelleen lapsen, otti hänet syliinsä ja sanoi: ’Joka minun nimessäni ottaa luokseen yhdenkin tällaisen lapsen, se ottaa luokseen minut. Ja joka ottaa minut luokseen, ei ota minua, vaan sen, joka on minut lähettänyt’” (Mark. 9:36s., par. Matt. 18:2–5; Luuk. 9:47s.).

1.2 Kastelitururgia

(1) *Teologinen yhteisymmärrys kasteesta, joka ohjaa luterilaisia ja katolilaisia vastavuoroiseen tunnustamiseen, pohjautuu kasteliturgiaan.* Uudessa testamentissa ei kuvata kasteliturgiaa. Monet raamatunkohdat näyttävät kuitenkin kuvaavan ensimmäisten kristillisten yhteisöjen yhteistä kasteteologiaa ja -liturgiaa. Uuden testamentin eri kirjoitukset korostavat eri ominaispiirteitä. Ne ilmentävät Uuden testamentin kasteteologian rikkautta, jolla on jatkuvasti uutta annettavaa kaikkina aikoina. Seuraavassa keskitytään Uudesta testamentista löytyviin kasteen liturgisiin elementteihin. Voimme havaita kasteen keskeiset rituaalit, trinitaarisen kaavan ja vesikasteen kuten myös muut liturgiset merkit, joissa korostuu ihmisen uudistuminen kirkollisessa yhteisössä.

(2) *Liturgia ja katekeesi kuuluvat yhteen, sekä kasteen toimittamisessa että sen ymmärtämisessä.* Uusi testamentti sisältää monia kuvauksia sekä kastetta edeltävästä että sen jälkeisestä opetuksesta. Ei ole kastetta eikä uskoa ilman katekeesia; ei ole katekeesia ilman viittausta kasteen viettoon. Yhteys katekeesiin takaa, että kaste ei ole pelkkä riitti, vaan tosi ilmaus kääntymyksestä, joka johtaa uuteen elämään. Toisaalta katekeesin ja liturgian suhde varmistaa, että katekeesi on juurtunut uskovien ja kirkon todelliseen elämään.

1.2.1 Liturgiset elementit

(1) *Alusta alkaen kristilliset yhteisöt viettivät kastetta.* Kaste on liturgia, jossa ihmiset sitoutuvat uskon tiehen, tunnustavat uskonsa, rukoilevat, kiittävät ja ylistävät Jumalaa. Liturgia yhdistää sanat, aineelliset elementit ja eleet. Kastetoimitus on vaikuttava teko, joka toteuttaa sen, mitä se merkitsee, koska se tehdään Jumalan tahdon mukaan, Jeesuksen Kristuksen nimessä ja Hengen voimassa.

(2) *Kastekaava on kasteliturgian keskus.* Matteuksen evankeliumi sisältää täyden trinitaarisen kastekaavan. Opetuslapset on kutsuttu opettamaan kaikkia kansoja ja kastamaan niitä "Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen" (Matt. 28:19). Trinitaarinen kaava on vanha traditio, joka löytyy jo *Didakhesta*, Justinos Marttyyriilta, Ignatios Antiokialaiselta³ ja muiltakin kirkkoisiltä. Trinitaarisen kaavan sana "ja" ei tarkoita eri "jumalien" lisäämistä, vaan se on osoitus Isän, Pojan ja Pyhän Hengen trinitaarisesta yhteydestä. Yksikömuoto "nimeen" viittaa kristillisen uskon monoteistiseen tunnustukseen (vrt. Mark. 12:28–34, par. Matt. 22:34–40; Luuk. 10:25–28). Apostolien teoissa ja Paavalin kirjeissä kristologinen korostus on tyypillinen. Sen osoittavat ilmaisut "Kristuksessa" (Room. 6:3s.; Gal. 3:27) ja "Kristuksen nimeen" (Ap.t. 2:38; 8:16; 10:48; 19:5; vrt. 1. Kor. 1:13, 15).⁴ On joitakin viitteitä erilaisista käytännöistä ensimmäisten sukupolvien aikana, mutta niissäkään kristologinen tulkinta ei kiellä trinitaarista sisältöä eikä trinitaarinen kaava estä kristologista sisältöä. Kattavuutensa vuoksi trinitaarinen kaava on sitova

3 *Didakhe* 7,1.3. Justinos Marttyyri, Apologia 1, 61. Ignatius Antiokialainen, *Kirje magnesiaalaisille*, 13, 2.

4 *Didakhe* 9, 5 sanoo: "Herran nimeen."

sekä luterilaisille että katolilaisille, kuten myös useimmille muille kristillisille yhteisöille.

(3) *Kristityt kastetaan vedellä.* Vesi on kasteen olennainen elementti. Johannes kastoi Jeesuksen Jordan-virrassa (Mark. 1:9–11, par. Matt. 3:13–17; Luuk. 3:21s.). Kastaessaan Johannes Kastaja lupasi, että oli tuleva toinen, joka kastaa vedellä ja Hengellä. Viitaten Johanneksen kasteeseen *Didakhe* puhuu ”elävästä vedestä.”⁵ Kun Filippos oli opettanut pyhiä kirjoituksia, etiopialainen eunukki, Etiopian kuningattaren eli kandaken hoviherra (Ap.t. 8:27), vastasi: ”Tässä on vettä. Estääkö mikään kastamasta minua?” (Ap.t. 8:36). Ja Luukas kertoo: ”He molemmat, Filippos ja hoviherra, astuivat veteen, ja Filippos kastoi hänet” (Ap.t. 8:38). Vedestä tuli kasteen elementti (vrt. Ap.t. 10:47). On avoin kysymys, oliko upottaminen vai valeleminen kasteen alkuperäinen muoto, vai käytettiinkö molempia muotoja. Molemmat riitit hyväksyttiin, koska upottaminen veteen ja vedestä nouseminen on vertauskuva kuolemasta ja ylösnousemuksesta (vrt. Room. 6:3s.; Kol. 2:12s.) ja valeleminen vertauskuva synneistä puhdistumisesta (vrt. 1. Kor. 6:11).

(4) *Uusi testamentti sisältää rikkaita vertauskuvia kasteliturgiasta.* Metafora ”Kristukseen pukeutuminen” (Gal. 3:27) saattaa viitata kastetun käyttämään kastepukuun. Heprealaiskirjeessä käten päällepaneminen liittyy kasteeseen (Hepr. 6:2). Ensimmäinen Johanneksen kirje mainitsee ”voitelun” (*khrisma*), joka näyttää viittaavan tulkintaan kasteesta (1. Joh. 2:20–27), jonka keskeisenä riittinä on mahdollisesti ollut voiteleminen, merkki liittämisestä Kristukseen (vrt. Luuk. 4:18; Ap.t. 4:27; 10:38; Hepr. 1:9). Toisessa korinttilaiskirjeessä Paavali viittaa ”voiteluun” kirjoittaessaan kasteesta (2. Kor. 1:21s.; vrt. Ef. 1:13; 4:30). Voitelu heijastaa vanhaa tapaa, joka oli tuttu eri kristillisille yhteisöille. Monet tulkinnat antiikin ajoista alkaen ymmärtävät Ilm. 7:2–8 mainitun ”sinetillä merkitsemisen” todisteeksi riitistä kasteen kontekstissa. Kristillisessä traditiossa nämä ja muut vertauskuvat valaisevat kasteen merkitystä, vaikkakaan ne, toisin kuin vesi, eivät ole kasteriitissä välttämättömiä.

5 *Didakhe* 7, 3.

1.2.2 Kaste ja katekeesi

(1) *Kaste liittyy katekeesiin.* Matt. 28:18–20 mukaan kastaminen ja opettaminen luonnehtivat Herran käskyä seuraavien opetuslasten missiota. Katekeesin kautta ihmiset oppivat evankeliumin ytimen ja sen vapauden; se sallii heidän käydä sisään opetuslasten yhteisöön. Kristillinen kasvatusta ja opetus on tärkeää uskon totuuden välittämiseksi, joka on Jumalan lahja uskoviensa elämän täyttämiseksi.

(2) *Kastetta edeltävä opetus on johdatusta uskon salaisuuteen* (vrt. 1. Kor. 2:1–4). Jeesus itse oli saarnaaja ja opettaja. Hänen opetuslapsensa oppivat häneltä opettaakseen toisia, joista itsestäänkin tuli opettajia (Matt. 28:16–20). Jokainen apostoli on opettaja (vrt. 1. Kor. 4:17; Kol. 1:28; 2:7). Jumala asettaa seurakunnassaan opettajat, apostolit ja profeetat (1. Kor. 12:28). He työskentelevät kirkon rakentumiseksi ja auttavat toisia kasvamaan uskossa (Ef. 4:1–16). Opettaminen kuuluu yhteen saarnaamisen, innoittamisen, nuhtelemisen ja lohduttamisen kanssa. Katekeesi on sydämen ja sielun asia. Se uudistaa mielen (vrt. 1. Kor. 2:16). Pietari (Ap.t. 2:37–42 jne.), Filippus (Ap.t. 8:26–40) ja Paavali (Ap.t. 13:14–49 jne.) kaikki saarnasivat ja opettivat evankeliumia herättääkseen uskoa ennen kastamista. Katekeesi ennen kastetta on välttämätöntä, koska lähetystyö ei ole pakottamista vaan suostuttelemista. Kasteoppilaiden on tunnettava evankeliumin sanoma, sakramenttien merkitys ja uskon vaatimukset. Ne edellyttävät vapaasti tapahtuvaa kääntymystä.

(3) *Kasteen jälkeinen katekeesi on uskon syventämistä.* Se on yhtä tärkeää kuin kastetta edeltävä opetus. Kasteen jälkeisissä katekeesissa on kaksi ulottuvuutta.

Ensiksi kasteen jälkeinen katekeesi johdattaa kastetun syvemmälle uskon salaisuuteen. Esimerkiksi Luukkaan evankeliumi kirjoitettiin jatkamaan Teofiloksen saamaa opetusta (Luuk. 1:3s.). Paavalille opetus on olennainen osa kristillistä liturgiaa (1. Kor. 14:6, 31). Pastoraalikirjeissä opettaminen on olennainen osa piispallista palvelutehtävää (1. Tim. 4:12–16).

Toiseksi kaste itse on kasteopetuksen aihe (Hepr. 6:1s.), koska se käsittää koko armon ja uskon totuuden, jonka löytämiseen kristityt ovat kutsuttuja

koko elämänsä ajan. Kasteen jälkeinen katekeesi on välttämätöntä, jotta Jumalan sana ja jokapäiväinen elämä liittyisivät aina uudelleen toisiinsa.

1.3. Kasteen trinitaarinen luonne

(1) *Herran käskyn mukaan* (Matt. 28:19) *kaste on trinitaarinen*. Kolminaisuuden teologia on ensisijaisesti tulkintaa pelastushistoriasta, josta pyhä Raamattu todistaa. Isän lupaus, yhteys Poikaan ja Pyhän Hengen lahja ovat yhteisen, Raamattuun perustuvan kastekäsityksen ja -käytännön olennaisia ulottuvuuksia.

(2) Trinitaarinen usko perustuu Uuteen testamenttiin. Jeesus-liikkeen historiassa ja varhaiskirkossa Isän, Pojan ja Pyhän Hengen ykseyden löytämisen prosessi alkoi kysymyksillä siitä, mikä oli Jeesuksen suhde Jumalaan ja mikä on Jeesuksen persoonan merkitys kaikille ihmisille. Uskon vastaus, josta Uusi testamentti todistaa, ei ole teoriaa, vaan todeksi eletty usko siihen, että Jeesus, Poika, ja Jumala, Isä, ovat yhtä (Joh. 10:30) ja että Jeesus on Lunastaja, joka antaa elämänsä kaikkien pelastukseksi. Trinitaarinen kaste-kaava ilmaisee kasteen trinitaarisen merkityksen uskona, joka suuntautuu Isään, tekee Kristuksen kaltaiseksi ja on Pyhän Hengen innoittamaa.

1.3.1 Isän lupaus

(1) *Kutsu kastaa kaikki kansat täyttää Abrahamille lausutun Jumalan lupauksen*. Jumala lupasi, että Abraham (1. Moos. 12:3; 15:6) ja hänen jälkeläisensä (1. Moos. 22:17) tulisivat siunaukseksi kaikille kansoille (Gal. 3:16). Matteuksen (Matt. 28:18–20) ja Paavalin (Gal. 1:13–16) mukaan kaikkiin kansoihin ulottuva lähetystyö täyttää tämän lupauksen Jeesuksen Kristuksen nimesä. Jokainen kastettu on Jumalan siunaama ja kutsuttu olemaan siunaus toisille. Toisessa korinttilaiskirjeessä Paavali julistaa, että voitelu ja sinetti, jotka kuuluvat kasteeseen (2. Kor. 1:21s.), konkretisoivat ”kyllä”- ja ”aamen”-vastauksen, jolla Jumala vastaa Kristuksessa kaikkiin lupauksiinsa (2. Kor. 1:19s.). Tämän Jumalan armon avaran horisontin piirissä kastetut liitetään Israelin, Jumalan kansan yhteyteen.

(2) *Kastetut ovat uusi luomus.* Johanneksen evankeliumi esittää toisen vertauskuvan kasteesta, kun Jeesus opettaa Nikodemokselle, että ”vedestä ja Hengestä syntyminen” (Joh. 3:5) on ”syntymistä ylhäältä”, eli Jumalasta. Paavali puhuttelee kastettuja ”uudeksi luomukseksi” (2. Kor. 5:17; Gal. 6:15), koska kaste on kääntymistä pois synnin varjon alaisesta elämästä uuteen elämään armon ja vapauden valossa. Se on kuolemista ja nousemista ylös Kristuksen kanssa hänen mittamattomassa rakkaudessaan (Gal 2:19s.). Jumala, Luoja, on Lunastaja. Kastettujen uusi elämä Jumalan armosta ennakoi iankaikkista elämää, joka saa täyttymyksensä Jumalan taivaallisessa valtakunnassa (vrt. Joh. 3:3–5 ja 1. Tess. 2:12; Room. 14:17).

(3) *Kaste on pyyntö Jumalalle.* Ensimmäisessä Pietarin kirjeessä evankeliumin julistus keskittyy kasteeseen (1. Piet. 3:18–23). Se julistaa Jeesuksen kärsineen ”ainutkertaisen kuoleman syntien tähden” (1. Piet. 3:18); se mainitsee hänen menonsa kuolemaan (1. Piet. 3:19s.); ja se esittää kasteen ”hyvän omantunnon pyytämisenä Jumalalta Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksen kautta” (vrt. 1. Piet. 3:21). Kaste on ”pyytämistä Jumalalta”, koska se on Jumalan käskemä liturginen rukous, pyyntö, jonka Jumala lupaa kuulla, ja koko ihmisen uskominen Jumalalle, joka lunastaa uskovat. Kaste on ”hyvän omantunnon” pyytämistä, koska, kuten Ensimmäinen Pietarin kirje korostaa, se uudistaa koko uskovien elämän uskossa siihen, että Jumala on pelastanut heidät, mikä on Jumalan lahja. Tämä pyyntö osoitetaan Jumalalle ”Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksen kautta”, koska Jeesus ottaa sen vastaan ja vie sen Isälleen.

1.3.2 Yhteys Poikaan

(1) *Kaste yhdistää meidät Jeesukseen Kristukseen.* Jeesus on Herra, joka käskää kastaa (Matt. 28:19). Kaste vastaanotetaan ”(Jeesuksessa) Kristuksessa”. Vielä enemmän: kaikki kastetut ovat ”yksi Kristuksessa” (Gal. 3:28). Jeesus rakastaa kaikkia ihmisiä Jumalan rakkaudella. Ne, jotka uskovat, ovat tietoisia tästä rakkaudesta ja vastaavat siihen rakastamalla Jumalaa ja lähimmäisiään. Jumalan rakkaus, joka ruumiillistui Pojassa, täyttää uskovien sydämet (Room. 5:5–11) ja tuo heidät yhteen Kristuksen kirkkona.

(2) *Jokainen kastettu on osallinen Jeesuksen Kristuksen kuolemasta ja ylösnousemuksesta.* Katolisen ja luterilaisen pääsiäisliturgian keskeinen osa on lukukappale Roomalaiskirjeestä: ”Tiedättehän, että meidät kaikki Kristukseen Jeesukseen kastetut on kastettu hänen kuolemaansa. Näin meidät kasteessa annettiin kuolemaan ja haudattiin yhdessä hänen kanssaan, jotta mekin alkaisimme elää uutta elämää, niin kuin Kristus Isän kirkkauden voimalla herätettiin kuolleista” (Room. 6:3s.). Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus toteuttaa eskatologisesti Jumalan yleismaailmallisen pelastustahdon. Koska Jeesus antoi henkensä ”meidän tähtemme” ja koska hän Jumalan oikealle puolelle korotettuna ”rukoilee puolestamme” (Room. 8:34), kaikki uskovat ovat osallisia hänen rakkaudestaan. He kuolevat hänen ”kanssaan”, koska hän samaistuu heidän kanssaan heidän syntiensä sovituksena (Room. 3:25). He elävät hänen kanssaan, koska hänen rakkautensa heitä kohtaan on aina läsnä ja luovaa (Room. 8:31–39). He yhdistyvät täysin hänen kanssaan ylösnousemuksensa jälkeen (1. Tess. 4:17).

Kolossalaiskirjeessä on samanlainen käsitys kuin Roomalaiskirjeessäkin: ”Häneen teidät on yhdistänyt ympärileikkaus, jota ei ole ihmiskäsin tehty, Kristuksen ympärileikkaus, jossa syntinen luonto riisutaan pois. Kasteessa teidät yhdessä hänen kanssaan haudattiin ja herätettiin eloon, kun uskoitte Jumalaan, joka voimallaan herätti Kristuksen kuolleista” (Kol. 2:11s.). Kasteen vertaaminen ympärileikkaukseen heijastaa juutalaiselle ajattelulle tärkeää liittämistä Jumalan kansaan (1. Moos. 17:1–27). Kaste on hengellinen muutos, joka on avoin niin juutalaisille kuin kreikkalaisille, miehille ja naisille, aikuisille kuin lapsillekin.

(3) *Yhteys Jeesuksen kanssa liittyy yhteyteen Isän kanssa.* Paavali selittää uskon vapautta saarnatessaan korinttilaisille: ”Kaikki on teidän, mutta te olette Kristuksen, ja Kristus on Jumalan” (1. Kor. 3:22s.). ”Kuuluminen johonkin” merkitsee, että on ”hyväksytty”, ”vastaanotettu” ja ”rakastettu”, mutta se merkitsee myös ”itsensä antamista”, ”kuuliaisuutta” ja ”liittymistä johonkin”. Sen, että meillä on yhteys Isään, koska meillä on yhteys Poikaan, toteuttaa Pyhä Henki, joka liittää kastetut Kristuksen ruumiiseen (1. Kor. 12:13) ja tekee heistä kirkon jäseniä. Kasteessa toteutuu yhdistyminen Jeesukseen kirkon yhteisössä. Se on alku tielle, joka ennakoi täyttä yhteyttä.

1.3.3 Pyhän Hengen lahja

(1) *Pyhä Henki annetaan ja vastaanotetaan kasteessa.* Pyhän Hengen läsnäolo kasteessa täyttää Johannes Kastajan lupauksen (Mark. 1:7s., par. Matt. 3:11; Luuk. 3:16). Vaikka tämän lupauksen ensimmäinen täyttymys toteutuu helluntaina (Ap.t. 1:5; 2:1–11), se tapahtuu myös jokaisessa kasteessa (vrt. Ap.t. 11:16–17; 19:1–7). Paavali näkee suoran yhteyden kasteen ja Pyhän Hengen lahjan välillä (1. Kor. 12:13; 2. Kor. 1:21s.; vrt. Tit. 3:5). Apostolien teoissa Pyhän Hengen lahja annetaan joko kasteen jälkeen (Ap.t. 8:14–17) tai ennen kastetta (Ap.t. 10:44–47).

Kun Paavali viittaa Hengen vastaanottamiseen, hän korostaa kastetta siirtymäriittinä ja initiaationa (Room. 5:5; 1. Kor. 12:3; 2. Kor. 5:5; 11:4; Gal. 3:1–5; 1. Tess. 1:5s.). Henki innoittaa kastetut vahvistamaan evankeliumin (Gal. 3:1–5; vrt. 1. Kor. 2:1–11), tunnustamaan uskon (vrt. 1. Kor. 12:3), luottamaan Jumalan rakkauteen (Room. 5:1–11), tunnistamaan henkilökohtaiset armolahjansa (1. Kor. 12:4–12), aloittamaan uuden elämän Jumalan ilossa (1. Tess. 1:5s.) ja odottamaan sitä, että yhteys Kristuksen kanssa saa täyttymyksensä ikuisessa elämässä (1. Tess. 1:8–10).

(2) *Hengen kautta kaikki kastetut tunnistetaan Jumalan lapsiksi.* Itse asiassa luomisen teologian kannalta jokainen ihminen on Jumalan kuvana (imago Dei, 1. Moos. 1:26s.) Jumalan lapsi. Mutta erityisessä merkityksessä Jumalan lapsena oleminen liittyy kasteeseen ja Pyhän Hengen lahjaan. Paavali korostaa: ”Henki itse todistaa yhdessä meidän henkemme kanssa, että olemme Jumalan lapsia” (Room. 8:16). Uskon kautta kastetut ymmärtävät olevansa Jumalan lapsia; kasteessa iloitaan siitä, että olemme rakastettuja Isän Jumalan lapsina. Paavali huomauttaa, että Jumalan ”lapset” eivät ole orjia eivätkä pikkulapsia, vaan vapaita ihmisiä (Gal. 3:26–4:7). ”Lapsina” he saavat Jumalalta sydämiinsä hänen ”Poikansa Hengen, joka huutaa ‘Abba! Isä!’” (Gal. 4:6). Kasteessa kaikki uskovat adoptoidaan Jeesuksen Kristuksen veljiksi ja sisariksi (Gal. 4:5; Room. 8:16s., 28–30). Ensimmäinen Johanneksen kirje todistaa samanlaisesta suhteesta lapseuden ja kasteen välillä: ”Katsokaa, kuinka suurta rakkautta Isä on meille osoittanut: me olemme saaneet Jumalan lapsen nimen, ja hänen lapsiaan me myös olemme” (1. Joh. 3:1). Ja viitaten samaan seuraukseen kirjeen kirjoittaja jatkaa: ”Siitä me tiedämme rakastavamme Jumalan lapsia, että rakastamme Jumalaa

ja noudatamme hänen käskyjään” (1. Joh. 5:2). Tämä rakkaus on kasteen innoittaman ekumeenisen liikkeen sydänasia.

(3) *Uudessa testamentissa kaste ja konfirmaatio kuuluvat yhteen.* Perinteisesti niiden suhdetta kuvaa Apostolien tekojen kohta (8:14–17), jossa – Filippoksen tehtyä lähetystyötä Samariassa – Pietari ja Johannes rukoilivat Hengen lahjaa: ”Pietari ja Johannes panivat kätensä heidän päälleen, ja he saivat Pyhän Hengen” (Ap.t. 8:17). Apostolien teoissa tämä kertomus ei kuitenkaan perusta kasteen rinnalle uutta rituaalia. Pikemminkin se kuvaa Hengen erilaisia lahjoja. Hengen antaminen ei tapahdu yhdessä hetkessä, vaan on jatkuvaa toimintaa, *inspiratio continua*. Hengen lahjat ovat aina kristittyjen ikään ja kutsumukseen sopivia.

1.4 Kasteen pelastava vaikutus

(1) *Katolilaiset ja luterilaiset uskovat, että kasteen pelastavalla vaikutuksella on perustava merkitys sekä jokaisen uskovan että koko kirkon kannalta.* Kaste välittää täyden Jumalan armon ja se ennakoi pelastuksen eskatologista täyttymystä. Seuraavassa kuvaamme muutamia Uuden testamentin todistuksia, jotka ovat tärkeitä yhteiselle uskollemme.

(2) *Sekä luterilaiset että katolilaiset luottavat Raamatun todistukseen siitä, että kaste ja pelastus kuuluvat kiinteästi yhteen.*⁶ Yhtäältä kaste on syntien anteeksiantamus, Kristuksen ruumiiseen liittäminen (1. Kor. 12:13–27) ja Kristukseen yhdistyminen. Toisaalta kaste korvaa ympärileikkauksen initiaatiosakramenttina. Uskon ja lain tekojen erottaminen merkitsee sitä, ettei lain noudattaminen enää velvoita ketään suostumaan ympärileikattavaksi (Gal. 5:3).⁷

6 YJV, §28.

7 *The Biblical Foundations of the Doctrine of Justification* (New York: Paulist, 2012), 74.

1.4.1 Kaste ja pelastus

(1) *Kaste vaikuttaa pelastuksen.* Viitattuaan Nooan ja arkkiin Ensimmäisen Pietarin kirjeen kirjoittaja kirjoittaa: ”Teidät pelastaa nyt kaste” (1. Piet. 3:21). Pelastus ei tapahdu maagisesti, vaan lupauksena. Se on totta ja se toteutuu eskatologisesti.

(2) *Uudessa testamentissa kasteen ja pelastuksen välinen suhde on positiivinen, vaikkakaan ei vääjäämätön suhde.* Uskovat ovat vapaita ja kutsuttuja vastaamaan vapaasti ja uskoen. Pelastus on lunastuksen luvattu vaikutus: ”Joka sen uskoo ja saa kasteen, on pelastuva...” (Mark. 16:16). Teksti, viittaamatta kasteeseen, jatkuu: ”Joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen.” Mark. 16:16 ei julista, että jokainen kastamaton joutuu kadotukseen, vaan pikemminkin se sanoo, että pelastus riippuu uskosta. Uusi testamentti ei sulje pelastuksen ulkopuolelle niitä, joiden usko ei ole havaittavaa. Juutalaisiin, jotka eivät usko Jeesukseen Kristukseen, pätee Paavalin näkemys: ”Koko Israel on pelastuva” (Room. 11:26), koska Jumala ”ei peruuta lahjojaan eikä antamaansa kutsua” (Room. 11:29). Pakanoille, jotka eivät usko Jumalaan, evankeliumi on lähde toivolle siitä, että Jumalan rauha maan päällä on ”ihmisillä, joita hän rakastaa” (Luuk. 2:14). Kristillisen yhteisön vihollisia koskien Vuorisaarna opettaa opetuslapsia rukoilemaan vainoojiensa puolesta (Matt. 5:44).

1.4.2 Syntien anteeksiantamus

(1) *Kasteen vastaanottaminen liittyy syntien tunnustamiseen ja anteeksisaamiseen.* Koska kaste on elämän kääntymys (metanoia) ja ilmenee katumuksessa ja uskossa, syntien tunnustaminen on välttämätöntä. Syntien anteeksiantamus on mahdollista, koska Jumala sovittaa syntiset itsensä kanssa Jeesuksen Kristuksen kautta. Tämä anteeksiannon mahdollisuus perustuu Jeesuksen Kristuksen lupaukseen, joka on läsnä sanassaan Pyhän Hengen kautta. Luukas mainitsee molemmat elementit ensimmäisessä viittauksessaan kasteeseen, kun hän kuvaa Pietarin suhtautumista katumukseen ja hänen lupaustaan anteeksiannosta (Ap.t. 2:38–41). Tämä yhteys katumuksen ja anteeksiantamuksen välillä on ilmeinen Apostolien tekojen

(vrt. Ap.t. 5:31; vrt. 10:43) ohella myös muissa kirjoituksissa (vrt. 1. Kor. 6:11; Kol. 2:13; Ef. 4:32).

(2) *Paavali selventää, että anteeksi ei anneta ainoastaan rikkomuksia lakia vastaan, vaan kaste vapauttaa myös Aadamilta peritystä synnistä.* Kaste, osallisuutena Jeesuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen (Room. 6:3s.; Kol. 2:12s.), vapauttaa synnin kuolettavasta vallasta, joka on hallinnut kaikkien luotujen elämää Aadamin tottelemattomuudesta lähtien (Room. 5:12–21). Kaste osallisuutena Jeesuksen Kristuksen kuuliaisuuteen johtaa elämään vanhurskaudessa (Room. 6:1–11). Kastetut on siksi vapautettu kuolemasta – ei siinä mielessä, että he eivät kuole tai että kuolema olisi merkityksetön, vaan siinä mielessä, että heidän maanpäällinen kuolemansa ei ole lopullinen loppu, vaan uusi alku heidän historiassaan Jumalan kanssa yhteydessä Kristukseen. Uskovia rohkaistaan panemaan toivonsa ylösnousemukseen ja iankaikkiseen elämään. Kuvatessaan omaa kääntymystään Paavali on esikuva kaikille uskoville: “Minut on Kristuksen kanssa ristiinnaulittu. Enää en elä minä, vaan Kristus elää minussa. Sen elämän, jota tässä ruumiissani vielä elän, elän uskoen Jumalan Poikaan, joka rakasti minua ja antoi henkensä puolestani” (Gal. 2:19s.). Kun laki annettiin syntisten tuomitsemiseksi, evankeliumi julistettiin syntisten vapauttamiseksi (Gal. 3:19–4:7). Niin kuin israelilaisten viholliset hukkuivat Punaiseen mereen, niin myös kristittyjen synnit hukutetaan kasteessa (1. Kor. 10:1–15)

(3) *Vaikka uskovat on vapautettu synnistä ja kuolemasta, lihan ja Hengen välinen kamppailu jatkuu* (Gal. 5:16–26). Paavali kuvaa tätä kamppailua Galatalaiskirjeessä. Julistettuaan vapautta, jonka Jumala antaa uskoville (Gal. 5:1), Paavali jatkaa puhumalla Hengen ja lihan vastakkaisuudesta: “Ne sotivat toisiaan vastaan” (Gal. 5:17). “Kuinka voimakas lihan himo saattaakin olla, Hengen voima on suurempi: Jumala ’on lähettänyt meidän kaikkien sydämiin Poikansa Hengen, joka huutaa: »Abba! Isä!»’ (Gal. 4:6). Uskovien tulisi kuitenkin olla tietoisia synnin voimasta, joka johtaa lihan tekoihin (Gal. 5:19–21). Koska uskovat eivät ole ‘lain alaisia’, vaan Hengen johtamia (Gal. 5:18), he voivat tuottaa ‘Hengen hedelmää’ (Gal. 5:22–23).⁷⁸ Augustinolaisen traditi-

on mukaan (joka tosin kiistetään viimeaikaisessa tutkimuksessa) Room. 7 tarjoaa toisen näkökulman synnin hyökkäyksestä kastettua vastaan, jonka ainoa apu tulee Jeesukselta Kristukselta (Room. 7:24s.).

1.4.3 Uusi luomus ja elämän uudistuminen Kristuksessa

(1) *Kaste on uusi luominen.* Paavali julistaa kastetuista: ”Jokainen, joka on Kristuksessa, on siis uusi luomus. Vanha on kadonnut, uusi on tullut tilalle!” (2. Kor. 5:17). Samoin Galatalaiskirjeessä Paavali toteaa: ”On samantekevää, onko ihminen ympärileikattu vai ympärileikkaamaton. Tärkeää on, että hänet on luotu uudeksi” (Gal. 6:15). Jumala antaa uskovalle uuden elämän. Kun synti on kuollut, kastettu ihminen elää. Kaste ei ole vain uskomusten tai käytöksen muutos tai uusi moraalinen järjestys, vaan uuden elämän perusta. Kaste Jumalan uuden luomisen alkuna kutsuu ihmisen uuteen elämään ja uuteen identiteettiin.

(2) *Kaste on kristillisen elämän lähde, elämää Jumalan armon uudistamana.* Roomalaiskirjeen loppuosan alussa (luku 12ss.) kutsu uuteen elämään perustuu Jumalan laupeuteen. Paavali kirjoittaa: ”Jumalan armahtavaan laupeuteen vedoten kehotan teitä, veljet: Antakaa koko elämänne pyhäksi ja eläväksi, Jumalalle mieluisaksi uhriksi. Näin te palvelette Jumalaa järjellisellä tavalla. Älkää mukautuko tämän maailman menoon, vaan muuttukaa, uudistukaa mieleltänne, niin että osatte arvioida, mikä on Jumalan tahto, mikä on hyvää, hänen mielensä mukaista ja täydellistä” (Room. 12:1s.). Kristityn koko elämästä tulee Jumalalle annettu uhri, joka ei ole ihmisen aikaansaannos, vaan Jumalan armon vaikuttama. Mielen ”uudistuminen” kuuluu yhteen koko elämän uudistumisen kanssa, joka liittyy liturgiaan, spiritualiteettiin, hyveisiin ja toisten palvelemiseen rakkaudessa, joka täyttää lain (Room. 12:9–21; 13:8–10).

1.5. Kasteen kirkollinen ulottuvuus

(1) *Uudessa testamentissa kasteen pelastava vaikutus liittyy läheisesti sen kirkolliseen ulottuvuuteen.* Asiakirjamme sisältää kolme tämän kirkollisen ulottuvuuden näkökohtaa. (a) Kaste liittyy kiinteästi muihin sakramentteihin; tähän keskittyy toinen luku. (b) Uusi testamentti ymmärtää kasteen liittämisenä Kristukseen; tämä on kolmannen luvun pääaihe. (c) Kasteen vaikuttama yhteyden kasvu on neljännen luvun aihe.

1.5.1 Kaste liittämisenä Kristuksen ruumiiseen

(1) Kaste liittää uskovan Kristuksen ruumiiseen. Paavali muistuttaa korinttilaisia: ”Meidät kaikki, olimmepa juutalaisia tai kreikkalaisia, orjia tai vapaita, on kastettu yhdeksi ruumiiksi. Yksi ja sama Henki on yhdistänyt meidät, kaikki me olemme saaneet juoda samaa Henkeä” (1. Kor. 12:13). Tämä ”yksi ruumis” on Kristuksen ruumis (1. Kor. 12:12–27). Ruumis on ”yksi”, koska Jeesus Kristus on yksi. Se on ”Kristuksen” ruumis, koska se kuuluu Kristukselle. Roomalaiskirjeen mukaan tämä ruumis on ”Kristuksessa” (Room. 12:5), koska se on yhdistynyt ja elää ylösnousseen Kristuksen kanssa Hengessä. Tämä Kristuksen ruumis käsittää paikan ja ajan, elämän ja moninaiset lahjat. Tämä on Jumalan antama todellisuus riippumatta uskosta ja kasteesta. Kaste liittää ihmisen tähän ruumiiseen.

(2) *Jokaisesta kastetusta tulee Kristuksen ruumiin jäsen.* Paavali sanoo, että ei ole väliä, onko joku ”heikko” tai ”voimakas” (1. Kor. 4:10; 8:9–13; vrt. Room. 14:1s.; 15:1). Jokainen, joka tunnustaa, että ”Jeesus on Herra”, on vastaanottanut yhden ja saman Pyhän Hengen (1. Kor. 12:3). Jokainen on vastaanottanut oman armolahjansa auttaakseen toisia heidän uskontielään (1. Kor. 12:4–11). Sekä lahjojen moninaisuus että antajan ykseys takaaavat ruumiin elämän ja kasvun. Jokainen on kutsuttu tunnistamaan toisten lahjat ja antamaan omista lahjoistaan toisten ja koko ruumiin hyödyksi.

(3) Kristuksen ruumis tarkoittaa kirkkoa. Kolossalais- ja Efesolaiskirjeet käyttävät vertauskuvaa ”ruumiista”, muuttaen 1. Korinttilaiskirjeen ja Roomalaiskirjeen käsitettä niin, että siihen sisältyy pää-käsite kosmisemmassa kontekstissa: Jeesus Kristus julistetaan ruumiinsa ”pääksi” (Kol. 1:18; Ef. 5:23),

ja ruumis nähdään suhteessa koko kosmokseen (Kol. 1:15–20; Ef. 1:21s.). Tässä ruumis tarkoittaa kirkkoa (Kol. 1:18–24; Ef. 5:23). Tämä kirkko on yksi: “On vain yksi ruumis ja yksi Henki, niin kuin myös se toivo, johon teidät on kutsuttu, on yksi. Yksi on Herra, yksi usko, yksi kaste! Yksi on Jumala, kaikkien Isä! Hän hallitsee kaikkea, vaikuttaa kaikessa ja on kaikessa” (Ef. 4:4–6). Jokainen kastettu ihminen on tämän yhden ainoan Jumalan yhden ainoan kirkon jäsen. Jäsenyys ei riipu hänen kasteensa ajasta tai paikasta. Kaste riippuu yksin Jumalan kutsusta ja uskon vastauksesta.

1.5.2 Kaste suhteessa eukaristiaan, parannukseen (rippiin) ja vihkimykseen (ordinaatioon)

(1) *Uudessa testamentissa kaste on olennaisessa suhteessa eukaristiaan, parannukseen ja vihkimykseen.* Seuraavassa kuvataan, miten ne Raamatun mukaan liittyvät toisiinsa. Tarkoitus ei ole esittää täydellistä Uuden testamentin teologiaa tästä suhteesta.

1.5.2.1 Kaste ja eukaristia

(1) *Kaste ja eukaristia liittyvät orgaanisesti toisiinsa.* Kaste liittyy Kristuksen ruumiiseen, ja eukaristian vietto on tämän yhteyden toteuttamista Kristuksessa: “mekin olemme yksi ruumis, vaikka meitä on monta, sillä tulemme kaikki osallisiksi tuosta yhdestä leivästä” (1. Kor. 10:17). Kaste on perustavanlaatuinen edellytys eukaristiaan osallistumiselle, koska kukaan ei voi olla osallinen Kristuksen “ruumiista” ja “verestä” (1. Kor. 10:16), jos ei kasteen kautta kuulu Kristuksen ruumiiseen.

(2) *Ehtoollisyhteys on kirkollisen yhteyden keskeinen tunnusmerkki.* Yhteinen osallistuminen Jeesuksen Kristuksen ruumiiseen ja vereen on uskovien ja heidän yhteisöjensä ykseyden syvin ilmaus (1. Kor. 10:16s.). Siksi osallistuminen eukaristiaan vaatii tutkiskelua. Paavali varoittaa korinttilaisia: “Jokaisen on tutkittava itseään, ennen kuin syö tätä leipää ja juo tästä maljasta” (1. Kor. 11:28).

Omassa pastoraalisessa palvelutehtävässään Paavali korostaa kahta keskeistä asiaa. Ensimmäinen koskee eukaristian salaisuuden yhteyttä kristilliseen elämään. Esimerkiksi vakavan synnin tapauksessa kastettu on suljettava pois – tietyksi ajaksi – kirkon yhteisöstä ja Herran aterialta (vrt. 1. Kor. 5–6). Paavalin toinen korostus pyrkii pitämään kiinni siitä, mitä usko evankeliumin mukaan merkitsee. Kirjeessään galatalaisille Paavali kiroaa sellaiset kristilliset saarnaajat, jotka kieltävät vanhurskauttamisen uskon kautta ja kyseenalaistavat Paavalin apostolisuuden (vrt. Gal. 1:8). Ensimmäisessä korinttilaiskirjeessä Paavali varoittaa niitä, jotka eivät rakasta Herraa (vrt. 1. Kor. 16:22).

(3) Kirkollisella yhteisöllä on oltava yhteinen ymmärrys vanhurskauttamisesta uskon kautta ja kirkon apostolisuudesta. Paavalin mukaan ehtoollisyhteydellä on kaksi pilaria, nimittäin apostolien yhteys ja konsensus, että vanhurskauttaminen ei tapahdu lain tekojen kautta vaan uskosta Jeesukseen Kristukseen. Hän korostaa molempia kiistassa vastustajiensa kanssa Galatiassa (Gal. 2:1–10, 11–21).

Suhteessaan Pietariin Paavali muistuttaa apostolien kokouksen tuloksesta (Gal. 2:9). ”Apostolien keskinäisestä kädenojennuksesta on tullut ekumeenisen liikkeen tärkein symboli. Se nojaa perustavanlaatuisen yksimielisyyteen evankeliumista, jonka merkitystä uskonelämälle vanhurskauttamisen sanoma suojelee.”⁹

Antiokian ristiriitatilanteessa Paavali arvosteli Pietaria tekopyhydestä ja muistutti häntä uskonvanhurskautta koskevasta yhteisymmärryksestä (Gal. 2:11–16). Paavalille väittelyn päämäärä ei ole hajaannuksen aikaansaaminen vaan ykseys. ”Siksi Paavali vanhurskauttamista puolustaessaan käyttää monikon ensimmäistä persoonamuotoa voidakseen näin ottaa huomioon juutalaiskristityt. Hän vetoaa siihen, mitä Pietarin oikeastaan pitäisi tietää uskosta, mutta jonka tämä on tässä tilanteessa unohtanut. Paavalin näkökannan mukaan, jonka Raamatun kaanon vahvistaa, vanhurskauttamisteologia osoittaa oikeutuksensa tässä konfliktitilanteessa. Se tarjoaa perustan juutalais- ja pakanakristittyjen ykseydelle kirkossa. Tämä ei ole

9 *The Biblical Foundations of the Doctrine of Justification*, 82.

vain paavalilainen erityisoppi, vaan apostolien keskeinen ja yhteinen näkemys evankeliumin totuudesta. Tämä totuus on tunnistettava yhä uudelleen, myös konfliktitilanteissa.”¹⁰

1.5.2.2 Kaste ja parannus

(1) *Vaikka kaste saa aikaan syntien anteeksiantamisen, kristityt yhä tekevät syntiä, mikä tarkoittaa, että he tarvitsevat jatkuvasti sovitusta.* Varhaisessa kristillisessä yhteisössä kiisteltiin siitä, oliko ”toinen katumus” mahdollista. Heprealaiskirje on sitä mieltä, että uskosta luopuneita ei voi ”toistamiseen johdattaa kääntymykseen” (Hepr. 6:4–8). Mutta Paavali puolustaa sellaisen jäsenen sovittamista, jonka Korintin seurakunta oli sulkenut pois kirkollisesta yhteydestä, koska tuo henkilö oli aiheuttanut apostolille tuskaa (2. Kor. 2:5–11). Paavalin voimakas kritiikki joidenkin Korintin kristittyjen seksuaalisia väärinkäytöksiä ja sosiaalisia rikkomuksia kohtaan on esitetty katumus ja sovitus mielessä (vrt. 1. Kor. 5–6). Yksi hänen argumenteistaan perustuu kasteeseen ja sen peruuttamattomuuteen Jumalan armon vuoksi.

(2) *Parannus merkitsee paluuta kasteeseen ja kasteen uudistamiseen.* Kaste vapauttaa kertakaikkisesti Aadamin synnistä. Kaste on ensimmäinen ja ratkaiseva anteeksiantamus kaikesta synnistä. Parannus on paluu kasteeseen, koska kaste välittää Jumalan mittaamattoman armon ja lupaa pelastuksen pahasta. Samalla parannus on kasteen uudistamista. Heikkouudessaan kastetut tekevät toistuvasti syntiä ja siksi heidän on jatkuvasti rukoiltava syntiensä anteeksiantoa Jumalan armon lupauksen rohkaisemina. Parannuksella on myös kirkollinen ulottuvuus: se on palauttamista uskovien yhteyteen.

1.5.2.3 Kaste ja vihkimys

(1) *Kaste on välttämätön edellytys pappisvihkimykselle.* Jokaisen papiksi vihityn ensisijainen identiteetti perustuu hänen kasteeseensa, mutta jokaista kastettua ei vihitä papiksi. Kun kaste on liittämistä Kristuksen ruumiiseen,

10 *The Biblical Foundations of the Doctrine of Justification*, 82s.

Jeesuksen Kristuksen yhteen kirkkoon, vihkimys on kutsu erityiseen virkaan kirkossa, joka tukee toisia heidän tiellään uskoon ja kirkkoon.

(2) *Vihkimys on kirkollisen viran tehtäviä varten.* Efesolaiskirjeessä ”evankeliumin julistajilla”, ”paimenilla” ja ”opettajilla” (Ef. 4:11) on erityinen vastuu kirkon rakentumisesta, muiden jäsenten opettamisesta, jotta he voivat kasvaa uskon totuudessa (Ef. 4:7–16). Pastoraalikirjeissä piispoilla, diakoneilla ja vanhimmilla on oikeus ja kutsumus välittää ”tervettä oppia” (1. Tim. 1:10; 2. Tim. 1:13; 4:3; Tit. 1:9; 2:1; vrt. 1. Tim. 6:3; Tit. 2:10). Paavalin mukaan piispat palvelevat kirkkojensa paimenina (Ap.t. 20:28).

(3) *Vihkimysliturgia koostuu rukouksesta Pyhälle Hengelle ja kätten päällepanemisesta.* 2. Tim. 1:6 mukaan Paavali kehottaa Timoteusta puhaltamaan liekkiin Jumalan lahjan, jonka hän sai ”kun minä panin käteni sinun päällesi”. 1. Tim. 4:14 mukaan Jumalan lahja annettiin Timoteukselle ”kun vanhimmat profeettain sanojen perusteella panivat kätensä sinun päällesi”. 1. Tim. 5:22 mukaan Timoteuksen ei pitäisi harkitsematta asettaa kättään kenenkään päälle. Näistä teksteistä voidaan päätellä, että vihkimys antaa ”armolahjan” (1. Tim. 4:14; vrt. 2. Tim. 1:6), jota paimen tarvitsee johtaakseen kirkkoa.

1.6 Kaste ja uskossa kasvaminen

(1) Kaste on portti kristilliseen elämään kirkon yhteydessä. Kaste lahjoittaa vanhurskauttamisen koko armon ja antaa täyden jäsenyyden Kristuksen ruumiissa, vaikka osallisuudessa on eri tapoja eri armolahjoista riippuen. Kaste on kutsu löytää armon ulottuvuudet ja kulkea eteenpäin uskon tiellä. Kristillistä uskoa luonnehtii evankeliumin pelastava voima (Room. 1:16s.). Siksi usko ilmaisee Pyhän Hengen täyden dynamiikan sekä henkilökohtaisissa että kirkollisissa ulottuvuuksissaan.

(2) *Kaste on uusi syntymä* (Joh. 3:3–5; Tit. 3:5). Se on uuden elämän alku, mutta se on enemmän kuin pelkkä ensimmäinen askel; se on alku koko kristilliselle elämälle. Kasteen uudestisyntymä ei ole jälleensyntymisen myyttinen kohtalo, jossa olento joutuu kärsimään synnistään toisessa elämässä. Päinvastoin. Kristillinen uudestisyntymä on lupaus ja kokemus iankaikki-

sesta elämästä keskellä uskossa elettyä maanpäällistä elämää Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen vuoksi, hänen, joka kuoli ja nousi kuolleista "meidän tähtemme" (vrt. Room. 8:34). Kaste on osallisuutta Jeesuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen (vrt. Room. 6:3s.; Kol. 2:12s.).

(3) *Kasteessa kasvamisen henkilökohtainen ulottuvuus on elämää armon yltäkylläisyydessä.* Efesolaiskirjeessä kasteessa saadut Pyhän Hengen lahjat (vrt. Ef. 4:4–16) varustavat "kaikki seurakunnan jäsenet palvelutyöhön, Kristuksen ruumiin rakentamiseen", kunnes "me kaikki sitten pääsemme yhteen ja samaan uskoon ja Jumalan Pojan tuntemiseen ja niin saavutamme aikuisuuden, Kristuksen täyteyttä vastaavan kypsyyden" (Ef. 4:12s.). Tämä kasvu uskossa on välttämätöntä (Ef. 4:14) todistamistehtävää varten maailmassa. Kasvu uskossa on jatkuva prosessi, koska evankeliumi ei tuhoa, vaan uudistaa ihmiselämän. Sen lopullinen päämäärä on Kristus itse; uskovat kasvavat, jotta heistä tulisi "pään" eli Kristuksen (Ef. 4:15) kypsä ruumis.

(4) *Kasteen henkilökohtainen ulottuvuus liittyy kasteen kirkolliseen ulottuvuuteen ja kirkon rakentamiseen.* Paavalin kirjeet syventävät kirkon kasvun sisäistä ja ulkoista ulottuvuutta (vrt. 1. Kor. 12–14), jotka kuuluvat yhteen. Kaste on lähetystyön hedelmää, ja kaikki kastetut ovat lähetystyöntekijöitä eli evankeliumin todistajia. Kristuksen ruumiin ykseys ja moninaisuus (1. Kor. 12:12–27) on sekä lähetystyön tulos että sen voimavara. Mitä syvempää on uskon yhteys, sitä vakuuttavampaa on lähetystyö, ja mitä menestyksekkäämpää on lähetystyö, sitä intensiivisempää on uskon yhteys.

(5) *Kirkon sisäinen kasvu riippuu armolahjojen käytöstä ja yhteydestä* (vrt. 1. Kor. 12–14; Room. 12:1–8). Armolahjat ovat Jumalan lahjoja "yhteiseksi hyödyksi" (1. Kor. 12:7). Niiden perusta on kaste (vrt. 1. Kor. 12:1–13). Niiden vaikutus rakentaa kirkkoa (1. Kor. 14:4s.,12). Armolahjat ovat toisten palvelemista varten, ne rakentavat, kehottavat ja lohduttavat (vrt. 1. Kor. 14:3). Siksi on tärkeää puhua ymmärrettävästi toisille, toisten kanssa ja toisten puolesta (1. Kor. 14:2–19). Koko liturgia, jota kastettujen yhteisö viettää, on palvelus Jumalalle ja siksi tärkeä kasvun ulottuvuus: "Kaiken on tapahduttava yhteiseksi parhaaksi" (1. Kor. 14:26). Opetuksessaan Herran ateriasta Paavali korostaa solidaarisuutta köyhiä kohtaan Jeesuksen uhrin olennaisena seurauksena (1. Kor. 11:17–34). Kirkon sisäinen rakentuminen on kasvamista uskossa yhteydessä toisten uskovien kanssa sekä paikallis-

kirkossa että yhdessä kaikkien niiden kanssa, "jotka eri seuduilla, missä asuvatkin, huutavat avukseen Herramme Jeesuksen Kristuksen nimeä samoin kuin me" (1. Kor. 1:2). Tämän rakentumisen perusta ja kulmakivi on rakkaus, *agape* (1. Kor. 12:31–14:1) – Jumalan rakkaus, jonka hän "on vuodattanut... meidän sydämiimme antamalla meille Pyhän Hengen" (Room. 5:5).

(6) Kirkon ulkoinen kasvu on Jumalan armoa, joka toimii uskovien lähetystoiminnan kautta. Tärkein lähetystyön osatekijä on kirkon innostava läsnäolo maailmassa. Paavalille yksi kriteeri on liturgian toteuttamisen tapa, joka ei vedä puoleensa vain uskovia vaan myös jumalanpalveluksessa mahdollisesti mukana olevia ei-uskovia ja ulkopuolisia. Heidänkin tulisi voida havaita, että "Jumala on todella teidän keskuudessanne" (1. Kor. 14:25). Uskovat on kutsuttu ja haastettu elämään sillä tavoin, että ei-kristityt voisivat kokea, että kirkollinen yhteys ohjaa moraaliseen sitoutuneisuuteen ja hengellisen elämän syventymiseen (vrt. Room. 12:9–21; Fil. 1:27–2:4; 1. Tess. 4:1–12). Ensimmäinen Pietarin kirje kuvaa ei-uskoviin kohdistuvan lähetystyön erilaisia piirteitä. Yhtäältä uskovat ovat osallisia Jumalan kuninkaallisen kansan pappudesta (1. Piet. 2:7–10) ja keskenään yksimielisiä (1. Piet. 3:8–12). Toisaalta heillä on tehtävä puolustaa uskoa ja vakuuttaa vihollisensa (1. Piet. 3:13–4:11). Usko aloittaa lähetystyön. Kaste liittyy yksilöt Jumalan missionaariseen kansaan.

(7) *Uuden testamentin todistus kasteesta on kirkollisen yhteytemme perusta. Se on myös lupaus kasvamisesta uskossa ja suhteemme syventymisestä kastettujen uskovien yhteisöinä.* Yhdessä luemme Raamattua ja vastaanotamme Uuden testamentin todistuksen. On yksi kaste, koska on yksi Isä, yksi Herra ja yksi Henki, ja on yksi kirkko koko maailmassa sukupolvesta sukupolveen (Ef. 4:4–6). Uuden testamentin todistus kasteesta vaatii sen vastaanottamista. Se vahvistaa pelastuksen ja tekee sen eläväksi. Se antaa lupauksen yhteyden kasvusta kaikkina aikoina ja kaikissa paikoissa. Luterilaisina ja katolilaisina vietämme kastetta ja rukoilemme Jumalaa, että voisimme tunnistaa sen ykseyden Kristuksessa, joka meillä jo on, ja syventää ykseyttä, joka on meille tulevaisuuden lupaus.

Luku II

Raamatun kastetta koskevan todistuksen vastaanottaminen

2.1 Johdanto

Sekä katolinen kirkko että luterilaiset kirkot sitoutuvat Herran käskyyn ja sen antamaan lupaukseen. Tämä käsky on keskeinen molemmissa Martti Lutherin katekismuksissa: "Sinun on ensiksikin otettava huomioon se, että näihin sanoihin sisältyy Jumalan käsky ja asetus. Siksi ei ole mitään syytä epäillä, että kaste on Jumalasta lähtöisin. Ihmiset eivät ole sitä keksineet omasta päästään... Mutta olkoon vain ulkonainen asia, miten ulkonainen tahansa, tässä on se Jumalan sana ja käsky, joka asettaa, perustaa ja vahvistaa kasteen."¹ Vatikaanin II kirkolliskokous toteaa vastaavalla tavalla: "Hän [Jeesus Kristus]

1 *Iso katekismus*, IV. Luterilaisia tunnustuskirjoja siteerataan sivulta www.tunnustuskirjat.fi löytyvien suomennosten mukaisesti. Ks. myös WA 30/1:212.22–24; 213.2–3.

itse on selvin sanoin korostanut uskon ja kasteen välttämättömyyttä.”² Muis-
taen yhdessä tätä velvoitetta ekumeeninen asiakirja *Apostolicity* vahvistaa:
”Hyväksyessämme Uuden testamentin todistuksen olemme yksimielisiä
siitä, että Jeesus Kristus lähetti ja valtuutti apostolinsa ylösnousemuksensa
todistajiksi tekemään kaikki kansat opetuslapsikseen ja antamaan kasteen
syntien anteeksiantamiseksi.”³

(2) *Kristillistä elämää eletään pysymällä yhdessä ja olemalla kuuliainen sekä käytännössä että opetuksessa.* Tämän kuuliaisuuden ja opetuksen selventä-
miseksi seuraavissa jaksossa kuvataan kasteen liturgisia tapoja. Huomiota
kiinnitetään siihen, mitä kaste merkitsee yhteiselle uskolle ja kirkollisille
tavoillemme.

2.2 Kasteen liturginen riitti

(1) *Kristuksen käskyä ei noudateta vain kasteen toimittamisen yhteisillä ta-
voilla, vaan myös pyrkimällä ymmärtämään kasteen merkitystä luterilaisen
ja katolisen opetuksen valossa.* Katolilaiset ja luterilaiset ovat vuosisatojen
ajan yhdessä vastaanottaneet Raamatun todistuksen kasteesta. Sen vuoksi
heidän käsityksensä kasteen merkityksestä sekä yksilöille että kirkolle ovat
hyvin samansuuntaisia. He tuntevat yhdessä myös sen uskon tien, joka
johtaa kohti ehtoollispöytää.

(2) *Raamatun todistus ja kastekäytäntö kutsuvat luterilaisia ja katolilaisia tut-
kimaan omia kastetraditioitaan ja miettimään näiden traditioiden seurauksia
heidän ymmärrykselleen pelastuksesta ja kirkosta.* Varhaiskirkon mukaan kas-

2 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium* (1964), §14. Vatikaanin II kirkollis-
kokouksen asiakirjoja siteerataan sivulta [https://katolinen.fi/vatikaanin-ii-kirkol-
liskokous/](https://katolinen.fi/vatikaanin-ii-kirkol-
liskokous/) löytyvien suomennosten mukaisesti. Ks. myös Trenton kirkolliskoko-
us, *Dekreetti sakramenteista* (1547): Peter Hünermann, Helmut Hoping, Robert
L. Fastiggi, Anne Englund Nash ja Heinrich Denzinger, *Compendium of Creeds,
Definitions, and Declarations on Matters of Faith and Morals*, 43. ed. (San Fran-
cisco: Ignatius, 2012), 1618. Tästedes DH. (Suom. Martti Voutilainen teoksessa
Tridentinum: Trenton kirkolliskokouksen reformi- ja oppidekreetit sekä kaanonit,
Katolinen tiedotuskeskus 2016).

3 *The Apostolicity of the Church*, §147; vrt. §§13, 70.

teen vaikutuksia olivat syntien anteeksiantamus, Pyhän Hengen lahja (Ap.t. 2:38), osallisuus Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen (Room. 6:3–4), syntymä uudesti ylhäältä (Joh. 3:5), pukeutuminen Kristukseen (Gal. 3:27), vapauttaminen Saatanan orjuudesta vapauteen Kristuksessa (Kol. 1:13), ja valaistuminen (Hepr. 6:4).⁴ Koska kaste liittyy Kristuksen lunastustyöhön, ei ole yllättävää, että kasteteologiassa on korostunut enemmän sakramentin soteriologinen kuin kirkollinen merkitys.

Raamattuun perustuvaa läheistä yhteyttä teologian ja käytännön välillä korosti Basileios Kesarealainen, joka painotti uskontunnustuksen keskeistä asemaa kasteriitissä.⁵ Sitä korostettiin myös 400-luvulla, kun Prosperus Akvitanialainen torjui semipelagiolaiset, vedoten armon välttämättömyyteen, kuten pyyntörökous- ja esirukouskäytäntö todistivat. Rukouksen laki ja uskon laki kuuluvat yhteen (*ut legem credendi lex statuat supplicandi*).

2.2.1 Yhteinen riitti

(1) *Kuuliaisina Herran käskylle ja lupaukselle katolilaiset ja luterilaiset ovat yhtä mieltä kasteriitin olennaisista osista.* Heillä on samanlaisia liturgisia toimituksia, symboleja ja liturgisia kaavoja. He ovat yhtä mieltä siitä, että kaste liittyy kiinteästi ehtoolliseen, jossa pääsiäissalaisuus tulee läsnä olevaksi. Seuraavassa osoitetaan, miten syvä yhteisymmärrys kasteen liturgisesta riitistä vallitsee. Katolilaisten ja luterilaisten jakaman riitin samankaltaisuudet korostavat perustavanlaatuisuudesta yhteisymmärrystä ei vain käytännössä vaan myös teologiassa.

(2) *Jokainen ihminen tarvitsee Jumalan pelastavaa tekoa Jeesuksessa Kristuksessa.* Tämä tarve ilmenee kasteen kaipaamisena (kasteeseen valmistautuminen / katekeesi) sekä rukouksena ja toimintana (kasteen jälkeinen kutsumus / kasteen velvoite). Kasteriitti muovaa tätä inhimillistä kaipuuta ja liittää sen Jumalan pelastavan teon kontekstiin yhteisön sisällä. Sekä luterilaisen että katolisen tradition kannalta on tärkeää, että kastetoimi-

4 Everett Ferguson, *Baptism in the Early Church: History, Theology, and Liturgy in the First Five Centuries* (Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans, 2009), 854.

5 Basileios Kesarealainen, *De Spiritu Sancto*, 10, 26.

tukseen sisältyy Jumalan Sanan julistus, vaikka kastetta ei vietettäisikään osana eukaristista liturgiaa.

2.2.2 Katekumenaatti ja kaste

(1) *Molemmissa traditioissa kaste on koko kristillisen elämän perusta. Kastetta seuraa aina katekeesi.* Opetus ja kaste ovat aina kuuluneet yhteen. Jo *Didakhessa* kuvausta kasteesta edeltää kuusi lukua kasteopetusta. Kun lapsikaste tuli vallitsevaksi käytännöksi, opetus siirtyi kastetta edeltävää valmistamisesta kasteen jälkeen annettavaan opetukseen. Nykyinen riitti heijastaa yhä sitä, että katekeesi kuuluu niin kasteen, konfirmaation kuin eukaristian yhteyteen. Katekumenaatin riittejä on elvytetty monissa katolisissa ja luterilaisissa seurakunnissa (aikuisen kristillisen initiaation riitti katolisessa kirkossa ja *Welcome to Christ* Pohjois-Amerikan evankelis-luterilaisessa kirkossa ovat kaksi avainesimerkkiä).

(2) *Katekumenaatin ytimenä on ymmärrys siitä, että kasteen sakramentti liittämisenä Jumalan Sanaan muovaa uskovan koko elämää. "Katekumenaatti ei merkitse ainoastaan oppien ja käskyjen selitystä, vaan koko sen kristillisen elämän oppimista ja sen tarpeeksi pitkää harjoittamista, jonka kautta opetuslapset liittyvät Kristukseen, Mestariinsa."*⁶

Luther kirjoittaa *Isossa katekismuksessa*: "Kaste antaa sen vuoksi jokaiselle kristitylle koko elämän ajaksi riittämiin oppimista ja harjoittamista. Hänellä on jatkuvasti täysi työ uskoa lujasti se, minkä kaste lupaa ja vaikuttaa: voitto Perkeleestä ja kuolemasta, syntien anteeksiantamus, Jumalan armo, Kristus kaikkienensa ja Pyhä Henki lahjoinensa."⁷ Katekismus antaa muodon kastekäytännölle. Se on kuin kaupungin kartta, joka ohjaa uskovaan. "Lisäksi on tämänkaltainen Jumalan sanan harjoittaminen, mietiskeleminen ja siitä keskusteleminen tehokas apu Perkelettä, maailmaa, lihaa ja pahoja ajatuksia vastaan. Julistaahan ensimmäinen psalmi autuaaksi ne, jotka 'tutkistelevat Jumalan lakia päivät ja yöt'... Jo tämänkin vuoksi sinun

6 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Ad Gentes* (1965), §14.

7 *Iso katekismus*, IV.

tulisi mielelläsi näitä kappaleita lukea, lausua, mietiskellä ja käsitellä, vaikka sinulle ei siitä muuta hedelmää ja hyötyä olisikaan kuin että pystyt siten karkottamaan Perkeleen ja pahat ajatukset.”⁸

(3) *Luterilaiset ja katolilaiset noudattavat lapsikastekäytäntöä.* Tämä käytäntö ilmaisee selvästi, että Jumala toimii kasteessa, ottaa yksilön omakseen ja luo uskon. Yksilön uskoa tukee ja ravitsee yhteisön usko. Lapsi, joka ei ole tietoinen kasteesta annetusta lahjasta, kastetaan silti yhteisön uskoon. Yksilön usko ei koskaan ole erillään tai irrallaan kirkon uskosta. Lapsikaste edellyttää opetusta ja vaatii jatkuvaa katekeesia.

Kasteessa annettu usko ei ole Lutherille ensisijaisesti subjektiivinen henkilökohtainen ominaisuus, vaan kristologinen todellisuus, yhteys Kristuksen, Jumalan Sanan kautta. Lutherin mukaan lapsi vastaanottaa kasteessa henkilökohtaisen uskon ja kykenee uskomaan omalla tavallaan.⁹ Myös katolilaiset opettavat, että kasteessa lapsi “vanhurskauttamisessa... vastaanottaa samanaikaisesti syntien anteeksiantamisen kanssa häneen vuodatetut uskon, toivon ja rakkauden lahjat”.¹⁰

2.2.3 Kastettavien tuominen kasteelle

(1) *Molemmat traditiot ymmärtävät kasteen sekä yksilöllisenä (kastetaan yksi ihminen kerrallaan) että yhteisöllisenä tapahtumana (kukaan ei kasta itseään).* Jo toimituksen alku ilmaisee tämän kahtalaisen piirteen, kun kummit (ja myös vanhemmat, jos kastettava on lapsi) tuovat kastettavan / kastettavat kastemaljan luo ja lupaavat tukea ja kannatella häntä / heitä. Koko kastettujen yhteisö sitoutuu ravitsemaan vastakastettujen uskoa.

8 *Iso katekismus*, esipuhe.

9 Vanhurskauttaminen kirkon elämässä. Ruotsin ja Suomen luterilais-katolisen dialogiryhmän raportti (Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2010:3), 187. Ks. myös Eero Huovinen, *Fides infantium: Martin Luthers Lehre vom Kinderglauben* (Mainz: P. von Zabern, 1997). Eero Huovinen, “Der infusion-Gedanke als Problem der Lutherforschung” teoksessa *Baptism, Church and Ecumenism: Collected Essays = Gesammelte Aufsätze* (Helsinki: Luther-Agricola-Seura 2009), 110–123.

10 Trenton kirkolliskokous, *Dekreetti vanhurskauttamisesta* (1547), DH 1530.

(2) *Usko ei ole vain yksilöllinen tai yksityinen, vaan myös yhteisöllinen asia.* Kun kastetut ovat lapsia, heidät kastetaan vanhempien, kummien, seurakunnan ja kirkon uskoon. Uskon matkalla, jonka kaste aloittaa, kastettuja tukee toisten usko, ja epäilyksen ja vaaran hetkinä tuo usko on aina läsnä pyhien yhteydessä.

2.2.4 Pahasta luopuminen ja uskon tunnustaminen

(1) *Kastetoimitukseen sisältyy yhtenä osana pahasta luopuminen ja joskus myös rukous pahan karkottamiseksi.* Paitsi että pahasta luopuminen selvästi tunnustaa ihmisen tilan, se myös muistuttaa yksilöä ja yhteisöä siitä, että he eivät koskaan asu neutraalissa tilassa. Monet pahan muodot, yksilölliset ja systeemiset, kilpailevat ja määrittävät elämää tässä maailmassa. Pahan voimat hyökkäävät niin aikuisten kuin lasten ja tietenkin myös uskovien yhteisön kimppuun. Pahasta luopuminen ottaa nuo voimat vakavasti ja tunnistaa, että kasteessa ihminen johdatetaan elämänmittaiseen taisteluun niitä vastaan.

(2) Martti Lutherin yksinkertaisessa kasteen toimittamisen kaavassa (1526)¹¹ yksi rukous pahan karkottamiseksi on säilytetty lauseessa: "Lähde ulos, sinä saastainen henki, ja anna tilaa Pyhälle Hengelle!" Nykyinen katolinen riitti sisältää "Rukouksen pahan karkottamiseksi ja kastetta edeltävän voitellun" ennen anamneettista rukousta.¹² Pahan karkottamisen riittiä vastaa pahasta luopuminen ja uskon tunnustaminen Apostolisen uskontunnustuksen sanoin.

(3) *Kastettavat ja koko seurakunta tunnustavat uskonsa Apostolisen uskontunnustuksen sanoin.* Näin tehdessään he osoittavat jakavansa kirkon uskon. Uskon tunnustaminen kuuluu kasteeseen, koska se on lähtökohta uudelle elämälle luottamuksessa ja kuuliaisuudessa Jumalaa kohtaan. Kastettavat ja seurakunta tunnustavat uskonsa kohteen: Kolmiyhteisen Jumalan, joka on

11 *Vähä katekismus*, Kasteen toimittaminen.

12 *Roomalainen toimitusten kirja, lasten kastamisen kaava*. Toisen sitovan laitoksen mukainen suomennos (Helsingin katolinen hiippakunta 2018), s. 42, 95.

tämän uuden alun aloittaja ja ylläpitäjä. Kastettavat ja seurakunta suuntautuvat kohti ainoaa Jumalaa, joka yksin antaa elämän, antaa anteeksi synnin ja sovittaa maailman itsensä kanssa. Joissakin vanhoissa riiteissä uskon tunnustaminen ilmaisi selvästi tämän suuntautumisen muutoksen: kastettavat kääntyivät länttä kohti luopuakseen Saatanasta ja sitten he kääntyvät itää kohti tunnustaakseen uskonsa. Uskon tunnustamista ei pidä ymmärtää ainoastaan uskon julkilausumisena, vaan myös uuden uskollisuuden vahvistamisena. Kastettavat tulevat osaksi uutta kansaa, Jumalan kansaa, vaikka tämä uusi luomus onkin olemassa vanhan maailman keskellä.

2.2.5 Kiitosrukous / kasteveden siunaaminen

(1) *Kiitos tai siunaus (katolisessa riitissä: "Kasteveden siunaaminen ja Jumalan avuksihuutaminen") lausutaan kasteveden ylle. Tämä kiitosrukous ottaa todesta sakramentin aineellisen elementin, johon Jumalan sana liittyy. Kiittäminen (eukharistia) liittää veden Jumalan pelastavaan tekoon koko ihmiskunnan hyväksi. Koko kiitos- tai siunausrukous muistaa (anamneesī) Jumalan tarkoitusta kasteessa. Kiitosrukous veden ylitse huutaa avuksi Pyhää Henkeä (epikleesi).*

2.2.6 Vesikaste

(1) *Kaste Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen sekä kolminkertainen upottaminen veteen liittää kastetut Kristuksen ruumiiseen eli Jumalan kolmiyhteiseen todellisuuteen. Kastekaavan sanat: "Minä kastan sinut Isän... ja Pojan... ja Pyhän Hengen nimeen" nimeävät ja tekevät todelliseksi sen, mitä tehdään, koska se lausutaan Jumalan tahdon mukaan Jeesuksen Kristuksen nimessä ja Pyhän Hengen voimasta.*

(2) *Varhaiskirkossa käytäntönä oli kokonaisvaltainen initiaatoriitti, joka koostui kasteesta, voiteluista veteen upottamisen jälkeen ja ehtoollisesta. Tästä riitistä*

todistavat jo *Didakhe* (n. 96),¹³ Justinos Marttyyri (n. 150–155),¹⁴ Tertullianus (n. 198–200)¹⁵ ja *Apostolinen traditio* (n. 200-l.).¹⁶ Nämä todistukset ovat erityisen tärkeitä, koska ne esittävät vanhimmat kuvaukset kasteesta. Justinos sanoo, että kastettavat viedään ”paikkaan, jossa on vettä. Siellä he syntyvät uudesti sillä samalla tavalla, jolla me itsekin olemme uudestisyntyneet. Sitten heidät pestään vedessä Jumalan, kaiken Isän ja Valtiaan, Pelastajamme Jeesuksen Kristuksen ja Pyhän Hengen nimeen. Kristus on sanonut: ‘Jos te ette synny uudesti, te ette pääse taivasten valtakuntaan (Joh. 3:5).’”

(3) *Apostolinen traditio antaa rikkaan kuvan kasteen riitistä*. Tuon tekstin mukaan kasteen vastaanottajan oli luovuttava Saatanasta ja hänet voideltiin eksorkismin öljyllä. Laskeuduttuaan veteen hänet kutsuttiin vastaamaan kolminkertaiseen kysymykseen: ”Uskotko Isään...? Poikaan...? Pyhään Henkeen...?” Joka kerran kun hän vastasi, hänet upotettiin veteen. Välittömästi kuivaamisen jälkeen vastakastettu pukeutui ja tuli kirkkoon liittyäkseen uskovien joukkoon rukouksessa ja vaihtaakseen rauhansuudelman, osoittaen siten kasteen kirkollisen merkityksen.¹⁷

(4) *Sekä luterilainen että katolinen traditio kärsivät jonkinlaisesta riitin köyhymisestä, kun riitin eri osista saadut kokemukset eivät enää olleet yhtä tärkeitä, kun kastettiin lapsia ja kun hätäkaste vaati yksinkertaistettua riittiä*. Silti merkin (upottamisen) täysi ja täydellinen toteuttaminen korostaa riitin performatiivista luonnetta. Roomalaiskatolinen kirkolliskokouksen jälkeinen kasteriitti toteaa: ”Kaste voidaan toimittaa joko upottamalla tai

13 Kurt Niederwimmer, *The Didache: A Commentary*, trans. Linda M. Maloney, Hermeneia (Minneapolis: Fortress Press, 1998), 7.1–7.4.

14 Justinos Marttyyri, *Ensimmäinen apologia*, 65.

15 Tertullianus, *De praescriptione haereticorum*, 36. SC 46:138–139.

16 Se on pantu Hippolytoksen nimiin (200-l.), mutta viimeaikaisessa tutkimuksessa on kysytty (1) onko se lähempänä Aleksandriaa ja Egyptiä kuin Roomaa (2) onko se kokoelma aineistoja, jotka ovat peräisin toisen vuosisadan puolivälin ja neljännen vuosisadan puolivälin väliseltä ajalta, ja (3) oliko se Hippolytoksen kirjoittama. Ks. Paul Bradshaw, Maxwell E. Johnson ja L. Edward Philips, *The Apostolic Tradition: A Commentary*, Hermeneia (Minneapolis: Fortress, 2002).

17 Justinos Marttyyri, *Ensimmäinen apologia*, 61 (suom. Matti Myllykoski teoksessa *Apologiat ja Dialogi Tryfonin kanssa*, Gaudeamus 2008, s. 95). *Apostolinen traditio*, 21.20; 21.25–26.

valelemalla. Upotus kuvaa paremmin osallisuutta Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen.”¹⁸

Tämä tapa on tuttu myös luterilaisille. Martti Luther rohkaisi upotuskastekäytäntöön sanoessaan, että runsas veden käyttö vastaa kasteen merkitystä. ”Oikeampaa olisi toimia niin, että 'kaste'-sanana [*Taufe*] merkityksen mukaisesti lapsi tai muu kastettava ihminen kokonaan upotettaisiin veteen, näin kastettaisiin ja sitten nostettaisiin jälleen ylös (...) Tätä edellyttää myös kasteen sisältö, sillä se tarkoittaa sitä, että Jumalan armo kokonaan nielee vanhan ihmisen ja syntisen syntymän lihasta ja verestä, kuten pian saamme kuulla. Sen vuoksi meidän on toimittava kasteen sisällön mukaisesti ja annettava sen olla oikea ja täydellinen merkki.”¹⁹

5) *Didakhe muistaa Johanneksen kastetta ja puhuu ”elävästä vedestä”*.²⁰ Jää avoimeksi kysymykseksi, oliko alkuperäinen muoto upottaminen vai vedellä pirkottaminen vai käytettiinkö molempia muotoja. Liturgian historia tuntee molemmat muodot: veteen upottaminen ja siitä nouseminen symboloivat kuolemaa ja ylösnousemusta (vrt. Room. 6:3ss.; Kol. 2:12s.), kun taas vedellä valeleminen symboloi puhdistusta synneistä (vrt. 1. Kor. 6:11). Kolminkertainen upottaminen veteen ilmaisee vanhan maailman ja uuden luomisen välisen murroksen.

2.2.7 Kaste ja muut rituaaliset merkit

(1) *Valkoiseen kastepukuun pukeminen on uuden luomuksen merkki*. Uskova puetaan Jeesukseen Kristukseen. Kasteessa uskovasta tulee osa uskovien yhteisöä, joka on jo liitetty uuteen luomisjärjestykseen.

18 Yleinen johdanto, kristillinen initiaatio, 1:22: *Roomalainen toimitusten kirja, lasten kastamisen kaava*. Toisen sitovan laitoksen mukainen suomennos (Helsingin katolinen hiippakunta 2018), s. 12.

19 Luther, *Saarna kasteen kunnianarvoisesta sakramentista* (1519), LW 35:29. Suom. Eero Huovinen teoksessa *Martti Luther: Kaste ja usko* (Herättäjä-Yhdistys 1991), s. 25.

20 *Didakhe* 7, 3.

(2) *Kaste merkitsee sitä, minkä risti on jo toteuttanut, sillä uusi luominen alkaa Kristuksen voitosta ristillä. Jumalan koko suunnitelma tulee todeksi kasteessa.* Kasteessa uskovat liitetään tuohon uuden ja vanhan väliseen murrokseen. Heidät merkitään Kristuksen ristillä ja sinetöidään Pyhällä Hengellä pysyvästi. Voitelemisen öljy, jolla piirretään ristinmerkki uskovan otsaan, osoittaa sen, mikä on jo totta: Jumalan teko, joka sovittaa maailman Jumalan itsensä kanssa. Tuoksuöljy on kautta elämän jatkuva muistutus tästä sovitusteosta.

(3) *Sekä luterilaiset että katolilaiset antavat kasteriitin lopussa vastakastetulle sytytetyn kynttilän, joka on vertauskuva Kristuksen valosta.* Kristuksen valo muistuttaa kastetuille kynttilöistä, jotka pääsiäisvigilian aikana sytytetään pääsiäiskynttilästä, minkä jälkeen lauletaan vanha *Exsultet*-hymni (pääsiäisen ylistys): "Kristuksen valo karkottaa vanhan maailman pimeyden." Tämä valo loistaa pimeydessä.

2.2.8 Kaste ja eukaristia

(1) Uutta luomista ja uskoa, joka kasteessa alkaa uskovassa, tukee eukaristia, joka yhä uudelleen muodostaa pyhien yhteyden. Siksi katolinen kasteriitti päättyy kulkueeseen alttarin luo. Kaste, joka sulkisi pois ehtoollisen, olisi lupaus ilman ravintoa. Kristuksen ruumis, johon kastettu liitetään, sekä kuolemassa että uudessa elämässä, on ruumis, joka ruokkii yhteisöä, vahvistaa heitä rakkaudessa, yhdistää heidät ja lähettää heidät Kristuksen ruumiina maailmaan.

(2) *Kaste toteutuu osallisuutena ja yhteytenä Kristuksen kärsimyksiin, kuolemaan ja ylösnousemukseen.* Ehtoollisateria on tuon yhteyden tai osallisuuden jatkuvaa syvenemistä ja jatkuvaa pyhien yhteyden läsnä olevaksi tekemistä.

2.3 Kasteen merkitys kirkkojen yhteisessä opetuksessa

(1) *Katolilaiset ja luterilaiset ovat vuosisatojen ajan ymmärtäneet Raamatun todistuksen kasteesta teologisesti samalla tavalla.* Kun itäinen traditio ensimmäiseen korosti kasteen merkitystä Pyhän Hengen lahjana ja kutsuna jumalallistumiseen, niin latinalainen kasteteologian traditio – linjassa Augustinuksen teologian kanssa – korosti voimakkaasti syntien anteeksiantamista ja erityisesti perisynnin poistamista.

Kastetta on pidetty pelastuksen sakramenttina ja siksi välttämättömänä ikuiseen autuuteen.²¹ Seuraavassa käsitellään ensiksi pelastusta, anteeksi-antamista ja vanhurskauttamista ja sitten kasteen merkitystä Pyhän Hengen lahjana, Kristuksen kaltaiseksi tulemisena ja liittämisenä Kristuksen ruumiiseen.

2.3.1 Pelastus

(1) *Kuuliaisena Raamatun todistukselle katolilaiset ja luterilaiset uskovat, että kaste lahjoittaa pelastuksen.* Kaste havainnollistaa ja todellistaa Jumalan pelastushistorian voiman sellaisena kuin se koettiin Israelin historiassa ja yhteydessä elävään, kuolleeseen ja ylösnousseeseen Jeesus Nasaretilaiseen. Jumalan ikuinen lupaus, joka kasteessa vastaanotetaan, vapauttaa ihmiset kaikista orjuuden ja sarron muodoista.

(2) *Uusi testamentti ja vanhan kirkon isien käyttämät vertauskuvat ovat vahvistaneet kirkkojen yhteistä traditiota kasteen pelastavasta ja vapauttavasta voimasta.* Kastetta verrataan esimerkiksi Nooan arkkiin²² ja kulkuun Pu-

21 Perinteinen poikkeustapaus oli marttyyrikuolema. Vrt. Cyprianus, kirjeet 73; *Fortunatukselle*, pref. 4. Myöhemmässä kasteteologiassa on esitetty erilaisia tulkintoja ”kasteen kaipaamisesta” ei-kristittyjen pelastusmahdollisuuden selityksenä. Ks. myös Trenton kirkolliskokous, *Dekreetti vanhurskauttamisesta*, DH 1524, 1543.

22 Justinos Marttyyri, *Dialogi Tryfonin kanssa*, 138, 1.

naisenmeren halki.²³ Nämä traditiot ovat läsnä liturgisissa teksteissä ja niitä korostaa esimerkiksi Lutherin vedenpaisumusrukous.²⁴ Ne mainitaan *Katolisen kirkon katekismuksessa*²⁵ ja kasteveden siunauksessa.

(3) *Luterilainen ja katolinen traditio toteavat selvästi, että kaste on välttämättömän pelastukseen.* Ne myöntävät kuitenkin, että Jumalan pelastava voima ja osallisuus pelastuksen salaisuudesta voidaan antaa ihmisille muillakin tavoilla.²⁶ *Katolisen kirkon katekismus* toteaa: ”Jumala on sitonut pelastuksen kasteen sakramenttiin, mutta hän ei ole sitonut itseään sakramenteillaan.”²⁷ *Gaudium et Spes* sanoo: ”Kristushan on kuollut kaikkien puolesta ja ihmisen lopullinen kutsumus on itse asiassa yksi ainoa, nimittäin jumalallinen. Sen vuoksi meidän on pidettävä kiinni siitä, että Pyhä Henki tarjoaa kaikille mahdollisuuden jollakin Jumalan tuntemalla tavalla yhdistyä tähän pääsiäisen salaisuuteen.”²⁸

Isossa katekismuksessa Luther toteaa, että Pyhä Henki tekee työtään koko luomakunnassa ”lakkaamatta aina viimeiseen päivään asti”. Tätä Pyhän Hengen työtä ihmisten kokoamiseksi uskovien yhteisöön ei aina tunnisteta eikä nähdä (”me odotamme sitä uskossa”).²⁹ Jumala on jatkuvasti aktiivinen luomakunnassa ja toimii tavalla, jota Luther kutsuu ”sulaksi armoksi”. Jumala puhuu ja toimii eri tavoilla, myös tavoilla, joita emme osaa odottaa. ”Ismaelin jälkeläisetkin ovat liittyneet Aabrahamin Kirkkoon ja päässeet lupauksen perijöiksi, vaikkakaan eivät oikeuden perusteella, vaan sulasta armosta.”³⁰

23 Basileios Kesarealainen, *De Spiritu Sancto*, 14, 31.

24 Luther, kastekaava (1523), LW 53:95ff. WA 19:539.18–25.

25 *Katolisen kirkon katekismus* (suom. Katolinen tiedotuskeskus 2005), 1219; 1221. Tästedes KKK.

26 vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, *Gaudium et Spes* (1965), §22; *Lumen Gentium*, §16.

27 KKK, 1257.

28 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Gaudium et Spes*, §22.

29 *Iso katekismus*, II.

30 ”...ita non dubito, quin Ismael et multi ex posteris ad veram Abrahami Ecclesiam conversi sint: non enim hoc agitur, ut simpliciter excludatur a regno Dei, sed ut sciat naturali iure regnum Dei sibi non deberi, sed ex mera gratia contingere.” Luther, *Ensimmäisen Mooseksen kirjan selitys*, WA 43:165.36–39. LW 4:42–44. Suom. Heikki Koskeniemi teoksessa *Luther, Ensimmäisen Mooseksen kirjan selitys* 18–24 (Suomen Luther-säätiö 2005), s. 220.

2.3.2 Synnin anteeksiantamus ja perisynti

(1) *Kuuliaisena Raamatun todistukselle sekä luterilaiset että katolilaiset uskovat, että kaste lahjoittaa syntien anteeksiantamuksen ja uudestisyntyttää kastetun.* Yhdessä tunnustamme ”yhden kasteen syntien anteeksiantamiseksi” (Nikean uskontunnustus). Kastetut vapautetaan orjuudesta elämään uudessa vapaudessa, Jumalan uudessa luomisessa. Tämä vakaumus on ollut keskeinen kasteteologiassa kautta vuosisatojen. Martti Luther käyttää Roomalaiskirjeen kieltä kirjoittaessaan: ”Kasteen sisältö on autuas kuoleminen pois synnistä ja ylösnouseminen Jumalan armoon, niin että vanha, synnissä siinnyt ja syntynyt ihminen kasteessa upotetaan ja että uusi, armossa syntynyt ihminen nousee siitä ylös.”³¹ Firenzen kirkolliskokous julisti, että kasteen vaikutus on ”kaiken synnin, perisyntin ja henkilökohtaisen synnin samoin kuin kaiken synnistä johtuvan rangaistuksen anteeksianto”.³² *Kristillisen initiaation yleinen johdanto* opettaa: ”Kaste on vedellä elämän sanassa tehtävä pesu, joka puhdistaa ihmiset kaikesta niin alkusynnin kuin henkilökohtaisen synnin syyllisyydestä tehden heidät osallisiksi jumalallisesta luonnosta ja ottaen heidät lasten asemaan.”³³ Katolisessa kasteriitissä krismalla voiteluun liittyvät sanat: ”Kaikkivaltias Jumala, meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä, on vapauttanut sinut synnistä ja synnyttänyt sinut uudelleen vedestä ja Pyhästä Hengestä... jotta sinä, Kristuksen kansaan liitettyinä...”³⁴

(2) *Kastaminen ja kaikkien kansojen tekeminen opetuslapsiksi avaa kaikille oven taivasten valtakuntaan ja siten myös kirkkoon.* Tämä edellyttää, että kaikki ihmiset on vapautettava yleismaailmallisesta synnin orjuudesta. Paavali julistaa Jumalan rakkautta ”Kristuksessa”, joka voittaa yksittäisissä rikko-

31 Luther, *Saarna kasteen kunnianarvoisesta sakramentista* (1519), LW 35:30. WA 2:727.30–33. Suom. Eero Huovinen teoksessa *Martti Luther: Kaste ja usko* (Herrättäjä-Yhdistys 1991), s. 25–26.

32 Firenzen kirkolliskokous, *Dekreetti armenialaisista* (1439), DH 1316.

33 Yleinen johdanto, kristillinen initiaatio 1:5: *Roomalainen toimitusten kirja, lasten kastamisen kaava*. Toisen sitovan laitoksen mukainen suomennos (Helsingin katolinen hiippakunta 2018), s. 8.

34 *Roomalainen toimitusten kirja, lasten kastamisen kaava*. Toisen sitovan laitoksen mukainen suomennos (Helsingin katolinen hiippakunta 2018), §62: kasteen jälkeinen voitelu, s. 48.

muksissa läsnä olevan Aadamin synnin (Room. 5). Varsinkin augustinolainen teologia kehitteli Paavalin ajatuksia opilla perisyynnistä, mikä sitten näkyi Karthagon 15. synodissa (418) ja Orangen synodissa (529).³⁵ Augustinuksen tulkinta on muovannut sekä katolista että luterilaista traditiota ja sen vahvisti Trenton kirkolliskokous dekreetissään perisyynnistä.

(3) *Sekä katolilaiset että luterilaiset pitävät syntiä "kuolettavana voimana, joka Aadamin lankeemuksesta alkaen (Room. 5:21) kuormittaa ihmiselämää".*³⁶ Kaste vapauttaa synnin orjuudesta. Se on Jumalan keino aloittaa uusi luominen, joka tarjotaan koko ihmiskunnalle.

(4) *Reformaation aikana oli kiistaa siitä, poistaako kaste perisyynnin täydellisesti.* Martti Luther tulkitsi jäljelle jäävät syntisyyden jäänteet osoitukseksi perisyynnistä. Perisyntiä ei kuitenkaan enää lueta kastetun syyksi, vaikka sen tuhoisa voima onkin jatkuvasti totta. Luterilaista traditiota leimaa vakaumus, että perisynti on syvästi ja vakavasti turmellut ihmisen luonnon.³⁷ Siksi uskova pysyy aina yhtä aikaa vanhurskaana ja syntisenä (*simul iustus et peccator*).

Trenton kirkolliskokous sen sijaan julisti, että "kasteessa annetun Herramme Jeesuksen Kristuksen armon kautta perisyynnin syyllisyys annetaan anteeksi" ja että ja että se, "mikä kuuluu synnin todelliseen ja varsinaiseen olemukseen" otetaan pois, niin että vanhurskautetut ovat "tulleet viattomiksi, tahrattomiksi, puhtaiksi, sävyisiksi".³⁸ Trenton kirkolliskokous opettaa, että kaste, antaessaan vanhurskauttamisen, vapauttaa ihmisen paholaisen "vankeudesta" ja tekee hänet "Jumalan ystäväksi".³⁹

(5) *Luterilais-katolisessa dialogissa on oltu yksimielisiä sekä Jumalan pelastavan anteeksiannon voimasta että ihmisen pysyvistä taipumuksesta syntiin.* Yh-

35 Karthagon 15. synodi (418), DH 222-230. Orangen toinen synodi (529), DH 370-397.

36 *The Biblical Foundations of the Doctrine of Justification*, 4.

37 Schmalkaldenin opinkohdat, III.

38 Trenton kirkolliskokous, *Dekreetti perisyynnistä* (1546), DH 1515.

39 Trenton kirkolliskokous, *Dekreetti perisyynnistä*, DH 1511-1513; *Dekreetti vanhurskauttamisesta*, DH 1535.

teisessä vanhurskauttamisjulistuksessa (YJV) todetaan: ”Me tunnustamme yhdessä, että Jumala armosta antaa ihmiselle synnit anteeksi ja samalla vapauttaa hänet elämässään synnin orjuuttavasta vallasta ja lahjoittaa hänelle Kristuksessa uuden elämän. Kun ihminen on uskossa osallinen Kristuksesta, Jumala ei lue hänelle hänen syntejään.”⁴⁰ Samalla katolilaiset ja luterilaiset jakavat vakaumuksen, että uskova – tultuaan vanhurskautetuksi kasteessa – ”ei ole vapaa synnin jatkuvasti ahdistavasta vallasta ja otteesta (ks. Room. 6:12–14) eikä koko elämän kestävästä taistelusta vanhan ihmisen itsekkäiden halujen jumalanvastaisuutta vastaan (ks. Gal. 5:16; Room. 7:7–10). Myös vanhurskautetun on päivittäin rukoiltava Jumalan anteeksiantoa, niin kuin hän tekee Isä meidän -rukouksessa (Matt. 6:12; 1. Joh. 1:9). Häntä kutsutaan yhä uudelleen kääntymykseen ja parannukseen, ja hänelle suodaan yhä uudelleen anteeksiantamus”.⁴¹

(6) Yhteisen vanhurskauttamisjulistuksen liitteessä (*Annex to the Official Common Statement*) myönnetään, että konkupisenssi-käsite ymmärretään katolisessa ja luterilaisessa teologiassa eri tavoin. ”Kasteessa lahjoitetun pelastuksen todellisuus ja synnin voiman uhka voidaan ilmaista yhtäältä siten, että korostetaan syntien anteeksiantoa ja kasteen vaikuttamaa ihmisen uudistumista Kristuksessa tai toisaalta siten, että ’vanhurskautettu ei ole vapaa synnin jatkuvasti ahdistavasta vallasta ja otteesta (ks. Room. 6:12–14) eikä koko elämän kestävästä taistelusta vanhan ihmisen itsekkäiden halujen jumalanvastaisuutta vastaan’ (YJV 28).”⁴² Synnin voima ei hyökkää vain ihmisen sisimmästä käsin, vaan myös sortavien ja orjuuttavien sosiaalisten rakenteiden kautta.

2.3.3 Vanhurskauttaminen ja pyhitys

(1) *Katolilaiset ja luterilaiset kiittävät Jumalaa siitä, että vanhurskauttamisen ja pyhityksen sekä uskon ja hyvien tekojen välistä suhdetta koskevat kiistat on voitu ratkaista.* Kuuliaisina Raamatun todistukselle ”tunnustamme yhdessä,

40 YJV, §22.

41 YJV, §28.

42 YJV, liite B.

että syntinen vanhurskautetaan, kun hän uskoo Jumalan pelastustekoon Kristuksessa. Tämän pelastuksen lahjoittaa hänelle Pyhä Henki kasteessa hänen koko kristillisen elämänsä perustukseksi. [...] Tunnustamme yhdessä, että Pyhä Henki kasteessa yhdistää ihmisen Kristukseen, vanhurskauttaa ja todellisesti uudistaa hänet.”⁴³

(2) *Luterilaiset ja katolilaiset voivat soveltaa tätä yhteisymmärrystä vanhurskauttamisesta ja pyhityksestä kasteen teologiaan.* Luther ymmärtää Jumalan lupauksen valossa, että kaste vastaanotetaan uskossa ja eletään todeksi uuden kuuliaisuuden tai hyvien tekojen kautta. “Ja koska uskolla otetaan vastaan Pyhä Henki, niin sydämet uudistuvat heti ja saavat uuden mielen suunnan, niin että ne voivat saada aikaan hyviä tekoja.”⁴⁴ Kaste on Jumalan pelastavan toiminnan väline, joka vanhurskauttaa syntisen. Trenton kirkolliskokous kutsuu sitä vanhurskauttamisen “instrumentaaliseksi syyksi”.⁴⁵ Trenton kirkolliskokous sanoo selvästi, että kaste on “uskon sakramentti”.⁴⁶ *Kristillisen initiaation yleinen johdanto* toistaa tämän vakaumuksen: “Kaste on siksi ennen kaikkea sen uskon sakramentti, jolla ihmiset Pyhän Hengen armon valaisemina vastaavat Kristuksen evankeliumiin.”⁴⁷ Molemmat traditiot tunnistavat kastettujen velvollisuuden elää todeksi kastettaan elämällä uutta elämää.

2.3.4 Kristuksen kaltaiseksi tuleminen

(1) *Kuuliaisena Raamatun todistukselle sekä katolilaiset että luterilaiset ovat yhtä mieltä siitä, että kaste liittyy uskovat Kristukseen ja Kristuksen kaltaisuuteen.* Tämä on keskeinen korostus kirkkoisien teologiassa. He ymmärsivät kasteen Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen “kaltaisuudeksi” ja “ku-

43 YJV, §§25, 28.

44 *Augsburgin tunnustus*, XX.

45 Trenton kirkolliskokous, *Dekreetti vanhurskauttamisesta*, DH 1529.

46 Trenton kirkolliskokous, *Dekreetti vanhurskauttamisesta*, DH 1529.

47 Yleinen johdanto, kristillinen initiaatio 1:3: *Roomalainen toimitusten kirja, lasten kastamisen kaava*. Toisen sitovan laitoksen mukainen suomennos (Helsingin katolinen hiippakunta 2018), s. 8.

vaksi”, jossa kastetut voivat osallistua hänen salaisuuteensa.⁴⁸ Keskiajan teologiassa Kristuksen kaltaiseksi tuleminen on myös yksi kasteen keskeisistä päämääristä.⁴⁹

(2) Martti Luther seuraa apostolisen opin mukaista kastekäytäntöä, mutta käyttää myös muita vertauskuvia. Yksi tuollainen vertauskuva on Bernhard Clairvauxlaiselta peräisin oleva ajatus onnellisesta vaihtokaupasta: “Eikö tämä olekin ihana ja ihmeellinen vaihtokauppa. Sen kautta Kristus, joka on kokonaan viaton ja pyhä, ei ainoastaan ota päällensä toisen syntiä eli minun syntiäni ja syllisyttäni, vaan myös pukee ja kaunistaa omalla viattomuudellaan ja puhtaudellaan minut, joka en ole mitään muuta kuin syntiä. Ja sitten hän vielä kuolee häpeällisen ristinkuoleman minun syntieni vuoksi, joiden kautta olen ansainnut kuoleman ja kadotuksen, ja antaa minulle vanhurskautensa, jotta voisin elää hänen kanssaan iankaikkisesti kunniakkaassa ja sanomattomassa ilossa. Tämän autuaan vaihtokaupan kautta, jossa Kristus vaihtaa paikkaa kanssamme (jotakin, jonka sydän voi käsittää vain uskossa), eikä minkään muun kautta, meidät vapautetaan synnistä ja kuolemasta ja meille annetaan omaksemme hänen vanhurskautensa ja elämänsä.”⁵⁰

(3) 1900-luvun puolivälissä liturginen liike katolisessa kirkossa sai aikaan sen, että pääsiäisen kolmen pyhän päivän eli Triduumin sisältönä korostui pääsiäis-salaisuus. Nykyinen katolinen teologia käyttää pääsiäissalaisuuden teemaa ja selittää Roomalaiskirjeen 6. luvun avulla Kristuksen kaltaiseksi tekemistä: “Siten ihmiset kasteen kautta liitetään Kristuksen pääsiäisen salaisuuteen; yhdessä hänen kanssaan kuolleina, haudattuina ja ylösnousseina he vastaanottavat lapseuden hengen, jossa me huudamme: ‘Abba, Isä!’ (Room.

48 Vrt. Kyrillos Jerusalemilainen, *Mystagogicae catecheses* 2, 5–7; Theodoros Mop-suestialainen, *Homiliae Catecheticae*. 14, 5; Ambrosius, *De Sacramentis*, 2, 23.

49 Ks. esim. Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* III q. 66, a. 2; q. 69, a. 9 ad 1.

50 Luther, Bernhardin kastesaarna, LW 51:316. WA 49:124–135. Ks. myös “Solt deine Tauffe von der Tauffe Christi nicht absondern, du must mit deiner Tauffe inn die Tauff Christi komen, Also das Christi Tauff dein Tauff und deine Tauff Christi Tauff und aller ding eine Tauffe sey.” Predigt 1546: WA 51:111.27–30. “Christus sua morta, passione, sanguine et meritis in baptism.” Predigt 1538: WA 46:175.15f.

8:15) — ja niin heistä tulee todellisia rukoilijoita, jollaisia Isä tahtoo.”⁵¹ Luterilaisille *Vähän katekismuksen* lopussa oleva *Kasteen toimittaminen* kuvaa tätä pääsiäissalaisuuden kaltaisuutta Kristuksessa: “[Kristus] itse on antanut sille nimeksi ‘uusi syntyminen’, koska me siinä pääsemme kaikesta Perkeleen hirmuvallasta vapaiksi, eroon synnistä, kuolemasta ja helvetistä, elämän lapsiksi ja kaikkien Jumalan aarteiden perillisiksi, Jumalan omiksi lapsiksi ja Kristuksen veljiksi.”⁵²

(4) *Kristuksen kaltaisuus on sekä pelastava todellisuus että kirkollinen todellisuus*. Yhdessä luterilaiset ja katolilaiset vahvistavat: “Kasteen kautta kaikki liitetään yhteen Kristuksen kanssa (vrt. Room. 6:3ss) ja he muodostavat yhden ‘Kristuksen ruumiin’ (1. Kor. 12:27).”⁵³

2.3.5 Pyhän Hengen lahja ja Hengen lahjat

(1) *Kuuliaisena Raamatun todistukselle sekä luterilaiset että katolilaiset ovat yhtä mieltä siitä, että kasteen kautta uskovat vastaanottavat Pyhän Hengen lahjan, heidät liitetään Kristuksen ruumiiseen ja he tulevat osallisiksi Hengen lahjoista*. Pyhä Henki sinetöi kastetut.⁵⁴ Basileios Kesarealainen korostaa, että Henki antaa elämän.⁵⁵ Kasteessa kristityt vastaanottavat “Hengen ensi hedelmät”.⁵⁶ Se, mitä edellä on sanottu kasteen toimittamisen tavoista, tukee tätä vakaumusta.

(2) *Lutherin Ison katekismuksen mukaan se, mitä kaste lupaa ja vaikuttaa, on “voitto Perkeleestä ja kuolemasta, syntien anteeksiantamus, Jumalan armo,*

51 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Sacrosanctum Concilium* (1963), §6. Ks. myös Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §7.

52 *Vähä katekismus*, *Kasteen toimittaminen*.

53 Yhteinen luterilais-roomalaiskatolinen tutkimuskomissio, *Church and Justification: Understanding the Church in the Light of the Doctrine of Justification* (Geneve: Luterilainen maailmanliitto, 1994), §35.

54 Kyrillos Jerusalemlainen, *Mystagogicae catecheses*, 3, 14.

55 Basileios Kesarealainen, *De Spiritu Sancto* 15, 35; ks. myös Ambrosius, *De mysteriis*, 20; *De Spiritu Sancto*, 1, 6, 76–79.

56 Theodoros Mopsuestialainen, *Homiliae Catecheticae*, 16, 30. Room. 8:23.

Kristus kaikkienensa ja Pyhä Henki lahjoineensa”.⁵⁷ Trenton kirkolliskokous puhui Pyhän Hengen lahjoista niille, jotka kasteessa vanhurskautetaan.⁵⁸ Tämän hengellisen todellisuuden teologista merkitystä ei ole aina riittävästi korostettu. YJV:ssa katolilaiset ja luterilaiset kuitenkin tunnustavat: ”Tämän pelastuksen lahjoittaa hänelle [syntiselle] Pyhä Henki kasteessa hänen koko kristillisen elämänsä perustukseksi.”⁵⁹ YJV julistaa: ”Se [vanhurskauttaminen] tapahtuu, kun Pyhä Henki otetaan vastaan kasteessa, jossa ihminen liitetään yhteen ruumiiseen (Room. 8:1ss., 9ss.; 1. Kor. 12:12ss.). Kaikki tämä tulee yksin Jumalalta Kristuksen tähden, armosta, uskon kautta Jumalan Pojan evankeliumiin (Room. 1:1–3).”⁶⁰

2.3.6 Kaste ja usko

(1) *Katolilaiset ja luterilaiset ovat yksimielisiä siitä, että kaste on uskon sakramentti.* Luterilaiset pitävät tärkeänä, että uskolla on kohde, johon uskotaan, se on jotakin, johon voi tarttua ja johon voi turvautua. Usko tarttuu veteen, ”joka perustuu Jumalan käskyyn ja on yhdistynyt Jumalan sanaan”.⁶¹ Kaste ei nojaa uskoon, vaan Jumalan sanaan ja asetukseen.⁶² Kastettu saa uskon, jonka Kolmiyhteinen Jumala lupauksensa mukaan vaikuttaa. Tämä ulkoinen lupaus otetaan vastaan uskolla, sillä kaste ilman uskoa ei lahjoita pelastusta eikä vastaanota mitään. Kaste on Jumalan työ, joka käsitetään uskossa. Siellä, missä usko puuttuu, kaste jää hedelmättömäksi merkiksi.

(2) *Katolilaisten mukaan kaste paitsi edellyttää uskoa myös ravitsee, vahvistaa ja ilmaisee sitä.*⁶³ Kirkko ei vaadi kastettavalta täydellistä eikä kypsää uskoa, vaan ”siihen riittää alku, jonka tulee sitten kehittyä”.⁶⁴ Katekumeeniksi hyväksymisen riitissä kysytään kandidaatilta: ”Mitä pyydät Jumalan kirkolta?”

57 *Iso katekismus*, Neljäs osa: kaste.

58 Trenton kirkolliskokous, *Dekreetti vanhurskauttamisesta*, DH 1529.

59 YJV, §25.

60 YJV, §11.

61 *Vähä katekismus*, Pyhän kasteen sakramentti.

62 Luther, *Kymmenen saarnaa katekismuksesta* (1528), LW 51:186.

63 KKK, 1123.

64 KKK, 1253.

Vastaus on ”uskoa!”⁶⁵ Kasteoppilaan uskoa edeltää kirkon usko, johon kastettava on kutsuttu liittymään.⁶⁶

(3) *Luterilaiset ja katolilaiset korostavat sitä, että tehtävä kastaa on osa evankeliumin julistamisen tehtävää, onhan sanan julistamisen tarkoitus herättää uskoa.* Herran käsky kuuluu: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa” (Matt. 28:19–20).

(4) *Luterilaiset pitävät uskoa välttämättömänä myös lapsikasteen tapauksessa.* Kaste on Kolmiyhteisen Jumalan teko, jossa Jumala antaa itsensä ihmiselle ja ottaa hänet yhteyteensä. Kaste ei perustu uskoon, vaikka se vaatiikin uskoa, jotta ihminen voisi elää yhteydessä Jumalan kanssa. Lapsikasteessa Jumalan lupaus vaikuttaa ja antaa kastetulle uskon, jota tulee ravita koko elämän ajan Jumalan Sanan julistuksen ja sakramenttien kautta. Luther oli sitä mieltä, että lapset uskovat, koska usko on luonteeltaan kasteessa annettu lahja ja sellaisena Jumalan työtä. Jumalan kertakaikkisena tekona kaste on kestävä ankuri ihmisen uskolle Jumalaan. Kastetut voivat aina palata omaan kasteeseensa, muistaa sitä ja ottaa yhä uudelleen vastaan sen lahjat.

(5) *Katolilaisten mukaan lapset kastetaan ”kirkon uskoon, jota heidän vanhempansa, kumminsa ja muut läsnä olevat tunnustavat. He edustavat sekä paikalliskirkkoa että koko pyhiin ja uskovien yhteisöä”.*⁶⁷ Roomalaiskatolinen kirkko on aina kastanut lapsia niin kuin aikuisiakin, koska sanat ”jos ihminen ei synny vedestä ja Hengestä, hän ei pääse Jumalan valtakuntaan” merkitsevät sitä, että kastetta ei tule riistää lapsilta. Tässä ei ole mitään automaattista eikä maagista, sillä jos kasteeseen ei vastata uskossa, se jää epätäydelliseksi eikä tule aktiiviseksi yksilön elämässä. Siksi on pidettävä kiinni siitä, että kastettu lapsi kasvatetaan uskovassa ympäristössä. Vaikka

65 *Ordo initiationis christianae adultorum*, 75.

66 *KKK*, 1124.

67 Lasten kastamisen kaavan johdanto, 2: *Roomalainen toimitusten kirja, lasten kastamisen kaava*. Toisen sitovan laitoksen mukainen suomennos (Helsingin katolinen hiippakunta 2018), s. 15.

lapsia kastetaankin enemmän kuin aikuisia, aikuiskaste on ohjeellinen roomalaiskatoliselle ymmärrykselle kasteen sakramentista, sillä siihen kuuluu usko ja elämän muutos, jota lapsi ei samalla tavalla voi kokea.

(6) *Kaste on Kolmiyhteisen Jumalan teko, mutta sen toimittavat ihmiset ja se tapahtuu ihmisten pyynnöstä.* Kaste on uskon teko. Se, että joku tuo itsensä tai lapsen kastettavaksi, ilmaisee halua liittyä Kristukseen ja hänen kirkkoonsa ja on siten uskon teko. Kastetoimitus sisältää uskontunnustuksen Kolmiyhteiseen Jumalaan.

2.3.7 Kirkollinen ulottuvuus: liittäminen Kristuksen ruumiiseen

(1) *Kuuliaisina Raamatun todistukselle luterilaiset ja katolilaiset ovat yhtä mieltä siitä, että kasteen pelastavaan vaikutukseen kuuluu liittäminen Kristuksen ruumiiseen.* Tämä ei tarkoita vain sitä, että kastetut liitetään Jeesukseen Kristukseen ja että he osallistuvat Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, vaan myös sitä, että heistä tulee täysiä jäseniä Kristuksen ruumiissa, joka on kirkko.

(2) *Keskiajan teologia seurasi Augustinuksesta alkanutta latinalaista traditiota ja korosti voimakkaasti kasteen yksilöllistä soteriologista ulottuvuutta.* Esimerkiksi Tuomas Akvinolaisen mukaan sakramenttien, myös kasteen, päävaikutus oli armo. Firenzen kirkolliskokous, joka pitkälti omaksui Tuomas Akvinolaisen sakramentaalisen teologian, totesi, että kaste ja useimmat muut sakramentit ”tähtäävät ihmisen hengelliseen täydellistymiseen”.⁶⁸

(3) *Kasteen kirkollisella ulottuvuudella oli kuitenkin oma paikkansa keskiajan teologiassa, erityisesti teologiassa sakramentaalisesta luonteesta (character) valtuutuksena suorittaa kirkolle ominaisia tekoja jumalanpalveluksessa.* Se, että jollakulla on paikka kirkon liturgisessa seurakunnassa, tarkoittaa sitä, että hänellä on paikka kirkossa. *Dekreetti armenialaisista* toteaa myös: ”Pyhä kaste on kaikkien sakramenttien joukossa ensimmäisellä sijalla, koska se

68 Firenzen kirkolliskokous, *Dekreetti armenialaisista*, DH 1311.

on hengellisen elämän portti; sen kautta meistä tulee Kristuksen ja kirkon ruumiin jäseniä.”⁶⁹

(4) *Tältä taustalta reformaattorit – vaikka olivatkin perineet perinteisen keskittymisen kasteen yksilöllisiin vaikutuksiin – käsittelivät myös sen kirkollisia vaikutuksia.* Vähässä katekismuksessa Luther yhdistää kasteen ja pyhien yhteyden sanoen, että kaste on “uusi syntyminen», koska me siinä pääsemme kaikesta Perkeleen hirmuvallasta vapaiksi, eroon synnistä, kuolemasta ja helvetistä, elämän lapsiksi ja kaikkien Jumalan aarteiden perillisiksi, Jumalan omiksi lapsiksi ja Kristuksen veljiksi”.⁷⁰

Myös katolinen traditio on uudelleen korostanut kasteen kirkollista ulottuvuutta. *Lumen Gentium* 7:n kasteteologia puhuu siitä, kuinka kasteen kautta kastetut muovataan Kristuksen kaltaisuuteen ja kuinka he tulevat osallisiksi hänen Hengestään. Samalla se korostaa, että Kristus tekee ne, jotka hän on kutsunut kokoon kaikista kansoista, “salatulla tavalla ikään kuin omaksi ruumiikseen”.

2.3.8 Kirkollinen ulottuvuus: yhteinen pappuus

(1) *Kasteen kirkolliseen ulottuvuuteen kuuluu oppi yhteisestä pappudesta, johon kaikki kastetut on kutsuttu.* Martti Luther korosti yhteistä pappetta: “Tämä on kaikkien kristittyjen yhteinen hengellinen pappuus, jonka kautta me kaikki olemme pappeja Kristuksen kanssa, se on, me olemme Kristuksen, ylimmäisen papin, lapsia(...)”⁷¹ Vatikaanin II kirkolliskokous löysi uudelleen yhteisen pappouden ja julisti: “Uudestisyntymisellä ja Pyhän Hengen voitelulla kastetut vihitään hengelliseksi huoneeksi ja pyhäksi pappiksi, jotta he kaikilla kristityn ihmisen teoilla uhraisivat hengellisiä uhreja

69 Firenzen kirkolliskokous, *Dekreetti armenialaisista*, DH 1314.

70 *Vähä katekismus*, Kasteen toimittaminen.

71 Luther, *Messun väärinkäyttämisestä* (1521), LW 36:138. Suom. Yrjö Loimaranta teoksessa Lutherin Walitut teokset II, Suomen Lähetyseura (Helsinki 1910), s. 280.

ja julistaisivat hänen voimatöitään, joka on pimeydestä kutsunut heidät ihmeelliseen valkeuteensa.”⁷²

(2) *Nykyään luterilaiset ja katolilaiset ovat yhtä mieltä kasteessa vastaanotetun yhteisen pappeuden teologiasta, niin kuin ekumeenisissa dialogeissa on todettu. “Kasteen kautta kaikki muodostavat yhden papillisen Jumalan kansan (1. Piet. 2:5, 9; Ilm. 1:6; 5:10).”*⁷³ Apostolicity-asiakirja käsittelee yksityiskohtaisesti yhteistä pappeutta suhteessa palveluviran pappeuteen.⁷⁴

2.3.9 Kaste on peruuttamaton lahja, joka muovaa koko elämää

(1) *Kuuliaisina Raamatun todistukselle luterilaiset ja katolilaiset ovat yhtä mieltä siitä, että kaste on “ikuinen lahja”, joka leimaa kastetun koko elämää.* Faith and Order -konsultaatio sanoo perustellusti: “Jumalan jatkuvan armon ja läsnäolon kautta kaste on prosessi ja kertakaikkinen eskatologinen tapahtuma ja koko elämän malli.”⁷⁵ Kaste aloittaa prosessin, jossa omaksutaan uusi identiteetti, harjoitetaan sitä ja kasvetaan siihen. Jumala ei koskaan peru kasteessa antamaansa lupausta. Sen kautta Jumala lahjoittaa täyden yhteyden itsensä kanssa ja uudestisyntyttää syntisen uuteen elämään Kristuksessa.

(2) *Jumalan uskollisuus – jonka Pyhä Henki sinetöi ikuisen elämän panttina – sallii kastettujen odottaa yhteyden täyttymystä Kristuksen kanssa iankaikkisessa elämässä.* Katolinen opetus perustelee tämän ajatuksen sakramentaalista

72 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §10; vrt. *Lumen Gentium*, §31 ilman pneumatologista viittausta, mutta ks. myös *Lumen Gentium*, §34.

73 Roomalaiskatolinen/luterilainen yhteinen komissio, *The Ministry in the Church: Models, Forms and Phases of Catholic-Lutheran Church Fellowship* (1981) (Geneve: Luterilainen maailmanliitto, 1982), §13; vrt. yhteinen luterilais-roomalaiskatolinen tutkimuskomissio evankeliumista ja kirkosta, *Church and Justification: Understanding the Church in the Light of the Doctrine of Justification* (Geneve: Luterilainen maailmanliitto, 1994), §261.

74 *The Apostolicity of the Church*, §§196–199; 253s; 236–238.

75 *Becoming a Christian: The Ecumenical Implications of our Common Baptism*, toim. Thomas F. Best & Dagmar Heller, Faith and Order Paper No. 184 (Geneva: WCC Publications, 1999), 22.

luonnetta (character) tai sinettä koskevan teologian kautta⁷⁶. Se viittaa pois pyyhkimättömään armon vastaanottamisen valmiuteen. Teologisesti tämä tarkoittaa sitä, että Jumala ei peruuta lupaustaan, vaikka kastetun usko tai asenne kastetta vastaanotettaessa olisi miten vajavainen tahansa ja huolimatta siitä, mitä kastetun elämässä tapahtuu. Samasta syystä luterilaisessa traditiossa kastetta ei voida toistaa. Vaikka kaste vaatii uskoa, kasteen pätevyys ei riipu siitä (ikään kuin uskon puute vaatisi kastetoimituksen toistamista). Jumalan lupaus kasteessa on ikuinen eikä sitä koskaan peruuteta. Tällä tavalla Luther voi puhua ”lähtemättömästä luonteesta”, joka kuuluu kasteen lupaukseen: ”Se on ikuinen lahja, *character indelebilis*. Jumalan sana ei koskaan petä, vaikka minä lankean enkä usko.”⁷⁷

(3) *Molemmat traditiot tuntevat tapoja muistaa kastetta (tai kiittää siitä), joko uudistamalla kasteessa annetut lupaukset tai kasteen vahvistamisen kautta.* Nämä tavat muistuttavat sekä yksilöä että yhteisöä siitä, että uskon tien alku on kaste, Jumalan uudestisyntyttävä ja uudistava teko. Kasteen vahvistaminen korostaa Jumalan uskollisuutta. Esimerkiksi niitä, jotka palaavat uskoon, ei kasteta uudestaan, vaan he vahvistavat kasteensa rituaalisesti, sillä vaikka he olivat kerran hylänneet uskon, Jumalan lupaus ei ole hylännyt heitä.

(4) *Kristillinen elämä on kasteen elämistä todeksi monin ja moninaisin tavoin.* Yksi tärkeimmistä on rukous. Ambrosius muistuttaa kristittyjä siitä, että kasteessa Isä Jumala vastaanotti heidät, jotta he voivat rukoilla ja kutsua avuksi Jumalaa, Isäänsä.⁷⁸ Lutherille rukous on ”melkein kuin kaste”⁷⁹, koska rukous on jatkuvaa kuolemisen ja ylösnousemisen harjoittamista.

(5) Lutherille koko kristillinen elämä on ”hengellistä kastamista”⁸⁰, koska sitä harjoitetaan päivittäin. ”Se merkitsee, että meissä oleva vanha ihminen on

76 KKK, 1121.

77 Predigt 1531: WA 34/1:97.12s.25–27.

78 Ambrosius, *De Sacramentis*, 5, 19.

79 Luther, *Kristuksen kärsimisen tutkistelemisesta* (1519), LW 42:10.

80 Luther, *Saarna kasteen kunnianarvoisesta sakramentista*, LW 35:30. WA 2:728.13f. Suom. Eero Huovinen teoksessa *Martti Luther: Kaste ja usko* (Herättäjä-Yhdistys 1991), s. 26.

jokapäiväisessä katumuksessa ja parannuksessa upotettava ja surmattava kaikkein synteineen ja pahoine himoineen, ja sen tilalle pitää joka päivä tulla esiin ja nousta ylös uusi ihminen, joka iankaikkisesti elää Jumalalle vanhurskaana ja puhtaana.”⁸¹ Koska kaste on sakramentti, joka tapahtuu tiettyinä aikoina ja tietyssä paikassa, kristillinen elämä voidaan ymmärtää kasteessa jo annettuna todoksi elämisenä tai ilmauksena. Sekä katolilaisten että luterilaisten mukaan uskovat elävät todoksi kasteen seurauksia, silloin kun he – kiusauksista huolimatta – pääsevät läheisempään tai syvempään yhteyteen Jumalan kanssa ja toistensa kanssa eukaristian, katumuksen, konfirmaation, vihkimyksen ja muiden armonvälineiden kautta.

2.4 Kaste, eukaristia, parannus ja vihkimys

(1) *Kaste on sakramentaalisen ja hengellisen elämän perusta. Se on ”koko kristillisen elämän perustus, sisäänkäynti elämään Hengessä ja ovi, joka avaa pääsyn muille sakramenteille”.*⁸² Kastetut vapautetaan synnistä, he syntyvät uudesti Jumalan lapsina, heistä tulee Kristuksen ruumiin jäseniä, heidät liitetään kirkkoon ja tehdään osallisiksi sen lähetystehtävästä.

2.4.1 Kaste suhteessa eukaristiaan

(1) *Luterilaisissa ja katolisissa yhteisöissä eukaristiaa pidetään sekä ”sielun ruokana” että välineenä, joka vahvistaa kastettuja kohtaamaan kristillisen elämän koettelemukset ja ahdingot. Katolilaiset opettavat, että eukaristia auttaa pitämään kastetut ”turvassa kiusauksen hyökkäyksiltä”, ja ”se myös hillitsee ja tukahduttaa lihan himoja, sillä kun se sytyttää sielun palavammin rakkau-*

81 *Vähä katekismus*, Pyhän kasteen sakramentti.

82 *KKK* 1213.

den tulella, se väistämättä sammuttaa konkupisenssin palon”.⁸³ Luterilaiset samoin pitävät kiinni siitä, että kasteessa “me synnymme uudesti. Mutta uuden rinnalle ihmiseen jää, kuten sanottu, vanha turmeltunut liha ja veri... Siksi on ehtoollinen annettu jokapäiväiseksi laitumeksi ja ravinnoksi, josta usko saa virkistystä ja voimaa, jotta se ei joutuisi antamaan tässä taistelussa periksi, vaan voisi alati vahvistua.”⁸⁴

(2) *Katolilaiset opettavat, että kaste ei merkitse sakramentaalisen yhteyden täyteyttä Kristuksessa.* “Kaste sinänsä on vain alkua ja lähtökohta, koska se kokonaisuudessaan tähtää elämän täyteyden saavuttamiseen Kristuksessa. Siksi kasteen tarkoituksena on johtaa tunnustamaan kokonaista kristinuskoa ja jäsentymään täysin pelastussuunnitelmaan, kuten Kristus itse on tahtonut, sekä vihdoin liittymään täydelliseen ykseyteen eukaristiassa.”⁸⁵

(3) *Luterilaisille kaste on Jumalan vanhurskauttava teko, ja silti kastetut ovat vielä matkalla.* Luterilaiset “korostavat kuitenkin, että vanhurskaus Jumalan hyväksymisenä ja osallisuutena Kristuksen vanhurskauteen on aina täydellistä, mutta sanovat samalla, että sen vaikutus kristityn elämässä voi kasvaa”.⁸⁶ Luther kuvaa tätä uskon matkaa: “Sillä huomaamme, että vanhurskautettu ei vielä ole vanhurskas, vaan hän on liikkeellä tai matkalla kohti vanhurskautta. Siksi vanhurskautettu on yhä syntinen, ja kuitenkin anteeksiantava ja armollinen Jumala pitää häntä täysin ja täydellisesti vanhurskaana.”⁸⁷ Vaikka luterilaiset ymmärtävät kasteen olevan täysi ja täydellinen Jumalan vanhurskauttava teko, kasteen vaikutus on jatkuva. Tällä matkalla kautta elämän ehtoollinen on lohdutus ja voima. Luther kirjoittaa: “Siksi on ehtoollinen annettu jokapäiväiseksi laitumeksi ja ravinnoksi, josta usko saa virkistystä ja voimaa, jotta se ei joutuisi antamaan tässä taistelussa periksi, vaan voisi alati vahvistua.”⁸⁸

83 *Catechism of the Council of Trent for Parish Priests*, translated into English with notes by John A. McHugh and Charles J. Callan (Rockford, IL: Tan Books, 1982), 244.

84 *Iso katekismus*, alttarin sakramentti.

85 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Unitatis Redintegratio* (1964), §22.

86 YJV, §39.

87 Luther, *Disputatio vanhurskauttamisesta*, LW 34:152–153.

88 *Iso katekismus*, alttarin sakramentti.

2.4.2 Kaste suhteessa parannukseen

(1) *Katolisessa kirkossa kaste edeltää muiden sakramenttien, kuten parannuksen ja vihkimyksen, vastaanottamista.* Katolilaiset opettavat, että "Kristus on asettanut parannuksen sakramentin kirkkonsa kaikkia syntisiä jäseniä varten, ennen kaikkea niitä varten, jotka ovat kasteen jälkeen langenneet raskaaseen syntiin ja tällä tavoin menettäneet kasteen armon ja haavoittaneet kirkollista yhteyttä. Heille parannuksen sakramentti tarjoaa uuden mahdollisuuden kääntyä ja saada vanhurskauttamisen armon takaisin. Kirkkoisät esittävät tämän sakramentin 'toisena pelastuksen lankkuna armon kadottamisen haaksirikon jälkeen'".⁸⁹

(2) *Luther piti rippiä suuressa arvossa, vaikka hän torjuikin ajatuksen, että Jumalan kasteessa antama lahja (tai lupaus) voitaisiin menettää.* Hänelle rippi ei ollut toinen lankku, joka pelastaisi kastetut haaksirikosta, koska kasteessa saatu anteeksiannon lahja pysyy jatkuvasti voimassa. "Eihän laiva voi hajota, koska se on Jumalan säädös eikä meidän tekomme. Niin voi kyllä käydä, että me liukastumme ja putoamme laivasta. Mutta jos joku putoaa, varautukoon uimaan laivan luo ja tarrautumaan siihen kiinni, kunnes pääsee sinne takaisin. Siinä hän voi sitten jatkaa aiemmin aloitettua matkaa."⁹⁰ Luterilaisille rippi on jatkuvaa paluuta kasteeseen. "Eläessäsi katumuksessa sinä siis harjoitat kastetta, joka ei ainoastaan julista uutta elämää, vaan myös vaikuttaa sen. Kaste aloittaa sen ja edistää sitä."⁹¹ Jumala on aina uskollinen kasteessa antamalleen lupaukselle.

(3) *On huomattava, että kun katolilaiset puhuvat kasteen armon menettämisestä kuolemansyynnin seurauksena, he haluavat korostaa, että kuolemansyynnin jälkeenkkin kastetulla on jatkuva mutta muuttunut suhde Jumalaan, joka pysyy uskollisena.* Tämä näkyy selvimmin pysyvistä "luonteesta" tai "merkistä" (*character*), jonka Jumala painaa sieluun kasteessa, ottaen kastetun omakseen kertakaikkisesti.

89 KKK, 1446.

90 Iso katekismus, Neljäs osa: kaste.

91 Iso katekismus, Neljäs osa: kaste.

(4) *Asiakirja Ways to Community* (1980) pyrkii osoittamaan, että luterilaiset ja katoliset näkemykset parannuksesta eivät ole ristiriidassa toistensa kanssa.

Katolisen opin mukaan kahden tärkeimmän perussakramentin, kasteen ja eukaristian, ohella on viisi muuta sakramenttia: konfirmaatio, parannus, sairaiden voitelu, vihkimys ja avioliitto. Katolisen uskon mukaan Jumala toimii kaikissa niissä, antaa armonsa ja luo ykseyden. Kaikissa niissä osallisena on vastaanottavan yksilön ohella koko kirkko, joka ymmärtää olevansa ”ykseyden sakramentti”, ”mitä läheisimmän Jumala-yhteyden ja koko ihmiskunnan ykseyden merkki ja välikappale”.

Luterilaisenkaan opin mukaan Jumala ei anna armoaan vain julistetun sanan ja kasteen ja Herran ehtoollisen toimittamisen kautta. Rippi ja sielunhoito, kuten myös pappisvihkimys, konfirmaatio ja avioliitto uskovien välillä ymmärretään teoiksi, joissa ihmisille luvataan ja annetaan armo, vaikka näitä toimituksia ei yleensä pidetäkään sakramenteina sanan täydessä merkityksessä.⁹²

2.4.3 Kaste suhteessa pappisvihkimykseen

(1) *Kirkon apostolisuus -asiakirja puhuu elementeistä, ”jotka Pyhän Hengen voimasta vaikuttavat sen, että kirkko rakentuu ‘apostolien ja profeettojen perustalle, kulmakivenä itse Kristus Jeesus’ (Ef. 2:20)”*.⁹³ Jumalan sanan välittäminen julistuksessa ja sakramentaalisissa toimituksissa on tärkein elementti, jonka kautta apostolinen evankeliumi tulee läsnä olevaksi ihmisille. ”Jumalan työtovereina kaikki ihmiset, jotka on kastettu ja jotka uskovat, on kutsuttu yhdessä välittämään evankeliumia eteenpäin, sillä ovathan he osallisia Kristuksen pappeudesta. Samanaikaisesti kirkolla on myös vihkimysvirka, johon annetaan erityinen kutsu.”⁹⁴

92 Luterilais-roomalaiskatolinen yhteinen komissio, *Ways to Community* (Geneve: Luterilainen maailmanliitto, 1981), §18s.

93 *The Apostolicity of the Church*, §165.

94 *The Apostolicity of the Church*, §165.

(2) *Kaste on jokaisen vihkimyksen edellytys.* Pappisvihkimystä, kuten kastetakaan, ei voi toistaa. Siksi katolilaiset puhuvat vihkimyksen antamasta lähtemättömästä luonteesta (character). Ontologista kieltä käytetään korostamaan vihkimyksen ainutlaatuista toistamatonta luonnetta. Toistamattomuuden teologinen perusta on Jumalan uskollisuus. Jumala ei koskaan ota pois kerran annetun vihkimyksen lahjaa ja armoa. Myös *Augsburgin tunnustus* vahvistaa tämän donatolaisuuden vastaisen ratkaisun.⁹⁵

(3) *Katolinen teologia ymmärtää vihkimyksessä vastaanotetun armon (joka ei ole sen vähempää kuin itse Pyhä Henki) eri tavalla kuin kasteessa vastaanotetun armon.* Kasteessa annetaan *gratia gratum faciens* (vanhurskauttava armo). Vihkimyksessä annetaan *gratia gratis data* (eli palvelemisen armo, armo toisia varten, armolahja). Vihkimyksessä annettu armo ei tee vastaanottajaa ulkonaisesti ja havaittavalla tavalla pyhäksi, vaan se on armo, joka tekee vastaanottajan kykeneväksi täyttämään virkaansa ja pyhäksi tätä tarkoitusta varten.

(4) *Myös luterilaisten tunnustuskirjojen mukaan pappisvihkimys on tarkoitettu palvelemista varten, Jumalan ja lähimmäisen palvelemista varten.* Näin ymmärrettynä ei olekaan mitään estettä pitää pappisvihkimystä sakramenttina. "Mutta jos pappeudella tarkoitetaan sananpalveluksen virkaa, meillä ei ole mitään sitä vastaan, että sitä sanotaan sakramentiksi. Perustuuhan sananpalveluksen virka Jumalan käskyyn ja suurenmoiset lupaukset koskevat sitä. Room. 1 sanotaan: 'Evankeliumi on Jumalan voima itse kullekin uskovalle pelastukseksi.'"⁹⁶

95 Augsburgin tunnustus, VIII.

96 Augsburgin tunnustuksen puolustus, XIII.

2.5 Johtopäätös: Kasteen molemminpuolinen tunnustaminen ja yhteisymmärryksen kasvu

(1) *Koska luterilaiset ja katolilaiset ovat yhtä mieltä kasteen toimittamisen tavoista ja kasteen olemuksesta, he voivat vahvistaa kasteen vastavuoroisen tunnustamisen. Tämä on käynyt ilmi jo aiemmissa dialogeissa sekä myös kahden- ja monenkeskisissä asiakirjoissa.* Jo ensimmäinen kansainvälinen roomalaiskatolis-luterilainen dialogi viittasi "yhteiseen kasteeseen." Tuo dialogi piti kastetta "lähtökohtana" syvemmälle yhteydelle ja jopa ehtoollisyhteydelle.⁹⁷ Tämä korostus on keskeinen myös nykyään, kun kirkot kohtaavat yhteisiä kastetta koskevia pastoraalisia haasteita ja kun ne pohtivat, miten kasteita käytännössä toimitetaan ja miten kaste näkyy seurakuntien ja uskovien hartauselämässä ja viime kädessä myös ehtoollisyhteydessä.

(2) *Kiitollisina luterilaiset ja katolilaiset jakavat yhteisen uskonsa Jumalan pelastavaan toimintaan kasteessa.* Me haluamme pohtia syvemmin sitä, mitä liittäminen Kristuksen ruumiiseen merkitsee ja mitä kirkollisia ulottuvuuksia yhteyden kasvulla on.

97 Luterilais-roomalaiskatolinen tutkimuskomissio, *Das Evangelium und die Kirche/ The Gospel and the Church, Bericht der evangelisch-lutherisch/römisch-katholischen Studienkommission* (Verlag Otto Lembeck, 1975), §70.

Luku III

Liittäminen Kristuksen ruumiiseen: kirkolliset ulottuvuudet

3.1 Perustelujemme rakenne

(1) Kuten ensimmäinen ja toinen luku osoittivat, roomalaiskatolinen kirkko ja luterilaiset kirkot uskovat, että kasteen sakramentti on Kristuksen asettama. Ne toimittavat kasteen Kristuksen tahdon mukaisesti vedellä Kolmiyhtheisen Jumalan nimeen ja uskovat, että kasteen kautta kastetut ovat osallisia Kristuksesta ja yhteydestä kaikkien muiden kastettujen kanssa. Tämä mahdollistaa kasteiden vastavuoroisen tunnustamisen liittämisenä Kristuksen ruumiiseen. Tämän näkemyksen kirkollisia seurauksia ei kuitenkaan ole vielä täysin tunnistettu.

(2) Vaikka katolilaiset ja luterilaiset 1500-luvulla tunnustivatkin toistensa kasteen, he kieltäytyivät tunnustamasta toisiaan sen enempää kirkoiksi kuin kirkon osiksikaan. *Schmalkaldenin opinkohdissa* Luther ei suostunut "myöntämään, että he [Rooman kirkko] olisivat kirkko".¹ Katolilaiset puolestaan torjuivat luterilaisten väitteen, että luterilaiset olisivat tosi kirkko, sanoen, että luterilaisilla yksinkertaisesti ei ollut yhden ja tosi kirkon tunnusmerkkejä. Cajetanus syytti Lutheria "uuden kirkon" perustamisesta ja

1 *Schmalkaldenin opinkohdat*, XII.

Roberto Bellarminon mielestä luterilaiset kirkot olivat ”vääriä” kirkkoja.² Tästä keskinäisestä kritiikistä ei ole päästy eroon, vaikka kaste onkin vastavuoroisesti tunnustettu.

Asiakirjamme kolmas luku väittää, että kasteen molemminpuolinen tunnustaminen ja yhteisen kirkollisen todellisuuden tunnistaminen Hengen hedelmien erottamisen kautta johtavat siihen päätelmään, että yksilöiden lisäksi myös uskonyhteisöjä on pidettävä Kristuksen ruumiin jäseninä. Tämä tarjoaa perustan sille, että kirkot voivat tunnustaa toisensa kirkoiksi.

(3) Jos luterilaiset ja katolilaiset on kasteen kautta liitetty Kristuksen yhteen ruumiiseen, heistä on tullut toistensa veljiä ja sisaria Kristuksen ruumiissa. He elävät elämäänsä kastettuina ihmisinä joko luterilaisissa kirkoissa tai katolisessa kirkossa. Nämä yhteisöt eivät ole täydessä yhteydessä toistensa kanssa. Mutta koska luterilaiset ja katolilaiset ovat kasteen kautta Kristuksen ruumiin jäseniä, ovat myös ne yhteisöt, joissa he elävät, Kristuksen ruumiin jäseniä. Kasteen molemminpuolisen tunnustamisen kirkollisia seurauksia arvioidaan seuraavassa viidellä askeleella:

1. Koska kaste liittyy Kristuksen ruumiiseen, se ei ole vain uuden yksilöllisen Jumala-suhteen alku, vaan se on itsessään yhteisöllinen tapahtuma, joka johtaa uuteen elämään yhteydessä toisten kanssa. Tällä tosiasialla on kirkollisia seurauksia, joita on syytä tutkia.
2. Koska kasteen yhteisöllinen ulottuvuus ymmärretään Uudessa testamentissa liittämiseksi Kristuksen ruumiiseen, on arvioitava, miten ”Kristuksen ruumis” Uuden testamentin kirjoituksissa ymmärretään.
3. Uuden testamentin todistus Kristuksen ruumiista on yhteisesti hyväksytty. Tämän käsitteen ja sen kirkollisten seurausten historia on kuitenkin ollut ongelmallinen. Vatikaanin II kirkolliskokous

2 Tommaso de Vio, *Cajetan Responds: A Reader in Reformation Controversy*, edited and translated by Jared Wicks, S.J. (Washington, D.C.: Catholic University of America Press, 1978), 55. Roberto Bellarmino, S.J., *Disputationes Roberti Bellarmini Politiani Societatis Jesu, de Controversiis Christianae Fidei, adversus hujus temporis Haereticos* (Paris: Triadelphorum, 1613), 2:164.

selvensi käsitettä tavalla, joka hyödyttää nykyisiä ekumeenisia keskusteluja.

4. Vaikka sekä katolilaiset että luterilaiset pitävät kastetta liittämisenä Kristuksen ruumiiseen, heidän kirkkokäsityksensä eroavat toisistaan. Kuvaamme katolilaisten ja luterilaisten yhteisiä kokemuksia kirkollisesta elämästä. Kiinnitämme huomiota moniin yhteisiin pyhityksen ja totuuden aineksiin, joita Pyhä Henki käyttää välineinään tuodakseen ihmiset yhteyteen Kolmiyhenteisen Jumalan kanssa ja toistensa kanssa kastettuina veljinä ja sisarina. Kasteen vastavuoroisen tunnustamisen perusteella tämä yhdessä jaettu kirkollinen elämä kutsuu luterilaisia ja katolisia yhteisöjä toistensa tunnustamiseen Kristuksen ruumiin jäseniksi.
5. Koska luterilaiset ja katolilaiset tunnustavat toisensa Kristuksen ruumiin jäseniksi, Kristuksen ruumis on aina laajempi kuin mikään yksittäinen kirkollinen yhteisö. Kristuksen ruumis ei rajoitu mihinkään yhteen tiettyyn kirkolliseen yhteisöön. Samalla katolilaiset ja luterilaiset uskovat, että Kristuksen ruumis – yleismaailmallinen kirkko – on läsnä heidän yhteisöissään pyhityksen ja totuuden ainesten kautta.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu Kristuksen ruumiista, ehdotamme, että katolilaiset käyttäisivät käsitettä ”kirkko” inklusiivisesti eivätkä rajoittavasti. Kristuksen ruumiin teologia johtaa katolilaiset ja luterilaiset yhteiseen näkemykseen ja lausumaan yhdessä: Koska molemmat yhteisöt kuuluvat Kristuksen ruumiiseen, he voivat hyväksyä, että heillä yhteys on Kristuksen yhden ruumiin piirissä ja että ne tässä mielessä ovat kirkkoja.

3.2 Kaste liittäminenä Kristuksen ruumiiseen – yhteisöllinen ulottuvuus

(1) *Kasteen yhteisöllinen luonne ja kasteen vastavuoroinen tunnustaminen kutsuvat tutkimaan, millaisia ekumeenisia seurauksia tällä on kastavien yhteisöjen keskinäisille suhteille.* Luku 1 osoitti, että kaste on kirkollinen todellisuus, jolla on selviä seurauksia uskon yhteyden syventämiseksi. Luku 2 osoitti, että vaikka molemmat traditiot ovat tietoisia kasteen yhteisöllisestä ulottuvuudesta, tätä ei ole aina selvästi ilmaistu niiden opetuksessa. Viime vuosikymmeninä tietoisuus kasteen yhteisöllisestä ulottuvuudesta on kuitenkin kasvanut. Kaste yhdistää kastetut Jeesukseen Kristukseen, antaa heille Pyhän Hengen lahjan ja muovaa heidän suhdettaan Jumalaan, Luojaan ja Isään. Kastettu ihminen kuuluu kolmiyhteiselle Jumalalle ja elää yhteydessä kaikkien kastettujen kanssa.

(2) *Uuden testamentin mukaan yhteys Isän, Pojan ja Pyhän Hengen kanssa toteutuu, kun kuulutaan uskovien yhteisöön ja siten myös Kristuksen ruumiiseen.* Jokainen jäsen saa Pyhän Hengen erityisiä armolahjoja, joita hän käyttää Kristuksen ruumiin rakentumiseksi. Pyhä Henki antaa moninaisia armolahjoja ja luo samalla ruumiin ykseyden. Kristuksen ruumiin jäsenet ovat riippuvaisia toinen toisistaan ja heidät on kutsuttu palvelemaan toisiaan armolahjoillaan. Kristuksen ruumiissa perinteiset kulttuuriset, uskonnolliset, sosiaaliset ja sukupuolierot menettävät ihmisiä erottavan luonteensa.

(3) *Useat ekumeeniset asiakirjat ovat todenneet, että on tärkeää tutkia, mitä molemminpuolinen toistemme kasteen tunnustaminen merkitsee.* Jo Vatikaanin II kirkolliskokous totesi: "Kaste muodostaa siis sakramentaalisen ykseyden siteen kaikkien niiden välille, jotka ovat sen kautta uudestisyntyneet."³ Tätä ajatusta jatkoi BEM-asiakirja vuonna 1982, kun se totesi, että kaste

3 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Unitatis Redintegratio*, §22.

on ”ykseyden perustava side”.⁴ Kiertokirjeessä *Ut unum sint* paavi Johannes Paavali II korosti, että keskinäisessä ja virallisessa toistensa kasteen tunnustamisessa ”ei ole kysymys ekumeenisesta kohteliaisuudesta vaan ekklesiologisesta perusopetuksesta”.⁵ Sen jälkeen useat ekumeeniset asiakirjat ovat todenneet, että on tärkeää tutkia, mitä molemminpuolinen toistemme kasteen tunnustaminen merkitsee. Vuonna 1997 Faith and Order-komissio kysyi: ”Kuinka pitkälle olemme tehneet johtopäätöksiä tuosta tunnustamisesta, tuosta yhteisestä tietoisuudesta, että Kristus on ottanut meidät omakseen ja kuulumme Kristuksen yhteen ruumiiseen? Mitä tuo tunnustaminen merkitsee yhteisen elämämme kannalta? Miten se voi johdattaa meitä yhteiseen tunnustukseen, palvontaan ja todistukseen?”⁶ Vuonna 2004 Kirkkojen maailmanneuvoston ja roomalaiskatolisen kirkon yhteinen työryhmä esitti vakavan haasteen: ”Jos on yksi Jeesuksen Kristuksen kirkko ja jos kaste on sisäänpääsy siihen, silloin kaikki kastetut ovat liitettyjä toisiinsa Kristuksessa ja heidän pitäisi olla täydessä yhteydessä toistensa kanssa. Ei pitäisi olla jakautumista kirkollisten yhteisöjen kesken; kasteen pitäisi velvoittaa kristityt työskentelemään jakautumisten poistamiseksi.”⁷

(4) *Linjassa näiden ekumeenisten tulosten kanssa tämä asiakirja tekee kirkollisia johtopäätöksiä kasteen vastavuoroisesta tunnustamisesta liittämisenä Kristuksen yhteen ruumiiseen.* Normaalisti kasteen sakramentti vastaanotetaan paikalliskirkossa, luterilaisessa tai katolisessa. Kukin luterilainen ja katolinen paikalliskirkko on jumalanpalvelusyhteisö, jossa evankeliumi julistetaan ja sakramentit toimitetaan evankeliumin mukaisesti. Paikalliskirkko ei ole vastuussa vain kasteen oikeasta toimittamisesta Jeesuksen

4 Faith and Order-komissio, *Kaste, ehtoollinen ja virka*, Kaste §6, suom. Olli-Pekka Lassila, SKSK 1983. *Growth in Agreement: Reports and Agreed Statements of Ecumenical Conversations on a World Level*, toim. Harding Meyer & Lukas Vischer, Ecumenical Documents 2 (New York, Geneve: Paulist Press; Kirkkojen maailmanneuvosto, 1984), 471.

5 Paavi Johannes Paavali II, *Ut unum sint* (1995), §42.

6 Vrt. Faith and Order-komissio, *Becoming a Christian*, Faith and Order Paper No. 184 (Geneva: WCC Publications, 1997), §69.

7 Kirkkojen maailmanneuvoston ja roomalaiskatolisen kirkon yhteinen työryhmä, *Ecclesiological and Ecumenical Implications of a Common Baptism*, §31, teoksessa Jeffrey Gros, Thomas F. Best ja Lorelei F. Fuchs, *Growth in Agreement III: International Dialogue Texts and Agreed Statements, 1998-2005*, ed. Jeffrey Gros, Thomas F. Best, Lorelei F. Fuchs, Faith and Order Paper No. 204 (Geneva, Switzerland, Grand Rapids, Mich.: WCC Publications; Williams Eerdmans Pub., 2007), 566.

Kristuksen käskyn mukaisesti, vaan sillä on myös keskeinen rooli kastetun ihmisen johdattamisessa Jeesuksen Kristuksen yhden kirkon yhteisölliseen uskonelämään. Paikalliskirkko ottaa vastuun kastetun ihmisen tukemisesta, jotta hän kasvaisi uskossa, toivossa ja rakkaudessa ja kokisi kristillisen yhteisöelämän erityisen luonteen. Tätä yhteisöelämää muovaa kaksoiskäskeily rakastaa sekä Jumalaa että lähimmäistä ja valmius antaa anteeksi toisille niin kuin Jumalakin on antanut heille anteeksi. Tällä tavalla paikalliskirkoista tulee hengellisiä koteja kastetuille. Koska kaste ei ole irrallinen tapahtuma, vaan tapahtuu yhteisössä, kasteiden molemminpuolinen tunnustaminen vaatii näiden kastavien yhteisöjen yhteisen kirkollisen todellisuuden tutkimista ja niiden molemminpuolista toistensa tunnustamista.

(5) Katolisten ja luterilaisten yhteisöjen yhteinen kirkollinen elämä laajenee ja kasvaa kasteesta. Kaste toimitetaan seurakunnassa, joka tunnustaa uskonsa Kolmiyhteiseen Jumalaan apostolisen uskontunnustuksen tai Nikean uskontunnustuksen sanoin, Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Tavallisesti kastaja on vihitty pappi. Kristillisen elämän alkuna (*initium* ja *principium*) kaste edellyttää uskon ravitsemista Jumalan sanan jatkuvan julistamisen, eukaristian, syntien anteeksiantamisen, keskinäisen kehottamisen ja lohduttamisen kautta. Elämä Raamatun kanssa johtaa rukoukseen, kiitokseen ja toisten palvelemiseen niin kristillisen yhteisön sisällä kuin sen ulkopuolella. Kaste ulottuu uskovan koko elämään ja kastetut ovat aina riippuvaisia siitä, että Jumala jatkuvasti antaa itsensä heille. Koska tämä tapahtuu kastavan yhteisön piirissä, kastetta ei tule pitää vain irrallisena tapahtumana eikä vain yksittäisten uskovien välisenä siteenä. Pikemminkin kasteen molemminpuolinen tunnustaminen merkitsee tietoisuutta toisesta kastavasta yhteisöstä ja sitä, että hyväksytään armonvälineet, joita tuo yhteisö tarjoaa, kun se ravitsee, tukee ja ohjaa kastettuja, jotta he voivat elää hengellistä elämää Pyhän Hengen voimasta.

3.3 Kristuksen ruumis Uudessa testamentissa – rohkaiseva kuva kirkosta

(1) *Raamatullinen Kristuksen ruumis -käsite mahdollistaa sen, että luterilaiset ja katolilaiset voivat ilmaista teologisesti selkeämmin sekä sen, mikä heille on yhteistä, että sen, miten heidän tulisi kasvaa yhteydessä sen yhden kasteen varassa, jota he viettävät omassa yhteisössään.* Seuraavassa ei esitetä yksityiskohtaista eksegeettistä katsausta, vaan osoitetaan suppeasti muutamia ekumeenisen teologian tärkeimmistä näkökohdista.

(2) *Uudessa testamentissa käsite "Kristuksen ruumis" ilmaisee teologisesti keskeisen piirteen kirkosta.* Luku 1 osoitti, että Uuden testamentin mukaan kaste liittyy Kristuksen ruumiiseen. "Kristuksen ruumis" on enemmän kuin pelkkä symboli, sillä metaforana muiden raamatullisten metaforien joukossa se ilmaisee, mitä suhde ja erotus Jeesuksen Kristuksen ja kirkon välillä merkitsee. Raamatullisen ihmiskäsityksen metafora "ruumiista" ei ole vastakohta "hengelle" eikä "sielulle", sillä yhdessä "hengen" ja "sielun" kanssa ruumis muodostaa ihmisolennon. Paavalin käsitys "ruumiista" keskittyy luotujen historiallisiin ja sosiaalisiin suhteisiin, heidän elämänsä ja kuolemaansa, kärsimyksensä ja toimintaansa. Korinttilaiskirjeen käyttämä genetiivimuoto "Kristuksen" viittaa siihen, että Jeesus on kirkon Herra (1. Kor. 12:3). Roomalaiskirjeessä Paavali käyttää muotoilua "yksi ruumis Kristuksessa" (Room. 12:5), millä hän sijoittaa yhteisön Jumalan armon piiriin. Kolossalaiskirje ja Efesolaiskirje muuttavat metaforaa julistamalla, että Kristus on "ruumiin pää, ja ruumis on kirkko" (Kol. 1:18; vrt. Ef. 1:22; 4:15; Kol. 2:10,19). Niin tehdessään ne tekevät selväksi tosi "hierarkian" eli ylösnousseen Herran herruuden kirkon yli ja kirkossa.

(3) *Kristuksen ruumis liittyy olennaisesti kasteeseen ja eukaristiaan.* Kristuksen ruumis liittyy kasteeseen, koska kasteessa kaikki puetaan Kristukseen. Kasteen suhde Kristuksen ruumiiseen varmistaa, että kaste ei ole pelkkä riitti tai henkilökohtainen kokemus, vaan myös kirkollinen tapahtuma. Tässä kirkollisessa tapahtumassa uskovat vastaanottavat Pyhän Hengen (vrt.

Gal. 3:1–5), joka johdattaa heidät uskonelämään ja joka synnyttää ”Hengen hedelmää” (Gal. 5:22).

Kasteen ohella myös eukaristia liittyy olennaisesti Kristuksen ruumiiseen. Paavali vastustaa uskovien osallistumista pakanallisiin uhreihin (1. Kor. 8–10) ja kysyy korinttilaisilta: ”Eikö malja, jonka me siunaamme, ole yhteys Kristuksen vereen? Ja eikö leipä, jonka me murramme, ole yhteys Kristuksen ruumiiseen? Leipä on yksi, ja niin mekin olemme yksi ruumis, vaikka meitä on monta, sillä tulemme kaikki osallisiksi tuosta yhdestä leivästä” (1. Kor. 10:16–17). Jakeessa 16 Paavali kirjoittaa Kristuksen eukaristisesta ruumiista (vrt. 1. Kor. 11:23–26) ja jakeessa 17 hän kirjoittaa Kristuksen kirkollisesta ruumiista. Viittaukset jakamiseen ja osallisuuteen muodostavat linkin näiden kahden ajatuksen välillä. Kun seurakunta viettää eukaristiaa, juo Kristuksen veren ja syö Kristuksen ruumiin, silloin yhteys Kristuksen kanssa kirkollisen ruumin piirissä elää ja kasvaa.

(4) Paavali puhuu Kristuksen ruumiista, jotta niin hengellinen kuin sosiaalinen suhde erilaisten jäsenten välillä voisi vahvistua. ”Kristuksen ruumis” on kuva kirkon elävästä organismista, jossa monenlaiset jäsenet Pyhän Hengen vaikutuksesta toimivat yhdessä. Paavali lainasi ruumis-vertauskuvan aikansa poliittisesta ajattelusta, jossa haluttiin vahvistaa yhteiskunnan ykseyttä, mutta samanaikaisesti korostettiin ihmisten sosiaalista eriarvoisuutta. Paavali mullisti tämän tradition ja luonnehti kirkkoa Pyhän Hengen vaikuttamaksi uskon yhteisöksi. Hengen lahjoissa ei ole eroa armon määrän suhteen, vaan sama armo sisältyy kaikkiin lahjoihin. Kaikilla, heikoillakin, on erityinen armolahjansa, joka muiden jäsenten on tunnistettava Jumalan lahjaksi (1. Kor. 12:4–11). Se, joka on suuri, palvelee, ja se, joka palvelee, on suuri. Kukaan ei voi eristäytyä muista ruumiin jäsenistä. ”Jos yksi jäsen kärsii, kärsivät kaikki muutkin jäsenet, ja jos yksi jäsen saa osakseen kunnia, iloitsevat kaikki muutkin sen kanssa” (1. Kor. 12:26).

(5) Kristuksen ruumis kasvaa Pyhän Hengen voimasta. Ensimmäisen korinttilaiskirjeen ja Roomalaiskirjeen mukaan kirkon erilaiset jäsenet ovat Kristuksen yhden ruumiin jäseniä. Heidät on kutsuttu rakentamaan omilla lahjoillaan kirkkoa ja tukemaan sen kasvua yhteydessä. Heidät on myös kutsuttu tunnistamaan toisten armolahjat, vaikka jokin tietty armolahja ei näyttäisikään kovin tärkeältä. Efesolaiskirjeessä kirkon kasvu perustuu

Jumalan armoon (*kharis*), joka taas ilmenee yksittäisten jäsenten henkilökohtaisissa lahjoissa ja erilaisissa palvelutehtävissä (Ef. 4:7–16).

(6) *Puhuessaan Kristuksen ruumiista Paavali ajattelee Korintin ja Rooman paikallisyhteisöjä. Samalla hän muistuttaa koko kirkosta, jota kuvataan Kolossalais- ja Efesolaiskirjeissä. Ruumis-metaforalla hän kutsuu kuulijoitaan etsimään uusia tapoja yhteisöjensä kasvamiseksi. Paavali liittää Korintin ja Rooman yhteisöt muihin paikalliskirkkoihin (1. Kor. 1:2; 15:1–11; Room. 1:11–17). Siten Paavalin käyttämät käsitteet "Kristuksen ruumis" tai "ruumis Kristuksessa" viittaavat sekä paikalliseen yhteisöön että koko yhteen kirkkoon. Tämän voi nähdä erityisesti hänen kommentistaan, jonka mukaan "Jumala on seurakunnassaan asettanut ensinnäkin jotkut apostoleiksi" (1. Kor. 12:28), jotka eri paikoissa palvelevat yhtä kirkkoa. Paavali yhdistää Kristuksen ruumiin paikallisen ja universaalien aspektin lähetystyön näkökulmasta ja liittää paikallisyhteisöt universaaliin lähetystehtäväänsä. Kolossalaiskirje ja Efesolaiskirje – menettämättä paikallista ulottuvuutta – laajentavat käsitettä yhdestä ruumiista kuvaamalla kirkkoa kosmisesta näkökulmasta, yhtenä ruumiina, joka on yhden Herran alainen: "On vain yksi ruumis ja yksi Henki, niin kuin myös se toivo, johon teidät on kutsuttu, on yksi. Yksi on Herra, yksi usko, yksi kaste! Yksi on Jumala, kaikkien Isä! Hän hallitsee kaikkea, vaikuttaa kaikessa ja on kaikessa" (Ef. 4:4–6). Siten molemmat ulottuvuudet – paikallinen ja yleismaailmallinen – ovat tärkeitä ja kuuluvat yhteen.*

(7) *"Kristuksen ruumis" -ekkleziologia viittaa siis sekä paikallisyhteisöihin että koko kirkkoon. Näin se kuvaa erilaisten kristillisten yhteisöjen ja traditioiden välisiä suhteita ja niihin liittyviä ykseyden ja erilaisuuden jännitteitä (vrt. 1. Kor. 12:4–6). On hyvä muistaa, että alkukirkossa vallitsi elävä yhteys juutalaisesta ja pakanataustasta tulevien kristittyjen välillä, kreikkalaisen ja roomalaisen kulttuurin välillä sekä sisäpiiriin kuuluvien ja ulkokehällä olevien välillä. Apostolien kokous teki sovinnon kirkon juutalais- ja pakanalähetyksen välillä (Ap.t. 15; Gal. 2:1–10). Kasteeseen viitaten (vrt. Kol. 3:11) Kolossalaiskirje julistaa: "Silloin ei ole enää kreikkalaista eikä juutalaista, ei ympärileikattua eikä ympärileikkaamatonta, ei barbaaria, skyyttalaista, orjaa eikä vapaata, vaan Kristus on kaikki, hän on kaikissa" (Kol. 3:11). Kreikan ja Vähän-Aasian paikalliskirkkojen sekä Juudean ja Jerusalemin yhteisöjen välillä vallitsee*

”antamisen ja vastalahjaksi saamisen” yhteys (Fil. 4:15; 1. Tess. 2:14; 2. Kor. 8–9; Gal. 2:10).

(8) *Kristuksen ruumiin yhteys koostuu niistä, jotka usko Kristuksen lupaukseen on vanhurskauttanut (Gal. 2:16) ja jotka tunnustavat: ”Jeesus on Herra” (1. Kor. 12:3).* Tämä lähtökohta määrittää yhteyden rajat. Galatalaiskirjeessä Paavali sulkee pois ne, jotka torjuvat ympärileikkaamattomat jäsenet (Gal. 1:6–9). Samassa kirjeessä hän esittää kaksi keskeistä täyden kirkollisen yhteyden kriteeriä, joita on noudatettava yhteisöissä, joissa on monenlaisia hurskauden ilmuuksia, traditioita ja tapoja, sekä uskonnollisia että kulttuurisia. Ensimmäinen kriteeri on yhteinen käsitys vanhurskauttamisesta uskon kautta. Paavali esittää sen muistaessaan konfliktiaan Pietarin, Barnabaksen ja muiden juutalaiskristittyjen kanssa, kun nämä luopuivat ateriyhteydestä ei-juutalaisesta taustasta tulevien kristittyjen veljiensä ja sisartensa kanssa, koska nämä eivät noudattaneet puhtaussäädöksiä (Gal. 2:11–16). Paavali vahvistaa uskonvanhurskuttamisen kriteerin viittaamalla apostolien kokoukseen. Hän korostaa, että hengellisessä päätöksessään Jerusalemin ”pylväät”, Jaakob, Pietari ja Johannes, olivat tunnustaneet Paavalille ilmiselvästi annetun ”armon” (Gal. 2:9). Yhteinen apostolinen todistus, evankeliumin julistamisen normina, tuli ratkaisevaksi Kristuksen ruumiin identiteetin kannalta.

Koska usko ja rakkaus kuuluvat yhteen, tämä yhteys vaatii sellaista sosiaalista käytöstä, joka ei tuhoa yhteyttä. Ensimmäisessä korinttilaiskirjeessä Paavali sulkee pois ne, jotka (hänen silmissään) syyllistyivät seksuaalisiin väärinkäytöksiin (1. Kor. 5–6), ja hän kritisoi hyvin jyrkästi rikkaita, jotka sulki pois köyhät Herran aterian aikana (1. Kor. 11:17–34).

(9) *Vertauskuvana kirkosta ”Kristuksen ruumis” korostaa yhtäältä jäsenten suhdetta Kristukseen, toisaalta heidän suhdettaan toisiinsa jäseniin.* Paavalin mukaan ”Kristuksen ruumis” on kirkko. Ensimmäisessä korinttilaiskirjeessä hän tervehtii ”Korintissa olevaa Jumalan seurakuntaa, Kristuksen Jeesuksen pyhittämiä, Jumalan kutsumia pyhiä sekä kaikkia, jotka eri seuduilla, missä asuvatkin, huutavat avukseen Herramme Jeesuksen Kristuksen nimeä samoin kuin me” (1. Kor. 1:2). Kolossalaiskirjeessä käsitteet ”ruumis” ja ”kirkko” nimenomaan samaistetaan (Kol. 1:24). Ef. 5:23 mukaan ”Kristus on kirkon pää; onhan hän kirkon, oman ruumiinsa, pelastaja”. ”Kristuksen ruumis” ei

ole ainoa Paavalin käyttämä kuva kirkosta, mutta se on kuva, joka korostaa molempia suhteita: uskon Kristus-keskeisyyttä ja jäsenten yhteistyötä ja keskinäistä myötätuntoa. Koska Kristuksen ruumis samaistetaan kirkkoon, tämä tarkoittaa, että molemmat mainitut suhteet määrittävät kirkkoa.

3.4 Kristuksen ruumis -käsitteen monipolvinen historia

(1) *Kirkko-opin historia osoittaa, että Kristuksen ruumiin ja kirkon historiallisen todellisuuden välillä on monipolvinen suhde.* Katsaus tähän monimutkaiseen historiaan tuo ilmi kaksi toistensa kanssa vuorovaikutuksessa olevaa tendenssiä. Yhtäältä kristityt ovat voineet ymmärtää omat yhteisönsä – niiden elämän ja näkyvät rakenteet – Kristuksen ruumiin oikeiksi ilmenemismuodoiksi. Näin he ovatkin voineet sanoa, koska heidät on omissa yhteisöissään kastettu ja he ovat uskossa yhtä Kristuksen kanssa ja toistensa kanssa. Toisaalta aina on ollut vastakkaisiakin ajattelutapoja, – myös katolisessa ekklesiologiassa – joilla on vastustettu toiset poissulkevia samaistuksia. Katolinen teologia on tietoinen sellaisista kirkon ulottuvuuksista, jotka ylittävät sen näkyvät rakenteet.

Koska tämä jännite on tyypillinen erityisesti katoliselle ekklesiologialle, seuraavassa keskitytään tähän tunnustuskuntatraditioon. Tarkoitus on osoittaa, miten Kristuksen ruumiin samaistaminen kirkon kanssa, institutionaalisesti ymmärrettyinä, alun perin syntyi. Roomalaiskatolinen ekklesiologia on kuitenkin joutunut kohtaamaan myös seikkoja, jotka ovat estäneet jyrkästi ja ehdottomasti samaistamasta katolisen kirkon näkyvän muodon ja Kristuksen kirkon.

(2) *Eräät skolastisen teologian haarat pyrkivät samaistamaan kirkon hyvin läheisesti Kristuksen ruumiiseen.* Tässä on tärkeää huomata, että kirkko-opillisia käsitteitä on historian kuluessa käytetty vähän eri tavalla. Tapana oli puhua Kristuksen ruumista (*corpora*) kolmessa eri merkityksessä: Neitsyt Mariasta syntyneen Jeesuksen inhimillinen liha ja ruumis, eukaristian sakramentaalinen ruumis sekä eukaristiaan juurtunut kirkollinen ruumis. Alun perin

käsitettä *corpus mysticum* käytettiin eukaristiasta ja käsitettä *corpus Christi* käytettiin kirkosta. 800- ja 1000-lukujen eukaristiaa koskeneiden kiistojen vuoksi teologit alkoivat kutsua eukaristiaa käsitteellä *corpus verum*, kun taas 1200-luvulta alkaen käsitettä *corpus mysticum* sovellettiin kirkkoon. Samaan aikaan tämä Kristuksen mystisen ruumiin ekklesiologia erotettiin eukaristiaa koskevista pohdinnoista. Sakramentaalisen näkemyksen kirkosta korvasi ”ruumis”-käsitteen juridinen merkitys. Henri de Lubacin tutkimus termistä *Corpus mysticum* kertoo tästä pyrkimyksestä samaistaa kirkko juridisena ja sosiaalisena kokonaisuutena mystisen ruumiin kanssa ja paheksuu ”osallisuutta kirkon kahtiajakamiseen”: ”Yritettiin liioitellusti samaistaa ’mystinen ruumis’ ja ’näkyvä ruumis.’”⁸

(3) *Reaktion reformaatioon käsite corpus Christi nähtiin usein protestanttiseksi ja siksi sitä vältettiin.* Perustuen sellaisten teologien kuten Johann Adam Möhlerin (1796–1838), Matthias Scheebenin (1835–1888) ja Émile Merschin (1890–1940) tekemään työhön useat 1900-luvun teologit yrittivät palauttaa Kristuksen mystisen ruumiin käsitteen. Jotkut näistä teologeista keskittyivät yksittäiseen persoonaan pikemminkin kuin kirkon yhteyteen; toisilla taas oli mielessään romanttinen käsitys Jumalan armon läpäisemästä mystisestä organismista.

(4) *Pius XII:n kiertokirje Mystici Corporis Christi (1943) pyrki avartamaan kapeaa käsitystä kirkosta täydellisenä yhteisönä ja samalla pehmentämään jonkun verran ylikorostunutta Kristuksen mystinen ruumis -teologiaa.* Vastapainoksi teologialle, joka keskittyi kirkon institutionaaliseen luonteeseen, kiertokirje samaistaa ”pyhän katolisen apostolisen Rooman kirkon” ja Kristuksen mystisen ruumiin.⁹ Kiertokirje ei pohtinut Kristuksen ruumis -käsitteen pitkää historiaa eri ulottuvuuksineen. Joseph Ratzingerin kommentaari tästä kiertokirjeestä on valaiseva: hän erottaa toisistaan sakramentaalisen Kristuksen ruumis -käsitteen, joka liittyy kirkollisen ruumiin eukaristiaan, juridisen institutionaaliseen ruumiiseen viittaavan käsitteen ja romanttisen mystiseen armo-organismiin viittaavan käsitteen:

8 Henri de Lubac, *Corpus mysticum: L'Eucharistie et L'Église au Moyen Age*, 2. painos (Paris: Aubier, 1949), 132.

9 Pius XII, *Mystici Corporis Christi* (1943), §13. Ks. myös Pius XII, *Humani generis* (1950), §27.

”Kristuksen ruumiin’ samaistamista katoliseen kirkkoon on arvioitava eri tavoin riippuen siitä, mitä Kristuksen ruumis -käsitettä kulloinkin tarkoitetaan. Pius XII:n kiertokirjeen heikkous on ehkä siinä, että se ei pohtinut näiden kolmen käsityksen eroa, ja sen vuoksi ne samastuvat toisiinsa [...] Molempien puolten täysi samaistaminen on mahdollista korporatiivisen, keskiaikaisen käsitteen perustalta, mutta tällöin jäädään enimmäkseen esiteologiselle tasolle, koska ’kirkko’ ymmärretään vain juridiselta kannalta. Toisaalta samaistaminen on täysin mahdotonta, jos edellytetään romanttista Kristuksen ruumis-käsitettä, sillä Kristuksen armon ’mystistä organismia’ ei voi rajoittaa roomalaiskatolisen kirkon näkyvään ykseyteen. Samaistaminen on tietyllä tavalla, mutta ei varauksetta oikeutettua sakramentaalisen käsitteen tapauksessa, jollaisena se esiintyy patristiikassa. Lisäongelman aiheuttaa *catholican* jyrkentyminen *catholica Romanaksi*. Jo kirkkoisien oli myönnettävä, että oli selvitettävä jotakin muutakin, nimittäin se tosiasia, että katolisen kirkon ykseyden ulkopuolella oli kastettuja, jotka silti olivat todellisia ’kristittyjä’. Tässä ilmenee samaistamisen ensimmäinen rajoite erityisesti sakramentaalisen, ei romanttis-armonteologisen Kristuksen ruumis-käsitteen tasolla. Sen jälkeen, kun harhaoppisten kastetta koskevassa riidassa oli hyväksytty roomalainen näkemys harhaoppisten kasteen pätevydestä, ’harhaoppisetkin’ tunnustettiin kristityiksi, eikä *ecclesia catho-*

lican yksinkertainen samaistaminen Kristuksen ruumiin kanssa enää ollut mahdollista.”¹⁰

Vaikka katolinen teologia usein pyrki määrittelemään ”kirkon” juridisin kategorioin, oltiin silti tietoisia Pyhän Hengen työstä ja Kristuksen ruumiin todellisesta elämästä juridisesti määriteltyjen rajojen ulkopuolella. Kysymykset jäsenyydestä näkyvässä kirkossa viittaavat mahdollisuuteen, että juridiset määritelmät eivät voi olla ratkaisevia pelastukselle ja Kristuksen ruumiin jäsenyydelle. Skisman aikoina katolisen teologian oli kohdattava ilmiöitä, jotka estivät jyrkästi ja yksinomaisesti samaistamasta katolisen kirkon näkyvää kokonaisuutta Kristuksen kirkon kanssa. Se tosiasia, että on erossa olevia kirkkoja, häiritsee mitä tahansa ekklesiologiaa.

(5) *Vatikaanin II kirkolliskokous avasi laajemman näköalan. Lumen Gentium 8* osoittaa, kuinka tärkeä on se tapa, jolla Vatikaanin II kirkolliskokous käsitteli kysymystä identtisyydestä ja erosta maanpäällisen kirkon ja Kristuksen ruumiin välillä, erityisesti tämän ”Kristuksen ruumiin” historian valossa. Kirkolliskokous sijoitti tämän ongelman uuteen kontekstiin. Se palautti kattavan

10 “Die Gleichsetzung von ‚Leib Christi‘ und katholischer Kirche ist anders zu beurteilen, je nachdem welcher Leib-Christi-Begriff dabei gemeint ist. Die Schwäche der Kirchenenzyklika Pius’ XII. dürfte darin bestehen, dass sie den Unterschied der drei Konzeptionen nicht reflektiert hat, so dass alle drei ineinandergehen. [...] Eine vollständige Gleichsetzung beider Seiten ist auf der Basis des körperchaftlichen, mittelalterlichen Begriffs möglich, aber hier bleibt man auch auf einer weitgehend vorth theologischen Ebene, Kirche wird nur nach ihrer rechtlichen Seite erfasst. Ganz unmöglich ist umgekehrt die Gleichung, wenn man den romantischen Leib-Christi-Gedanken unterstellt. Denn der ‚geheimnisvolle Organismus‘ der Gnade Christi ist nicht eingrenzbar auf den Bereich der sichtbaren Einheit der römisch-katholischen Kirche. Ein gewisses, aber nicht vorbehaltloses Recht kommt der Gleichung endlich im Fall eines sakramentalen Begriffs zu, wie er in der Patristik vorliegt. Abgesehen von dem zusätzlichen Problem, das die Zuspitzung von ‚catholica‘ auf ‚catholica Romana‘ aufwirft, musste schon die Patristik einen nicht aufgehenden Rest anerkennen, indem auch sie schon vor der Tatsache stand, dass es Getaufte außerhalb der katholischen Kircheneinheit gibt, die dennoch wirkliche ‚Christen‘ sind.

Damit ist eine erste Einschränkung der Gleichsetzung, auch und gerade auf der Ebene des sakramentalen, nicht romantisch-gnaden theologischen Leib-Christi-Begriffs, gegeben. Seitdem sich im Ketzertaufstreit die – römische – Ansicht von der Gültigkeit der Ketzertaufe durchgesetzt hat, ist damit auch das Christsein der ‚Häretiker‘ anerkannt, so dass eine pure Identifikation von ecclesia catholica und Leib Christi nicht mehr möglich ist.” Joseph Ratzinger, *Das neue Volk Gottes: Entwürfe zur Ekklesiologie*, 2. painos (Düsseldorf: Patmos, 1970), 235.

näkemyksen kirkosta kuvaamalla sen pyhiinvaellusta ”jo maailman alusta lähtien” ja odottaen aikojen loppua, jolloin ”kaikki vanhurskaat Aadamista saakka, vanhurskaasta Abelista aina viimeiseen valittuun asti’... universaalisenä Kirkkona kootaan Isän luokse”.¹¹ Tietoisena siitä, etteivät institutionaaliset tulkinnat kirkosta eivätkä sen vuoksi myöskään käsinkosketeltavat kirkon jäsenyyden kriteerit voi olla tyhjentyviä, Vatikaanin II kirkolliskokous otsikoi kirkkokonstituutionsa ensimmäisen luvun sanoilla ”Kirkon salaisuudesta”. Myös Jumalan kansa -käsite palveli uutta ajattelutapaa, joka salli kirkon sijoittamisen pelastushistorian sisälle ja ihmiskunnan keskuuteen. Jopa Kristuksen ruumis -käsitettä käytetään eri tavalla. Kuten edellä on osoitettu, se oli usein tulkittu juridisesti, sosiologisesti määritettynä korporaationa. *Lumen Gentium* 8 tulkitsee käsitteen uudelleen pneumatologisesti niin, että ”kirkon sosiaalinen rakenne” ei itse ole Kristuksen ruumis, vaan palvelee ”sitä elävöittävää Kristuksen Henkeä hänen ruumiinsa kasvuksi”.¹²

(6) Vaikka roomalaiskatolisen kirkon ei ole ollut vaikea tunnustaa, että sen omien rakenteiden rajojen ulkopuolella yksilöt voivat pelastua ja saada armon lahjan, on ollut vaikea tunnustaa näiden yksilöiden yhteisöjä kirkoiksi. Vatikaanin II kirkolliskokous avasi tien uuteen näkemykseen koskien erossa olevien kristittyjen yhteisöllisiä rakenteita. Se perustuu huomautukseen ja pohdintaan, joka on ilmaistu selityksessä koskien *Unitatis Redintegration* terminologiaa.

Ei pidä sivuuttaa sitä tosiasiaa, että lännen kirkon jakautumisesta peräisin olevat yhteisöt eivät ole vain yksittäisten uskovien summa tai joukko, vaan ne muodostuvat yhteisöllis-kirkollisista elementeistä, jotka ne ovat säilyttäneet kristittyjen yhteisestä perinnöstä ja jotka antavat niille todellisen kirkollisen luonteen. Näissä yhteisöissä yksi Kristuksen kirkko on läsnä –

11 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §2.

12 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §8.

samoin kuin paikalliskirkoissa – vaikkakin epätäydellisenä, ja toimii tiettyjen kirkollisten elementtien kautta.¹³

Vaikka kiertokirjeellä *Mystici Corporis Christi* oli ollut suuri vaikutus Kristuksen ruumiin korostamiseen, Vatikaanin II kirkolliskokous rakensi ajattelunsa Jumalan kansa -teeman ympärille. Tässä kontekstissa kirkolliskokous valitsi uuden lähestymistavan käsitellessään kysymystä kirkon jäsenyydestä. Kirkolliskokous korvasi jyrkkien kirkon rajojen kategoriat termeillä, jotka sallivat asteittaisen kuulumisen Jumalan kansaan (ovat “monella eri tavalla suhteessa Jumalan kansaan”;¹⁴ “*plene ... incorporantur* eikä *reapse et simpliciter ... incorporantur*”).¹⁵ Siinä määrin kuin kirkko on *communio sanctorum*, ei voida tietää, kuka, rakkaudessa pysyen, kuuluu kirkkoon täydellisesti.¹⁶ Kirkolliskokous ei vain sallinut asteittaista kuulumista Jumalan kansaan tai kirkon yhteisöön, vaan oli myös tietoinen kirkollisesta elämästä katolisen kirkon rajojen ulkopuolella.

(7) *Lumen Gentium* 8 muotoili uudelleen katolisen kirkon samaistamista Kristuksen ruumiiseen tunnustamalla, että “kirkko, joka on perustettu ja järjestynyt tähän maailmaan yhteisöksi, on katolisessa kirkossa, jota johtavat Pietarin seuraaja ja hänen kanssaan yhteydessä olevat piispat”. Samanaikaisesti *Lumen Gentium* 8 myöntää, että “kirkon näkyvän rakenteen ulkopuolella esiintyy monia pyhityksen ja totuuden aineksia”. *Unitatis Redintegratio* 3 selventää, että ne ovat “monia ja vieläpä tärkeitä niistä aineksista ja tekijöistä, jotka yhdessä antavat Kirkolle kasvun ja elämän”. Kun tekstistä vastuussa ollut komissio selitti *Lumen Gentium* 8:aa, se julisti, että aiempi *est* korvattiin sanoilla *subsistit in*, jotta se vastaisi näiden “elementtien” vahvis-

13 “Ad b) Praetereundum non est Coetus ex divisione occidentali ortos non esse tantum summam seu congeriem Christifidelium individuorum, sed constitui elementis socialibus ecclesiasticis, quae ipsi ex communi patrimonio conservant et quae ipsis characterem vere ecclesialium conferunt. In his Coetibus unica Christi Ecclesia, quasi tamquam in Ecclesiis particularibus, quamvis imperfecte, praesens et mediantibus elementis ecclesiasticis aliquo modo actiosa est.” *Acta Synodalia Sacrosancti Concilii Oecumenici Vaticani II* (Città del Vaticano: Typis Polyglottis Vaticanis, 1974), 3/2, 335. Tästedes AS.

14 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §16.

15 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §14.

16 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §8.

tamista katolisen kirkon näkyvien rajojen ulkopuolella.¹⁷ Muita ehdotuksia olivat olleet verbin *invenire* tai *adesse* käyttäminen. Lisäksi torjuttiin joidenkin kirkolliskokouksen isien ehdotus todeta, että kirkko, joka uskontunnustuksessa tunnustetaan, *subsistit integro modo in Ecclesia catholica*.¹⁸

3.5 Yhteisesti jaettu kirkollinen todellisuus Kristuksen ruumiin sisällä

(1) *Kasteen vastavuoroisen tunnustamisen perusteella kastavat yhteisöt on kutsuttu tunnustamaan toinen toisensa Kristuksen ruumiin jäseniksi, vaikka luterilaisissa ja katolisissa traditioissamme onkin eroja siinä, kuinka kirkko ymmärretään.* Kuten tämän luvun alussa mainittu ensimmäinen askel (1) totesi, kasteella on olennainen kirkollinen ulottuvuus ja se on yhteinen kirkollinen todellisuus. Kuten toinen askel (2) selitti, Kristuksen ruumis -käsite yhdistää kirkon näkyvyyden ja näkymättömyyden tavalla, joka auttaa ymmärtämään ykseyden ja moninaisuuden keskinäistä riippuvuutta paitsi yksittäisten uskovien myös kirkollisten yhteisöjen tasolla. Kolmas askel (3) totesi, että ekklesiologian historiassa on erilaisia tapoja ymmärtää Kristuksen ruumis -käsite. Vaikka emme kiellä kirkkokäsitysten eroja, seuraavassa kuvaamme pääasiassa yhteisiä piirteitä, jotta voisimme perustella sen, että kykenemme tunnustamaan toisen kastavan yhteisön Kristuksen ruumiin jäseneksi, samalla kun kiinnitämme erityistä huomiota Hengen hedelmiin, jotka ovat läsnä toisessa kirkollisessa yhteisössä.

17 “Quaedam verba mutantur: loco ‚est‘ ... dicitur ‚subsistit in‘, ut expressio melius concordet cum affirmatione de elementis ecclesialibus quae alibi adsunt.” AS 3/1, 177.

18 AS 3/6, 81.

3.5.1 Luterilaisia ja katolisia käsityksiä kirkosta: eroja ja yhtäläisyyksiä

(1) *Vaikka kirkkokäsityksissä on eroja, teologinen peruskäsitys on sama.* Luterilaiset ja katolilaiset ovat yhtä mieltä siitä, että kirkon olennainen tunnuspiirre on se, että Kristuksen lähettämät ihmiset julistavat evankeliumia (Room. 10:14). Katolilaiset ja luterilaiset ovat yksimielisiä siitä, että kirkon olennainen tunnusmerkki on apostoleilta saadun yhden uskon tunnustaminen. Tämän uskon tulee jatkuvasti syventyä, ja siksi uskovien yhteydenkin tulee kasvaa. Katolilaiset ja luterilaiset ovat yksimielisiä siitä, että Jumalan sanan julistaminen ja kasteen ja eukaristian vietto rakentavat kirkkoa. Yhdessä luterilaiset ja katolilaiset ovat vakuuttuneita siitä, että vihkimys on välttämätön, jotta voi saarnata eukaristiassa/Herran ehtoollisella ja toimittaa useimpia sakramenteista. Yhdessä katolilaiset ja luterilaiset opettavat ja elävät siitä todellisuudesta, jossa kirkko kasvaa uskossa ja yhteydessä ilmaisemalla uskoa ja elämällä yhteisöllistä elämää. Kirkko on elävä, dynaaminen ruumis, joka on jatkuvasti kutsuttu syventämään armonvälineiden käyttöä ja rukousta. Tätä kautta se voi myös vastaanottaa ja omaksua toisen yhteisön piirissä vaikuttavia armolahjoja.

(2) *Vaikka kirkko-opin pääasioista vallitseekin yhteisymmärrys, eroja on vielä jäljellä.* Joistakin eroista tuli kirkkoa jakavia, kuten *Schmalkaldenin opinkohdat* tai Trenton kirkolliskokouksen kaanonit osoittavat.¹⁹ Erot kirkkojen opeissa merkitsivät pitkään sitä, että yhteisistä elementeistä ja käytännöistä ei voitu tehdä johtopäätöksiä kirkon yhteyden kannalta. Viime vuosikymmenten ekumeeninen dialogi kuitenkin on siirtänyt syrjään monia esteitä. Nyt voidaan tehdä johtopäätöksiä kirkkojen yhteisistä elementeistä, erityisesti kasteen vastavuoroisesta tunnustamisesta.

19 *Schmalkaldenin opinkohdat*, XII. Trenton kirkolliskokous, oppi ja kaanonit vihkimyksen sakramentista (1563), DH 1771–1778.

(3) Koska katolilaisten ja luterilaisten kirkkokäsitykset poikkeavat toisistaan, on tarpeen selvittää, mitä yhteisöjen molemminpuolinen tunnustaminen kirkoiksi merkitsisi. Herramme tahto, että hänen seuraajansa olisivat yhtä, vaatii tätä selvittämistä. Jos luterilaiset kirkot tunnustavat roomalaiskatolisen kirkon kirkoksi, ne arvioivat asiaa luterilaisesta kirkkokäsityksestä käsin ja kysyvät, täyttääkö roomalaiskatolinen kirkko sen kriteerit. Jos roomalaiskatolinen kirkko tunnustaa luterilaiset kirkot kirkoiksi, se edellyttää roomalaiskatolista käsitystä kirkosta ja kysyy, täyttääkö luterilainen kirkko sen kriteerit. Koska roomalaiskatolinen käsitys kirkosta ja luterilainen käsitys kirkosta eroavat toisistaan, kirkoksi tunnustamisen sisältö eroaa molemmissa tapauksissa. Näistä eroista huolimatta yhteinen käsityksemme kasteesta liittämisenä Kristuksen ruumiiseen sallii toistemme tunnustamisen Kristuksen ruumiin jäseniksi. Tämän väitteen tueksi kuvaamme yhtäläisyyksiä kirkon ymmärtämisessä ja kiinnitämme huomiota Hengen hedelmiin molemmissa yhteisöissä.

3.5.2 Luterilaisen ekklesiologian malleja

(1) *Augsburgin tunnustuksen* mukaan kirkko on yhteisö, jossa evankeliumi puhtaasti julistetaan ja sakramentit oikein toimitetaan.²⁰ *Augsburgin tunnustuksen puolustuksessa* Melanchthon kirjoittaa: "Kirkkopa näet ei ole sellainen yhteisö, joka rakentuu vain ulkonaisten tekijöiden ja menojen varaan, kuten muut yhteisöt, vaan se on ensisijaisesti uskon ja Pyhän Hengen yhteys sydämissä. Sillä on kuitenkin ulkonaiset merkkinsä, joista se voidaan tuntea: puhdas evankeliumin oppi ja Kristuksen evankeliumin mukainen sakramenttien hoitaminen. Ainoastaan tätä kirkkoa sanotaan Kristuksen ruumiiksi, ja sitä Kristus Hengellänsä uudistaa, pyhittää ja hallitsee, niin kuin Paavali Ef. 1[:22–23] todistaa."²¹ Luther tunnisti kirkon tunnusmerkeiksi apostolisen sanoman jatkuvuuden, saarnan, kasteen, Herran ehtoollisen, julkisen avainten vallan, kutsun virkaan, julkisen kokoontumisen jumalanpalvelukseen, ylistykseen ja uskontunnustukseen, ja Kristuksen opetuslap-

20 *Augsburgin tunnustus*, VII.

21 *Augsburgin tunnustuksen puolustus*, VII ja VIII.

seuteen kuuluvan ristin kantamisen.²² Nämä ovat ne välineet, joiden kautta Pyhä Henki synnyttää uskon ja kirkon ja joiden kautta kirkon voi tunnistaa. Näiden merkkien joukossa evankeliumin sanoma on ratkaiseva kriteeri sille, että hengellinen elämä säilyttää jatkuvuuden apostolisen kirkon kanssa.²³ Melanchthon on vakuuttunut siitä, että tämä opetus kirkosta ei ole mikään uusi löytö, vaan on linjassa uskontunnustusten ja katolisen opin kanssa. *Augsburgin tunnustuksen puolustus* huomauttaa, että uskollisuus apostoliselle traditiolle merkitsee uskollisuutta apostolien opetukselle eikä seremonioiden yhdenmukaisuutta.²⁴

(2) *Luterilaisille paikallisseurakunta, jossa evankeliumi puhtaasti julistetaan ja sakramentit oikein ja evankeliumin mukaisesti toimitetaan, on kirkko sanan täydessä merkityksessä.*²⁵ Luterilaisten mukaan paikallisseurakunta on yhteydessä Kristuksen yhden kirkon kanssa Jumalan sanan kautta, jota saarnataan pyhän Raamatun mukaisesti, sekä kasteen, Herran ehtoollisen ja avainten vallan sakramenttien kautta, jotka toimitetaan evankeliumin mukaisesti, varhaisen kirkon uskontunnustusten, yhteisten rukousten, kymmenen käskyn ja rakkauden kaksoiskäskyn kautta, ja pappisvihkimyksen kautta, jossa vihitään virkaan yhdessä kirkossa. Kirkko ei kuitenkaan rajoitu paikallisseurakuntiin, vaikka luterilaiset ymmärtävätkin saarnatuolin, alttarin ja kastemaljan ympärille kokoontuneen seurakunnan ensisijaiseksi paikaksi, jossa uskovien yhteys luodaan aina uudestaan. Luther kääntää kreikan sanan ekklesia Uuden testamentin käännöksessään aina sanalla *Gemeine* (kokoontuminen); silti luterilainen käsitys kirkosta tarkoittaa samanaikaisesti Kristuksen yhtä kirkkoa, kuten on helppo nähdä *Augsburgin tunnustuksen* kohdasta VII: ”Edelleen seurakuntamme opettavat, että yksi, pyhä kirkko on pysyvä ikuisesti”, kuten myös Lutherin kolmannen uskonkohdan selityksestä Vähässä katekismuksessa: ”Uskon... että Pyhä Henki... maailmassa... pyhittää ja Jeesuksen Kristuksen yhteydessä varjelee koko kristikunnan ainoassa oikeassa uskossa.” Luterilaisen opin mukaan paikal-

22 Luther, *Kirkolliskokouksista ja kirkosta* (1539), LW 41:148–165.

23 *The Apostolicity of the Church*, §95.

24 *Augsburgin tunnustuksen puolustus*, VII ja VIII.

25 *Augsburgin tunnustus*, VII.

liskirkko ei yksinään ole kirkko, vaan se on aina suhteessa yleismaailmalliseen kirkkoon, joka "on pysyvä ikuisesti".²⁶

(3) *Luterilainen perusoppi on, että Jumala antaa itsensä ihmisille Pyhän Hengen välityksellä ja ulkoisten armonvälineiden kautta.* Pyhä Henki tulee heidän luokseen julistuksen ulkoisen sanan ja sakramenttien ruumiillisen sanan kautta.²⁷ Luterilaiset uskovat, että kaste, syntien anteeksiantamus ja Herran ehtoollinen ovat Kristuksen käskemiä ja asettamia. Sakramentit määritellään toimituksiksi, "jotka perustuvat Jumalan käskyyn ja joihin liittyy armon lupaus".²⁸ Luterilaisen käsityksen mukaan sanan julistus on performatiivista ja tässä mielessä sakramentaalista, kun taas sakramentit ovat sanan kaltaisia ja performatiivisen jumalallisen lupauksen muovaamia. "Jotta saisimme tämän uskon, on asetettu evankeliumin opettamisen ja sakramenttien jakamisen virka."²⁹ Vihitty pappi johtaa näiden tapahtumien viettoa. Luterilaisessa teologiassa ordinaatio voidaan ymmärtää sakramentiksi, kun se käsitetään Sanan palvelukseksi. *Augsburgin tunnustuksen puolustus* toteaa: "Meillä ei ole mitään sitä vastaan, että [pappeutta] sanotaan sakramentiksi. Perustuuhan sananpalveluksen virka Jumalan käskyyn ja suurenmoiset lupaukset koskevat sitä. Room. 1... Jes. 55... Jos pappeus käsitetään tällä tavoin, ei meillä ole mitään sitä vastaan, että kätten päällepanemista sanotaan sakramentiksi. Kirkko on näet saanut käskyn asettaa virkaan seurakunnanpalvelijoita, ja tämän asian tulisi olla meille mieluinen, kun tiedämme, että Jumala hyväksyy tämän palveluviran ja on siinä läsnä."³⁰

(4) *Luterilaisten mukaan ulkoiset, kuultavat tai nähtävät armonvälineet ovat kirkkoa määrittäviä elementtejä.* Kirkko uskovien seurakuntana on sekä näiden välineiden luoma että toimii niissä. Ulkoinen ja hengellinen ulottuvuus kietoutuvat läheisesti toisiinsa. Näiden välineiden kautta "lahjoitetaan Pyhä Henki, joka niissä, jotka kuulevat evankeliumin, vaikuttaa uskon missä ja milloin Jumala hyväksi näkee".³¹ Lutherin mukaan ei pidä tehdä tällaista

26 *Augsburgin tunnustus*, VII.

27 *Augsburgin tunnustus*, V.

28 *Augsburgin tunnustuksen puolustus*, XIII

29 *Augsburgin tunnustus*, V.

30 *Augsburgin tunnustuksen puolustus*, XIII.

31 *Augsburgin tunnustus*, V.

erotusta: "Ihmiset saarnaavat, Henki toimii; pastori kastaa ja antaa synninpäästön, mutta Jumala puhdistaa ja antaa anteeksi. Ei lainkaan! Pikemminkin sanomme: Jumala saarnaa, kastaa, antaa synninpäästön."³² Tämä ajattelutapa on samankaltainen kuin *Lumen Gentium* 8:n näkemys, joka sanoo, että kirkko on "yksi ainoa monitahoinen todellisuus, joka koostuu inhimillisistä ja jumalallisista aineksista".

3.5.3 Katolisen ekklesiologian malleja

(1) *Katolisen teologian mukaan kirkon tunnusmerkit on nimetty Nikean uskon-tunnustuksessa: yksi, pyhä, katolinen ja apostolinen. Sakramentit kuuluvat kirkon pyhyyden yhteyteen ja apostolinen virka kirkon apostolisuuden yhteyteen.*³³ Trenton jälkeisen apologettisen teologian mukaan Kristuksen tosi kirkon olemassaolo ilmenee lukuisissa ulkoisissa "merkeissä" tai "piirteissä", erityisesti paavin ja piispan viran suksessiossa, joka alkaa Pietarista ja muista apostoleista.³⁴ Nämä kirkon tunnusmerkit ovat lähellä ykseyden näkyviä siteitä, koska ykseys itse on yksi kirkon tunnusmerkki. Katolisen kirkon katekismus muistuttaa, että rakkaus "tekee kaiken täydelliseksi" (Kol. 3:14), ja luettelee sitten yhteyden näkyvät siteet seuraavasti: "yhden ja saman, apostolien välittämän uskon tunnustaminen; yhteisen jumalanpalveluksen, ennen kaikkea sakramenttien vietto; apostolinen suksessio, joka vihkimyksen sakramentin kautta pitää yllä Jumalan perheen veljellistä sopua".³⁵ Katolilaisille paikalliskirkko on "jokainen piispan palveluviran alainen alttarin yhteys" eli hiippakunta.³⁶ Katolilaiset vahvistavat: "Kristuksen Kirkko on todellisesti läsnä kaikissa uskovien laillisissa paikallisissa yhteisöissä,

32 *The Apostolicity of the Church*, §210. Vrt. WA TR 3:671.10s. (no. 3868).

33 KKK, 861, 862. Katolisen kirkon katekismus toteaa kirkon pyhyydestä esimerkiksi näin: „Kirkko Kristukseen yhdistyneenä on hänen pyhittämänsä; hänen kauttaan ja kanssaan myös siitä tulee pyhittävä. ‚Kaikki kirkon toiminta tähtää ihmisten pyhittämiseen Kristuksessa ja Jumalan kirkastamiseen.‘ Kirkkoon on talletettuna ‚pelastuskeinojen koko runsaus‘. Siinä ‚Jumalan armon avulla saatutamme pyhyiden‘” (KKK 824). Apostolisuuden osalta KKK puhuu apostolisesta virasta kohdissa 860–862.

34 *The Apostolicity of the Church*, §104.

35 KKK, 815.

36 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §26.

joita paimeniinsa liittyneinä Uudessa testamentissa nimitetään kirkkoiksi. Ne muodostavat näet kukin omalla paikkakunnallaan sen uuden kansan, jonka Jumala on kutsunut Pyhässä Hengessä ja suurella runsaudella. Niihin kootaan uskovat Kristuksen evankeliumin julistuksella ja niissä vietetään Herran ehtoollisen salaisuutta.”³⁷

(2) *Roomalaiskatolinen kirkko ei ilman muuta samaista itseään Kristuksen kirkon kanssa.* Alaviitteessä *Unitatis Redintegratio -asiakirja (luvun 3 alaviite) oikeuttaa puhumaan idän kirkkoista käsitteellä ”kirkko”.* Muita lännen kristillisiä yhteisöjä kirkolliskokous pitää ”lännen erossa olevina kirkkoina ja kirkollisina yhteisöinä”.³⁸ Termi *communitates ecclesiales* korvaa aiemman ilmaisun *communitates*, mutta kirkolliskokous ei selventänyt, mitä lännen yhteisöistä voi kutsua ”kirkoksi”.

(3) *Lumen Gentium 8:n käsitys kirkosta korostaa Jumalan sanan julistamisen ja uskovien uskon keskeistä roolia.* ”Samoin kuin näet jumalallisen Sanan omaksuma ihmisluonto palvelee häntä elävänä ja häneen erottamattomasti yhdistyneenä pelastusvälineenä, yhtäläisellä tavalla myös Kirkon sosiaalinen rakenne palvelee sitä elävöittävää Kristuksen Henkeä hänen ruumiinsa kasvuksi (vrt. Ef. 4:16).”

3.5.4 Ekumeenisia yhtäläisyyksiä ja haasteita

(1) *Oman kirkkokäsityksensä mukaisesti luterilaiset kirkot siis tunnustavat katolisen kirkon kirkoksi, vaikka ne eivät hyväksykään roomalaiskatolisen kirkon hierarkkisen rakenteen nykyistä muotoa ja ymmärtämistä ja erityisesti paaviutta.* Katolinen kirkko myöntää reformatoristen yhteisöjen kirkollisen luonteen, vaikka ei tunnustakaan niitä kirkkoiksi katolisessa merkityksessä, koska näkee, että niissä vihkimyksen sakramentti on puutteellinen (*sacramenti Ordinis defectus*). Tästä johtuu, että kirkkokäsityksiä koskeva ekumeeninen haaste ei ole symmetrinen. Katolisen teologian on selitettävä, missä mielessä se ymmärtää luterilaisten kirkkojen kirkollisuuden. Yhteinen käsitys kuulumisesta

37 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §26.

38 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Unitatis Redintegratio*, §§19–23.

Kristuksen ruumiiseen on se silta, joka tekee molemmille yhteisöille mahdolliseksi edetä pitemmälle täyden kirkollisen yhteyden suuntaan. Tämän sillan perusta on luja. Seuraavassa arvioidaan molempien kirkkokäsitysten yhtäläisyyksiä.

(2) *Elävä Jumalan Sana, joka on läsnä yhteisössä julistuksen ja sakramentin kautta, on konstitutiivinen Kristuksen ruumiille.* "Usko syntyy kuulemisesta, mutta kuulemisen synnyttää Kristuksen sana" (Room. 10:17). *The Apostolicity of the Church* -asiakirjan mukaan "kirkko elää sen erityisen sanan kautta, jonka se on saanut ylösnousseelta Kristukselta apostolien ja heitä seuranneiden todistajien kautta. 'Missä on sana, siellä on kirkko.' ... Siksi siellä, 'missä kaksi tai kolme on koolla, jos he vain pitävät kiinni Jumalan sanasta samassa uskossa ja luottamuksessa, siellä varmasti on aito, alkuperäinen ja tosi apostolinen kirkko'".³⁹

(3) *Apostoli Paavalin mukaan Kristuksen ruumiin yhteyteen kuulumisen kriteeri on vanhurskauttaminen uskon kautta. Sen vuoksi yhteinen käsitys vanhurskauttamisesta ja armosta on välttämätön kahden yhteisön yhteisen kirkollisen todellisuuden kannalta.* Tästä yhteisestä käsityksestä todistaa *Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista*, jonka Luterilainen maailmanliitto ja roomalaiskatolinen kirkko virallisesti allekirjoittivat vuonna 1999. Tämä yhteinen julistus ei saavuttanut ainoastaan erot sovittavaa yksimielisyyttä vanhurskauttamisopista itsestään, vaan yhteisymmärryksen myös siitä, että "kirkon kaiken opetuksen ja toiminnan"⁴⁰ tulee suuntautua Kristukseen. "Vanhurskauttamisoppi on kristillisen uskon mittatikka tai koetinkivi. Mikään oppi ei saa olla ristiriidassa tämän kriteerin kanssa."⁴¹

(4) *Kristuksen ruumis liittyy olennaisesti kasteeseen ja eukaristiaan.* 1. Kor. 10:16s. Paavali yhdistää Kristuksen eukaristisen ruumiin ja Kristuksen kirkollisen ruumiin tavalla, jossa jälkimmäinen syntyy aina uudelleen Kristuksen eukaristisesta ruumiista. Vaikka Herran ehtoollisesta kiisteltiin vuosisatojen ajan, katolis-luterilainen dialogi on löytänyt perustavan yhteisymmärryk-

39 *The Apostolicity of the Church*, §93.

40 *YJV*, §18.

41 *YJV*, liite, 3.

sen tästä sakramentista: "Luterilaiset ja katolilaiset voivat yhdessä ilmaista vakuuttuneisuutensa Jeesuksen Kristuksen todellisesta läsnäolosta ehtoollisessa: 'Herran ehtoollisen sakramentissa Jeesus Kristus, tosi Jumala ja tosi ihminen, on kokonaan ja täydellisesti läsnä ruumiissaan ja veressään leivän ja viinin merkkien alla' (*Eucharist* 16). Tämä yleinen toteamus vahvistaa kaikki olennaiset uskon elementit Jeesuksen Kristuksen läsnäolosta eukaristiassa omaksumatta transsubstantiaation käsiteterminologiaa."⁴² "Ratkaiseva saavutus tapahtui, kun hylättiin Jeesuksen Kristuksen uhrin (*sacrificium*) ja sakramentin (*sacramentum*) irrottaminen toisistaan erilleen. Jos Jeesus Kristus on todella läsnä ehtoollisessa, silloin hänen elämänsä, kärsimyksensä, kuolemansa ja ylösnousemisensa ovat myös todella läsnä yhdessä hänen ruumiinsa kanssa, niin että ehtoollinen on 'ristintapahtuman todellista läsnä olevaksi tekemistä'. Ei ainoastaan ristintapahtuman vaikutus vaan myös itse tapahtuma tulee ehtoollisessa läsnä olevaksi ilman että ehtoollisateria olisi ristintapahtuman toistamista tai täydentämistä. Yksi ainoa ristintapahtuma on läsnä sakramentaalisella tavalla."⁴³

(5) *Jumalan sana ei saarnaa itse itseään eivätkä sakramentit toimita itse itseään; ne tarvitsevat jonkun tekemään sen.* Jokainen kastettu uskova on vastuussa Jumalan sanan välittämisestä toisille jokapäiväisessä elämässä, ja heillä on myös tehtävä tuoda toisten ihmisten huolet Jumalan eteen rukouksessa. Vihityillä pastoreilla ja papeilla on erityinen tehtävä julkisesti julistaa evankeliumia ja toimittaa sakramentteja. Sen, minkä katolilaiset ja luterilaiset jakavat koskien pappisvirkaan vihkimistä, voi ilmaista tällä tavalla: "Pääsy tähän virkaan tapahtuu pappisvihkimyksessä, jossa kristitty kutsutaan ja valtuutetaan rukouksen ja kätten päällepanemisen kautta julkisen evankeliumin julistamisen virkaan sanassa ja sakramentissa. Tuossa rukouksessa pyydetään Pyhää Henkeä ja Hengen lahjoja varmoina siitä, että tuo rukous kuullaan."⁴⁴

42 Luterilais-roomalaiskatolinen ykseyskomissio, *Vastakkainasettelusta yhteyteen. Luterilaiset ja roomalaiskatoliset viettävät yhdessä reformaation muistoa 2017* (Helsinki: Suomen ev.-lut. kirkon kirkkohallituksen ulkoasiain osasto ja Katolinen tiedotuskeskus, 2013), §154.

43 *Vastakkainasettelusta yhteyteen*, §159, siteeraten teosta Karl Lehmann ja Wolfhart Pannenberg (toim.), *Condemnations of the Reformation Era: Do They Still Divide?*, engl. Margaret Kohl (Minneapolis, MN: Fortress, 1990), 88.

44 *The Apostolicity of the Church*, §277.

(6) *Kysymykseen, voivatko katolilaiset hyväksyä luterilaisen viran, asiakirja Vastakkainasettelusta yhteyteen*⁴⁵ *vastaa, että reformaatioajasta lähtien luterilainen virka on täyttänyt tehtävänsä pitää kirkko totuudessa.* Tämä teki mahdolliseksi sen, että katolilaiset ja luterilaiset saattoivat olla yhtä mieltä vanhurskauttamisopin perustotuuksista YJV:ssä. Tämä on uusi perusta vaikeuksien voittamiseksi molemminpuolisessa katolis-luterilaisessa sakramenttien ja virkojen tunnustamisessa. Vatikaanin II kirkolliskokous huomauttaa, että Pyhän Hengen lahjoja esiintyy myös ”kirkollisissa yhteisöissä” ja päättyy siihen, että Pyhä Henki käyttää näitä yhteisöjä pelastuksen välineinä.⁴⁶ Koska vihityt viranhaltijat ovat saarnanneet Jumalan sanaa ja viettäneet sakramenteja luterilaisissa kirkoissa vuosisatojen ajan, tämä tarkoittaa, että Pyhä Henki on käyttänyt luterilaista virkaa Jumalan sanan julistamiseksi ja säilyttämiseksi. Vaikka katolisen viran opillinen ymmärrys ja institutionaalinen rakenne onkin tietyllä tavalla erilainen kuin luterilainen virka, katolilaiset kuitenkin hyväksyvät sen, että Pyhä Henki käyttää luterilaista virkaa vaikuttavana välineenä armon ja Pyhän Hengen lahjojen välittämiseksi.⁴⁷

(7) Vaikka katolilaiset ja luterilaiset ovat käsittäneet paikalliskirkkojen ja yhden Kristuksen kirkon välisen suhteen eri tavoin, heidän välillään on kuitenkin myös yhtäläisyyksiä. Luterilaisten mielestä paikalliskirkon tulee olla kiinteässä suhteessa Kristuksen yhteen kirkkoon, sillä vaikka jumalanpalvelukseen kokoontunut seurakunta onkin kokonaan kirkko, se ei ole koko kirkko.⁴⁸ Toisaalta liturginen määritelmä kirkosta sopii myös katoliseen käsitykseen kirkosta ”alttariyhteisönä”. Vatikaanin II kirkolliskokouksen liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium* sanoo, ”ettei Kirkko missään niin selvästi ilmaise itseään kuin koko Jumalan pyhän kansan täydessä ja aktiivisessa osallistumisessa liturgian viettoon, etenkin yhden ja saman eukaristian osallisuudessa, yhtyneenä yhteen rukoukseen yhden alttarin ääressä, jossa piispa johtaa jumalanpalvelusta papistonsa ja alttarilla

45 Vrt. *Vastakkainasettelusta yhteyteen*, §§176-194.

46 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Unitatis Redintegratio*, §3.

47 Tämä vaatii arvioimaan uudelleen Vatikaanin II kirkolliskokouksen lausumaa (*Unitatis Redintegratio*, §22) pappeuden sakramentin puutteellisuudesta (*defectus sacramenti ordinis*) suhteessa luterilaisten kirkkojen virkaan.

48 *The Apostolicity of the Church*, §285.

palvelevien ympäröimänä”. Liturgiset toimitukset koostuvat sekä sanan julistamisesta ja saarnaamisesta että sakramentin vietosta. *Sacrosanctum Concilium* neuvoo lukemaan enemmän Raamattua ja pitämään saarnaa osana liturgista toimitusta.⁴⁹ Tähän liittyi *Apostolicity*-asiakirja sanoessaan: ”Katolilaiset ja luterilaiset toteavat yhdessä, että seurakunnat eivät voi olla olemassa erillään, vaan pikemminkin niiden on oltava yhteydessä toistensa kanssa suurempien alueellisten yhteisöjen sisällä *koinonian* ja lähetystehtävän toteuttamiseksi.” Siten ”molemmissa kirkoissa hiippakunta/synodi ymmärretään kirkoksi sanan täydessä merkityksessä” ja ”ne ovat se paikka, jossa seurakunta on yhteydessä laajemman kirkon kanssa”.⁵⁰ Molemmissa kirkoissa seurakuntien, synodien/hiippakuntien ja koko kirkon laajuisten organisaatioiden keskinäinen riippuvuus on olennaista niiden itseymmärrykselle.

(8) *Kirkon näkyvien elementtien ja Hengen hedelmien tunnistaminen toisissa yhteisöissä merkitsee, että hyväksytään niiden sakramentaalinen luonne, mikä puolestaan todistaa laajasta yhteisestä kirkollisesta todellisuudesta.* Kasteen molemminpuolinen tunnustaminen ottaa huomioon kastavien yhteisöjen roolin ja siten tunnustaa nämä yhteisöt itsensä. Tämä sisältää sekä tunnustuskuntayhteisöt että monet näihin tunnustuskuntiin kuuluvat paikallisyhteisöt. Sen nojalla, miten luterilaiset ymmärtävät vihkimysvirkinsä ja ne hengelliset lahjat, joita tämän viran harjoittaminen kirkolle välittää, katolilaisten on mahdollista hyväksyä, että luterilainen virka toteuttaa kirkon viran olennaisia tehtäviä.

3.5.5 Uusi näkökulma: Hengen hedelmät Kristuksen ruumiiseen kuulumisen tunnusmerkkinä

(1) Vatikaanin II kirkolliskokous ei arvioi yhteisön kirkollista luonnetta vain tarkastelemalla sen sakramentteja, virkaa tai instituutioita. Se myös tunnustaa Hengen hedelmät toisissa omien rajojensa ulkopuolisissa yhteisöissä.

49 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Sacrosanctum Concilium*, §35.

50 *The Apostolicity of the Church*, §24.

Pyhä Henki ei käytä näitä aineksia vain luodakseen ihmisissä uskoa, rakkautta ja toivoa, vaan samaan aikaan se myös luo kirkon. "Sitä paitsi monia ja vieläpä tärkeitä niistä aineksista ja tekijöistä, jotka yhdessä antavat Kirkolle kasvun ja elämän, saattaa esiintyä myös katolisen Kirkon näkyvien rajojen ulkopuolella, nimittäin kirjoitettu Jumalan sana, armon elämä, usko, toivo ja rakkaus sekä muita Pyhän Hengen sisäisiä lahjoja ja näkyviä aineksia. Kaikki tämä, mikä saa alkunsa Kristuksesta ja johtaa häneen, kuuluu täydellä oikeudella Kristuksen ainoaan Kirkkoon. Erossa olevien veljemme keskuudessa suoritetaan myös lukuisia kristilliseen uskontoon kuuluvia pyhiä toimituksia. Ne pystyvät epäilemättä todella synnyttämään armon elämää, aina eri tavoin riippuen kunkin kirkon tai yhteisön luonteesta, ja niitä on pidettävä välineinä, jotka avaavat pääsyn pelastuksen yhteyteen. Samaten nämä erossa olevat kirkot ja yhteisöt, vaikka ne uskomme mukaan kärsivätkin tietyistä puutteista, eivät suinkaan ole vailla painoa ja merkitystä pelastuksen salaisuudessa. Kristuksen Henki ei näet ole kieltäytynyt käyttämästä niitä pelastuksen välineinä, sillä niiden voima on lähtöisin katoliselle Kirkolle uskotusta armon ja totuuden täyteydestä."⁵¹

(2) *Myös Vatikaanin II kirkolliskokouksen konstituutio kirkosta kuvaa, kuinka monia kirkon elementtejä on niiden keskuudessa, jotka ovat "kastettuja ja kantavat kristityn kunnianimeä", vaikka he "eivät tunnustakaan täydellistä uskoa tai eivät ole säilyttäneet elämän ja sakramenttien yhteyttä siihen Pietarin seuraajan alaisuudessa".⁵² Monet "pitävät kunniaa Pyhää kirjaa uskon ja elämän ohjeena, osoittavat vilpittömästi uskonnollista intoa, uskovat rakkautta tunteen Jumalaan, kaikkivaltiaaseen Isään, sekä Kristukseen, Jumalan Poikaan ja Vapahtajaan. Heidät on merkitty kasteen merkillä, joka yhdistää heidät Kristukseen, ja lisäksi he omissa kirkoissaan tai kirkollisissa yhteisöissään tunnustavat ja ottavat vastaan muitakin sakramenteja [...] Tämän lisäksi on olemassa... eräänlainen todellinen yhdyside Pyhässä Hengessä, koska hän lahjojensa ja armonsa kautta työskentelee heissäkin pyhittäväällä voimallaan ja on muutamille heistä antanut voimaa jopa marttyyrikuolemaan".⁵³ Kirkolliskokouksen luettelo näistä elementeistä käsittää sekä ulkoisia että*

51 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Unitatis Redintegratio*, §3.

52 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §15.

53 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §15.

sisäisiä ja hengellisiä elementtejä. Kirkolliskokous tunnistaa sekä näkyviä elementtejä että Hengen hedelmiä, joten on ilmeistä, että Henki käyttää näitä elementtejä pelastukseksi ja pyhitykseksi. Kirkolliskokous on avoin sen tunnustamiselle, että Hengen todellisia hedelmiä on myös katolisen kirkon rakenteen ulkopuolella.

(3) *Kiertokirjeessä Ut unum sint (1995) pyhä Johannes Paavali II jatkaa Vatikaanin II kirkolliskokouksen ekklesiologiaa ja ilmaisee asian vielä suuremmin: "Ne pyhityksen ja totuuden ainekset, joita toisilla kristillisillä yhteisöillä on, kullakin eri määrässä, muodostavat objektiivisen perustan niiden ja katolisen kirkon väliselle yhteydelle, joka tosin on epätäydellinen. Kristuksen yksi kirkko on muissa kristillisissä yhteisöissä läsnä siinä määrin kuin niissä on näitä aineksia. Siitä syystä Vatikaanin II kirkolliskokous puhuu tietystä, joskin epätäydellisestä yhteydestä. Konstituutio Kirkosta korostaa, että katolisella kirkolla ja näillä yhteisöillä on jopa tietty aito keskinäinen side Pyhässä Hengessä."⁵⁴ Sama kiertokirje lausuu: "Kristuksen kirkon rakentaminen ja se, mikä pitää toiset kirkot ja kirkolliset yhteisöt keskenään yhteydessä, on säilynyt Jumalan armosta turmeltumattomana." Kiertokirje käyttää termiä "kirkko" ja soveltaa sitä "reformaation kirkkoihin ja yhteisöihin".⁵⁵*

(4) *Uuden testamentin mukaan keskittymisellä Hengen hedelmiin on voima voittaa ristiriidat, rakentaa siltoja ja vahvistaa lähetystehtävää.* Apostolien teoissa (luku 10) tämä tietoisuus Pyhän Hengen toiminnasta auttoi Pietaria muuttamaan asenteensa ei-juutalaisia kohtaan, kun hänet kutsuttiin roomalaisen sadanpäällikön Corneliuksen luo. Palattuuan Jerusalemiin Pietari kohtasi jyrkkää kritiikkiä siitä, että hän oli vierailut ympärileikkaamattomien luona ja aterioinut heidän kanssaan (Ap.t. 11:3). Pietari selitti kokemustaan Pyhästä Hengestä ja päätti sanansa: "Jos siis Jumala silloin, kun heistä tuli Herraan Jeesukseen uskovia, antoi heille samanlaisen lahjan kuin meille, mikä olin minä estämään Jumalaa?" (Ap.t. 11:17).

(5) *Hengen hedelmät ovat Jumalan lahja kirkollisille yhteisöille ja jokaiselle uskovalle, jotta evankeliumi tulisi läsnä olevaksi ja Jumalan armo välitettäisiin.*

54 Paavi Johannes Paavali II, *Ut unum sint*, §11.

55 Paavi Johannes Paavali II, *Ut unum sint*, §11, 65.

Paavali käyttää näitä käsitteitä selittääkseen uskosta vanhurskauttamisen sanomaa (Gal. 2:15s.). Koska usko "vaikuttaa rakkautena" (vrt. Gal 5:6), Paavali nimeää kristillistä elämää vahvistavat kriteerit: "Hengen hedelmää taas ovat rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, lempeys ja itsehillintä" (Gal. 5:22s.). Paavali käyttää yksikkömuotoa "hedelmä" tunnistamaan Pyhän Hengen vaikutuksen jokaiseen kirkon jäseneseen ja jokaisessa uskon teossa. Ensimmäiseksi Paavali mainitsee Jumalan rakkauden jokaisen uskovon sydämessä ja jokaisen uskonyhteisön keskuudessa. Tämä rakkaus on yksi. Se ilmaistaan monilla tavoilla, jotka todistavat uskosta ja tukevat sitä.

(6) *Hengen hedelmien havaitseminen vaatii kriteerejä. Luterilaiset ja katolilaiset käyttävät periaatteessa samoja.* He ovat yhtä mieltä siitä, että jokainen rukous, opetus ja teko, joka luo ja ilmaisee uskoa, toivoa ja rakkautta, joka avaa korvat ja sydämet Jumalan Sanalle, joka rakentaa kirkkoa ja joka syventää yhteyttä Kristuksen kanssa ja yhteyttä uskovien ja yhteisöjen kesken, on todellinen Hengen hedelmä. Jokaisen lahjan Jumala lahjoittaa rakentaakseen toisia ja koko kirkkoa (1. Kor. 12:4–7). Tämä toisten ja kirkon "rakentaminen" on tärkein kriteeri, joka katolilaisten ja luterilaisten on havaittava ja jota heidän on toteutettava tänä aikana.

(7) *Pyhän Hengen toiminta tunnustetaan paitsi omissa yhteisössä myös toisissa kirkkoyhteisöissä.* On välttämätöntä tunnistaa yhteiset elementit eri kirkkojen opeissa ja institutionaalisissa rakenteissa, kuten edellä on todettu. Vaikka Pyhä Henki välittää Jumalan pelastavan sanan toisen yhteisön erilaisen opin ja käytäntöjen kautta, nämä oppien ja institutionaalisten rakenteiden erot voidaan nähdä uudessa valossa, jos muistetaan, että ne ovat keino Hengen hedelmien synnyttämiseksi myös toisessa yhteisössä.

(8) *Hengen hedelmien havaitseminen toisessa yhteisössä ei merkitse yhden kirkon oikeellisuuden vertailua suhteessa toiseen, vaan sitä, että molempinpuolisesti pyritään tunnustamaan Pyhän Hengen johdattamat yhteisöt yhden Kristuksen ruumiin piirissä.* Tämä havaitseminen on osa keskinäistä vastuuta sekä yksilöiden ja kirkkojen jatkuvaa kääntymystä. Kirkon todellisen läsnäolon havaitseminen ei merkitse rajoittumista vain perinteisiin tunnustuskunnallisiin näkemyksiin, vaan se ottaa todesta kaikki ne elementit (*elementa*), joiden kautta Henki jakaa hedelmiään. Kaikkia noita elementtejä

(*elementa*) Henki käyttää jakaakseen hedelmiä, jotka tänäänkin rakentavat kirkkoa.

(9) *Kun Hengen hedelmien tunnistaminen toisessa yhteisössä lisääntyy, yhteyden kasvaminen merkitsee kääntymistä pois itsekeskeisyydestä ja avoimuutta niitä lahjoja kohtaan, jotka toinen yhteisö on vastaanottanut Jumalalta.* Apostolissa kirjeessään *Novo Millennio Ineunte* paavi Johannes Paavali II totesi: "Yhteyden spiritualiteetti merkitsee kykyä nähdä se, mikä toisissa on myön-teistä, ottaa se vastaan ja pitää sitä arvossa Jumalan lahjana: ei ainoastaan lahjana sille veljelle tai sisarelle, joka sen suoranaisesti vastaanotti, vaan myös 'lahjana minua varten'."⁵⁶ Tuollaiset kohtaamiset edistävät ekumeniaa tämän yhteyden spiritualiteetin välttämättömänä seurauksena.

(10) *Luterilaiset ja katolilaiset ovat yhtä mieltä: yhteisö on Kristuksen ruumiin jäsen sikäli, kun Kristuksen ruumiin peruspiirteet ovat siinä läsnä.* Luterilaisten ja katolisten yhteisöjen yhteisesti jakaman kirkollisen todellisuuden tunnistaminen Kristuksen ruumiin sisällä johtaa seuraavaan johtopäätökseen: jos on totta, että Pyhä Henki ei kieltäydy käyttämästä tiettyjä kirkollisia yhteisöjä armon välineinä, *tämän havaitsemisen pitäisi johtaa nämä yhteisöt tunnustamaan toisensa Kristuksen ruumiin jäseniksi.*

3.6 Johtopäätös: Corpus Christi semper maius – molemminpuolinen tunnustaminen

(1) *Yhdessä ruumiissaan Jeesus Kristus sulkee piiriinsä ja kokoaa yhteen kaikki kastetut kristityt kaikilta ajoilta ja kaikista paikoista.* Heidän yhteytensä perustuu siihen, että he ovat osallisia Jeesuksesta Kristuksesta. Tällä tavalla Kristuksen ruumis on todella katolinen. Se ylittää inhimilliset tunnustuskun-ta-, kansallisuus-, rotu- ja etniset rajat. Se ylittää myös näkyvät paikalliset

56 Paavi Johannes Paavali II, *Novo Millennio Ineunte* (2001), §43.

jumalanpalvelusyhteisöt, alueidenväliset kirkot ja maailmanlaajan kirkon sosiaalisesti rakentuneena todellisuutena.

(2) *Kristuksen ruumis ei ole erillinen todellisuus kirkollisten yhteisöjen näkyvän seurakunnan ja järjestyneen yhteisön rinnalla.* Transsendenssi sisältää immanenssin, koska osallisuus Kristuksesta välitetään sekä kuultavan että nähtävän sakramentaalisen sanan kautta. Kristuksen ruumis on samanaikaisesti immanentti tässä maailmassa ja historiassa. Luterilaisen opetuksen mukaan Jeesuksen Kristuksen kirkko ei ole näkymätön, vaan havaittava ja todellisesti läsnä siinä ja sen kautta, että evankeliumi puhtaasti julistetaan ja sakramentit oikein toimitetaan. Katolisen opetuksen mukaan kirkkoa näkyvänä yhteisönä ja hengellisenä yhteisönä ei ole pidettävä kahtena eri suurena, vaan ne muodostavat yhden ainoan monitahoisen todellisuuden, joka koostuu inhimillisistä ja jumalallisista aineksista.⁵⁷

(3) *Yksilöt on tapana kастaa paikalliskirkossa. Heistä tulee jäseniä oman tunnustuskuntansa kirkossa, jolla on tietty profiili ja traditio, ja sen kautta heistä tulee myös Kristuksen ruumiin jäseniä.* Kristillistä elämää muovaa se jumalanpalvelusseurakunta, jossa kaste toimitetaan. Kuitenkin "kasteessa on yksi kirkko läsnä, ja kaste voidaan saada vain kirkolta – taivaalliselta Jerusalemilta, uudelta äidiltä [...] kasteessa yleismaailmallinen kirkko aina edeltää paikalliskirkkoa".⁵⁸ Siten yksi Kristuksen ruumis on aina suurempi kuin kukin tunnustuskuntayhteisö (*Corpus Christi semper maius*).

(4) *Ekklesiologisesti on välttämätöntä, että Jeesuksen Kristuksen kirkko on katolisen luonteensa vuoksi läsnä paikalliskirkoissa, kaikkina aikoina ja monissa eri paikoissa. Jakautuminen tunnustuskunnallisiksi kirkoiksi on sen sijaan tulos historiallisista kehityskuluista ja jakautumisesta kastettujen keskuudessa, jotka eivät ole seuranneet Herransa Jeesuksen Kristuksen rukousta, että kaikki olisivat yhtä (Joh. 17).* Ekumeeninen ongelma syntyy siitä, että kaste liittyy kastetut Kristuksen yhteen ruumiiseen, vaikka nämä kasteet tapahtuvat

57 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Lumen Gentium*, §8.

58 Joseph Ratzinger, "The Ecclesiology of the Constitution *Lumen Gentium*" teoksessa Joseph Ratzinger, *Pilgrim Fellowship of Faith: The Church as Communion*, ed. Stephan Otto Horn, Vinzenz Pfnür (Ignatius Press: San Francisco, 2005), 141.

tunnustuskunnallisissa paikalliskirkoissa, jotka monissa tapauksissa ovat erossa toisistaan.

(5) *Koska Kristuksen ruumis on todellisuus, joka ylittää tunnustuskunnalliset erot, osallisuus Kristuksen ruumiiseen ylittää kirkkojen erossa olemisen.* Kristuksen yhden ruumiin todellisuus mahdollistaa kirkkojen ponnistukset palauttaa keskinäinen ykseytensä. Siten yhteinen käsitys kasteen kirkollisesta ulottuvuudesta ohjaa luterilaiset ja katolilaiset pyrkimään sen paradoksaalisen tilanteen voittamiseen, että yhtäältä kastetut ovat Kristuksen ruumiin jäseniä ja kastettujen yhteisöt ovat myös Kristuksen ruumiin jäseniä ja siksi yhteydessä toistensa kanssa, mutta toisaalta nämä yhteisöt silti ovat erossa toisistaan. Tämä yhden Kristuksen ruumiin tuskallinen tilanne, kun sitä haavoittaa jäsentensä täyden yhteyden puuttuminen, vaatii tapoja vahvistaa yhteyden kasvua. Yhteisessä rukouksessa Lundin tuomiokirkossa vuonna 2016 paavi Franciscus rukoili: "Me tuomme eteesi menneisyyden syällisyyden taakan, kun esivanhempamme eivät seuranneet tahtoasi, että kaikki olisivat yhtä evankeliumin totuudessa."

(6) *Kristuksen ruumis ei ole vain tulos eri kirkollisen yhteisöjen kokoontumisesta yhteen; pikemminkin ne voivat olla kirkollisia yhteisöjä vain, jos Kristuksen yksi ruumis on läsnä ja toimii niissä.* Kuten *Ut unum sint* toteaa: "Kristuksen yksi kirkko on muissa kristillisissä yhteisöissä läsnä siinä määrin, kuin niissä on näitä [pyhityksen ja totuuden] aineksia."⁵⁹ Luterilaiset ovat yhtä mieltä tämän katolisen lausuman kanssa ja soveltavat sitä myös katoliseen kirkkoon. Toisten kirkollisten yhteisöjen tunnustaminen Kristuksen ruumiin jäseniksi ei tee niitä tuon ruumiin jäseniksi, vaan vahvistaa tosiasian, että ne jo ovat tuon yhden ruumiin jäseniä. Tämä tunnustaminen vaatii uusia tapoja kohdata toisensa ja tehdä yhteistyötä.

(7) *Katolilaiset ja luterilaiset ovat yhtä mieltä siitä, että Kristuksen ruumis on erottamattomasti läsnä konkreettisisa kirkollisissa yhteisöissä.* Siten Kristuksen ruumis ei ole vain kastettujen yksilöiden yhteys vaan myös näiden konkreettisten yhteisöjen yhteys, jotka yhdessä muodostavat yhden Kristuksen ruumiin.

59 Paavi Johannes Paavali II, *Ut unum sint*, §11.

(8) *Komissiomme ehdottaa paradigman muutosta, jossa toisen yhteisön tunnustamisen kirkoksi perustuu niiden Hengen hedelmien tunnistamiseen, jotka vaikuttavat toisessa yhteisössä pyhityksen ja totuuden elementtien kautta. Nuo elementit eivät ole pudonneet taivaasta kuin meteorit, vaan ovat yhdessä olennainen osa niitä yhteisöjä, joissa ne vaikuttavat. Näiden pyhityksen ja totuuden elementtien kautta Kristuksen ruumis on olemassa ja läsnä näissä yhteisöissä.*

(9) *Koska Kristuksen ruumista ei voi samaistaa institutionaaliseen määritelmään kirkosta ja koska Vatikaanin II kirkolliskokous myönsi, että kirkollisuutta on myös sen rajojen ulkopuolella, komissiomme ehdottaa, että katolinen kirkko Vatikaanin II kirkolliskokouksen avoimuuden tavoin käyttäisi termiä "kirkko" ilmaisemaan jäsenyyttä yhdessä Kristuksen ruumiissa. Luterilaiset kirkot ja katolinen kirkko voivat molemminpuolisesti tunnustaa toistensa yhteisöt tämän Kristuksen ruumiin jäseniksi ja siksi tässä mielessä kirkoiksi.*

Luku IV

Kirkkojen yhteyden kasvu

4.1 Johdanto

(1) *Yhteyden kasvu luterilaisten kirkkojen ja katolisen kirkon välillä on seurausta siitä, että ne vastavuoroisesti tunnustavat toistensa kasteen ja vastavuoroisesti tunnustavat toisensa Kristuksen ruumiin jäseniksi.* Koska nämä yhteisöt eivät kuitenkaan vielä ole täydessä yhteydessä toistensa kanssa, ne on kutsuttu kasvamaan yhteydessä. Tämä yhteyden kasvu ilmentää Pyhän Hengen luomaa kasteen vaikutusta.

(2) *Yhteyden kasvu on dynaamista elämää Kristuksessa.* Kasteessa vastaanotettu Pyhä Henki ei ohjaa ainoastaan yksittäisiä uskovia syventämään henkilökohtaista yhteyttään Kristukseen, vaan johtaa myös uskovien yhteisöä syventämään keskinäistä yhteyttään ja kirkollisten yhteisöjen välistä yhteyttä. Yhteyden kasvu liittyy kiinteästi uskon syvenemiseen ja tuon saman uskon tunnistamiseen toisissa. Niin kuin yksilö kasvaa Jumala-yhteydessä ja pyhityksessä käyttämällä armonvälineitä Pyhän Hengen innoittamana, niin kirkotkin kasvavat yhteydessä, kun ne jakavat armonvälineet ja hyväksyvät Pyhän Hengen lahjat toistensa opetuksessa ja elämässä. Yhteyden kasvu on sekä noiden armonvälineiden voimistumista kastettujen omassa yhteisössä että vahvistumista kirkkojen välisessä yhteydessä.

(3) *Kirkkojen kasvavaa yhteyttä kuvataan seuraavassa kahdella askeleella.*

Jakso 4.2 esittää raamatullisen käsityksen kasvusta. Se korostaa raamatullista yhteyksäsitystä, jota luonnehtii osallisuus Kristukseen. Raamatun

todistus auttaa syventämään luvussa 3 kuvattua yhteyskäsitystä, sekä yksilöiden että heidän uskonyhteisöjensä jäsenyytenä Kristuksen ruumiissa.

Jakso 4.3 kuvaa kahta tärkeää näkökohtaa kirkon, ehtoollisen ja viran suhteesta ja osoittaa niiden yhteenkuuluvuuden. Teologisen konsensuksen pääsisältö tarjoaa mahdollisuuksia edetä yhteyden syventämisessä.

Koko luvulla komissio haluaa vakuuttaa, että ekumeeninen dialogi, joka syventää kirkollista yhteyttämme, antaa voimaa todistaa uskosta maailmassa.

(4) Kirkko ei ole staattinen kokonaisuus, vaan ruumis, jolle yhteyden kasvu on olennainen elementti. Tämä luku väittää, että rukous, Hengen hedelmien havaitseminen toisissa yhteisöissä ja yhdessä jaettu sakramentaalinen elämä mahdollistavat kirkollisen yhteyden kasvuprosessin ja niitä palvelevan viran hyväksymisen. Osallisuus Hengen työhön mahdollistaa luterilaisen ja katolisen kirkon kasvun yhteydessä toistensa kanssa. Vastavuoroinen kasteen tunnustaminen ja sen vastavuoroinen tunnustaminen, että olemme Kristuksen ruumiin jäseniä, ei ole prosessin päätös, vaan lähtökohta kasvussa tiellä kohti täyttä yhteyttä.

4.2. Raamatun todistus yhteyden kasvusta

(1) Kirkkojen yhteys perustuu niiden yhteyteen Jumalan kanssa. "Silloin me noudatamme totuutta ja rakkautta ja kasvamme kaikin tavoin kiinni Kristukseen, häneen, joka on pää. Hän liittää yhteen koko ruumiin ja pitää sitä koossa kaikkien jänteiden avulla, kunkin jäsenen toimiessa oman tehtävänsä mukaan, ja näin ruumis kasvaa ja rakentuu rakkaudessa" (Ef. 4:15s). Kristuksen ruumiin kasvu on mahdollinen vain, jos ruumiin jäsenet kasvavat yhteydessään Kristukseen. Kristus lahjoittaa itsensä meille Jumalan sanan julistuksessa, sakramenttien vietossa ja lähimmäisen palvelemisessa. Siten kunkin kirkon sakramentaalisen elämän syventäminen vaikuttaa kirkkojen välisen yhteyden kasvuun.

(2) *Kasteella on erityinen rooli tässä prosessissa.* Kasteen kautta ihmiset liitetään Kristuksen ruumiiseen (1. Kor. 12:13; Gal. 3:26ss.) ja he osallistuvat kaikkien uskovien yhteiseen pappeuteen. Tämä jäsenyys on yhteyttä, kutsu ja lähetystehtävä. Se on kutsu, jotta kaikki yksittäiset uskovat kasvaisivat uskossa. Se on myös koko kirkon lähetystehtävä elää todeksi sitä, mikä on alkanut kasteessa, ja syventää ja tehdä näkyvämmäksi kasteesta alkanutta yhteyttä.

(3) *Uuden testamentin kirkko on kasvava yhteisö.* Uuden testamentin aikaan perustettiin monia uusia yhteisöjä kaikkialla maailmassa, missä evan geliumia julistettiin (Matt. 28:16–20; Ap.t. 1:8). Jokaisella näistä paikallisyhteisöistä oli lähetystehtävä todistaa uskosta ja olla vastaanottavia vetääkseen puoleensa uusia jäseniä (1. Kor. 14:23ss.). Kristittyjä kutsuttiin elämään todeksi uskoaan niin, että ei-kristityt pystyisivät tunnistamaan evankeliumin lupauksen ja uskon hyveen (1. Tess. 4:9–12; Room. 12:9–21; 1. Piet. 3:15s; 4:12–19).

(4) *Pyhä Raamattu todistaa yhteyden kasvun kokemuksesta, joka on myös nykyään perustavan tärkeää sekä katolilaisille että luterilaisille.* Uudessa testamentissa teologinen käsite ”yhteys” (*koinonia*) on keskeinen ja se liittyy läheisesti kasvun ajatukseen. Hengellinen kasvu ja kirkollinen kasvu kuuluvat yhteen. Uusi testamentti todistaa uskossa kasvamisen kokemuksesta ja halusta jokapäiväisen kääntymyksen ja Pyhän Hengen voimasta tapahtuvan uudistumisen kautta. Kasvun dynamiikka syventää yhteyttä uskossa. Tällä kasvulla, Pyhän Hengen voimasta, on sekä henkilökohtainen että kirkollinen ulottuvuutensa, jotka liittyvät toisiinsa dynaamisessa prosessissa. Henkilökohtaisen ja kirkollisen ulottuvuuden ja yhteydessä kasvamisen dynamiikan tunnistaminen Raamatun teksteissä osoittaa, että on olemassa kirkollinen yhteys, johon kirkot on tänäänkin kutsuttu. Uudessa testamentissa usko Jeesukseen Kristukseen vahvistaa sekä lähetystodistusta että kaikkien paikallisseurakuntien välistä yhteyttä. Tämä uskon todistus on esikuva ja innoite tämän päivän kirkkoille.

4.2.1 Yhteyden käsite

(1) *Osallisuus Kristukseen luo yhteyden Kristuksen ja uskovien välille ja yhteyden kaikkien niiden keskuuteen, jotka ovat Kristuksesta osallisia.* Kreikan sana *koinonia* viittaa erityiseen yhteyteen, joka ei ole tulos ihmisten päätöksistä eikä sosiaalisista sopimuksista, vaan jonka Kristus itse luo (vrt. 1. Kor. 1:9). Yhteyttä elävöittää Pyhä Henki, joka antaa sille elämän (Fil. 1:5; 2:1). Kristologisesti ymmärretty yhteys ja sen mukainen elämä on yhteinen traditio Uudessa testamentissa. Paavalin ohella myös 1. Johanneksen kirjeen kirjoittaja käyttää teologista *koinonia*-käsitettä. Se yhdistää Jeesuksen Kristuksen kautta vastaanotetun Jumalan rakkauden ja veljien ja sisarten rakkauden toisiaan kohtaan kirkossa Pyhän Hengen työn mahdollistamana. Kirjoittaja, kirkollisen yhteyden jäsen (1. Joh. 1:1–2), tunnustaa: ”Minkä olemme nähneet ja kuulleet, sen me myös teille julistamme, jotta teilläkin olisi yhteys (*koinonia*) meihin. Meillä on yhteys (*koinonia*) Isään ja hänen Poikaansa Jeesukseen Kristukseen” (1. Joh. 1:3). Tämä julistus kuvaa evankeliumin julistamisen lähdeettä ja olennaista sisältöä. Tuon osallisuuden seuraus on kristillinen elämä, jossa yhdistyvät Jumalan rakkaus ja yhteisön toisten jäsenten rakastaminen: ”Mutta jos me vaellamme valossa, niin kuin hän itse on valossa, meillä on yhteys (*koinonia*) toisiimme ja Jeesuksen, hänen Poikansa, veri puhdistaa meidät kaikesta synnistä” (1. Joh. 1:7; vrt. 1:6).

(2) *Yhteys (*koinonia*) on olennainen piirre kirkon elämässä.* Apostolien teoissa kuvataan, miten helluntaina ensimmäiset kristityt, täynnä kasteessa saamaansa Pyhää Henkeä, kokoontuivat yhteydessä: ”Seurakunta kuunteli ja noudatti uskollisesti apostolien opetusta. Uskovat elivät keskinäisessä yhteydessä (*koinonia*), mursivat yhdessä leipää ja rukoilivat” (Ap.t. 2:42). Tämä kuvaus yhteisöstä yhdistää teologiset ja opilliset elementit, yhteyden yhteisössä, hengelliset ja eukaristiset liturgiset ulottuvuudet ja diakonisen palvelun, jotka kaikki kuuluvat yhteen kristillisen yhteisön uskon ykseyden vuoksi.

(3) *Sekä kaste että eukaristia kuuluvat kirkollisen yhteyden sakramentaaliseen perustaan.* Kaste, joka toimitetaan Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, luo kirkollisen yhteyden, koska se liittää kastetut Kristuksen ruumiiseen ja kaikkien uskovien yhteiseen pappeuteen. Ensimmäisessä korinttilaiskirjeessä Paavali kuvaa Kristuksen ruumiin ykseyttä muistuttamalla kasteen

vaikutuksista: ”Meidät kaikki, olimmepa juutalaisia tai kreikkalaisia, orjia tai vapaita, on kastettu yhdeksi ruumiiksi. Yksi ja sama Henki on yhdistänyt meidät” (1. Kor. 12:13; vrt. Gal. 3:26–28).

Eukaristian vietto saa aikaan elävän yhteyden Kristuksen kanssa. Paavalin mielestä yhteys Kristuksen kanssa ehtoollisessa on kirkon ykseyden lähde: ”Eikö malja, jonka me siunaamme, ole yhteys Kristuksen vereen? Ja eikö leipä, jonka me murramme, ole yhteys Kristuksen ruumiiseen? Leipä on yksi, ja niin mekin olemme yksi ruumis, vaikka meitä on monta, sillä tulemme kaikki osallisiksi tuosta yhdestä leivästä” (1. Kor. 10:16–17).

(4) Kirkon yhteys johtaa elämään, jossa palvellaan toisia, jaetaan lahjat ja osoitetaan aktiivista solidaarisuutta uskovien kesken. Näin vahvistetaan kirkollista yhteyttä. Paavali muistuttaa Korintin seurakuntaa siitä, että yhteinen ehtoollisen vietto vaatii jokaisen ihmisen vastavuoroista vastuuta toisista, ennen kaikkea kunnioitusta ja solidaarisuutta köyhiä kohtaan (1. Kor. 11:17–34). Paavali kehottaa Filemonia vastaanottamaan orjansa Onesimoksen kristittynä veljenään uskon yhteyden vuoksi (Filem. 6). Toisen korinttilaiskirjeen loppurukous, josta myöhemmin tuli eukaristian alkurukous, käyttää trinitaarista puhetapaa, kun se kuvaa sovinnon kasvua Paavalin ja korinttilaisten välillä jyrkän konfliktin jälkeen: ”Tulkoon teidän kaikkien osaksi Herran Jeesuksen Kristuksen armo, Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen yhteys!” (2. Kor. 13:13).

4.2.2 Kasvun peruspiirteitä

(1) *Kasvu on avainsana Uuden testamentin teologiassa* (1. Kor. 3:6s.; Ef. 4:15s.; Kol. 1:6, 10; 2:19; 2. Tess. 1:3). Se kuuluu laajaan sanakenttään kuten rakentuminen (1. Kor. 14; Ef. 2:22; 4:16), eneneminen (2. Kor. 4:15; 2. Piet. 1:8), kantaa hedelmää (Kol. 1:6–10) jne. Kaikki nämä käsitteet ilmaisevat kristillisen elämän dynamiikkaa uskossa, toivossa ja rakkaudessa kuten myös lähetystyön dynamiikkaa, joka edistää kirkon kasvua, vaikka Uuden testamentin aikoihin olikin vain muutamia pieniä yhteisöjä.

(2) *Kasvulla on sekä henkilökohtainen että sosiaalinen ja kirkollinen ulottuvuus.* Molemmat ulottuvuudet kuuluvat yhteen, koska jokainen kastettu uskova on kirkon jäsen, ja kirkko on uskovien yhteisö. Kirkon sisäiset erimielisyydet tai lähetystoiminnan puute paikalliskirkossa voivat heikentää henkilökohtaista uskoa, kun taas kirkon kestävä ja kokonaisvaltainen kehittyminen riippuu jokaisen jäsenen lähetystoiminnasta (Ef. 4:7–24).

(3) *Henkilökohtainen kasvu uskossa on Pyhän Hengen rakkauden hedelmän vaikutusta (Gal. 5:22) ja tulosta Jeesuksen seuraamisesta ja hänen jäljissään kulkemisesta.* Se, joka kasvaa uskossa, kuuntelee evankeliumia, ymmärtää syvästi sen totuuden ja on valmis kärsimään kärsivien kanssa ja iloitsemaan yhdessä niiden kanssa, jotka saavat kunniaa osakseen (1. Kor. 12:26). Efe-solaiskirjeen mukaan henkilökohtainen ja kirkollinen kasvu liittyy ”yhteen ja samaan uskoon ja Jumalan Pojan tuntemiseen ja niin saavutamme aikuisuuden, Kristuksen täyteyttä vastaavan kypsyyden” (Ef. 4:13). Jokainen, joka kasvaa uskossa, kasvaa vapaudessa (Gal. 5:1–13), uskon varmuudessa kaikkia väärän opetuksen houkutuksia vastaan (Ef. 4:14), ja Jeesuksen Kristuksen rakkaudessa. Kasteen armo osoittaa pelastavan voimansa tuossa kasvussa. Henkilökohtainen kasvu uskossa edellyttää opettelua ja katekeesia kuten myös hyviä esikuvia ja esimerkkejä; se vaatii hyvää tahtoa, heikkouksien vahvistamista, virheiden korjaamista ja uskonyhteisön läsnäoloa. Kasvu uskossa ei milloinkaan ole vain yksilöllinen asia, vaan se liittyy elämään uskonyhteisössä ja sen rakentamiseen.

(4) *Kirkollinen kasvu on kirkon lähetystehtävän olennainen ulottuvuus, sekä laajenemisen merkityksessä että kirkon sisäisten suhteiden vahvistumisen merkityksessä.* Varhaiskirkossa perustettiin lukuisia uusia yhteisöjä kaikkialla maailmassa, missä evankeliumia julistettiin (Matt. 28:16–20; Ap.t. 1:8). Jokaisella paikallisyhteisöllä on tehtävä todistaa uskosta ja olla luonteeltaan vastaanottava, jotta se voisi vetää puoleensa uusia jäseniä (1. Kor. 14:23ss.). Jos kirkon jäsenillä on keskinäisiä ristiriitoja, heidän on päästävä vihamielisten asenteiden yli. Kristittyjä kutsutaan elämään todeksi uskoaan niin, että ei-kristityt voivat tunnistaa evankeliumin lupauksen ja uskon hyveet (1. Tess. 4:9–12; Room. 12:9–21; 1. Piet. 3:15s; 4:12–19).

(5) *Kirkon jäsenten suhteet voivat syventyä sekä paikallisyhteisöjen sisällä että niiden välillä.* Kristuksen ruumis -metaforan (1. Kor. 12:12–27 ja Room.

12:3–8) tarkoitus on syventää Kristuksen ruumiin jäsenten suhteita jokaisessa kodissa, kylässä tai kaupungissa. Paavali vastustaa Korintin taipumusta pitää arvossa vain harvoja ”vahvoja” kristittyjä ja pitää niin sanottuja ”heikkoja” enemmän tai vähemmän hyödyttöminä. Hän vahvistaa, että Kristuksen ruumiissa jokainen jäsen on yhtä arvokas ja kutsuttu tukemaan toisia lahjoillaan, jotta kukin voi löytää uskon Pyhän Hengen vapaudessa (1. Kor. 12:7). Filippiläiskirjeessä uskon ilo liittyy kiinteästi kirkon ykseyteen (Fil. 1:27–2:4).

(6) *Kasvuprosessi on enemmän sisällöllinen kuin määrällinen.* Vaikka kristillisten yhteisöjen ja kirkon jäsenten lukumäärä kasvoi huomattavasti, Uuden testamentin kirjoitukset korostavat Jumala-suhteen ja Jumalan perhevään keskinäisten suhteiden hengellistä ja moraalista luonnetta. Kasvu ei ole inhimillisen tekniikan eikä suunnittelun asia, vaan tulosta armon lahjoista, jotka avaavat uskovien sydämet. Paavali korostaa armolahjoja välineinä, joiden kautta armo tulee vaikuttavaksi uskovien sydämissä ja elämässä. Tämä kasvu vahvistuu parhaiten kasteen ja eukaristian vieton kautta (1. Kor. 12:13) ja kuulemalla Jumalan Sanaa (1. Kor. 14).

(7) *Hengen toiminnan tunnistaminen on välttämätöntä kirkon ja sen jokaisen jäsenen rakentumisen kannalta.* Perustana on yhteinen usko, joka on Pyhän Hengen innoittamaa (1. Kor. 12:3). Paavalin mukaan (1. Kor. 12:10) ”henkien erottaminen” on Pyhän Hengen antama armolahja, joka kykenee erottamaan toisistaan ne lahjat, jotka ovat tärkeitä vain yksittäiselle uskovalle, ja ne lahjat, jotka rakentavat yhteyttä ja vahvistavat veljiä ja sisaria uskossa. Erottamisen armolahja on tarkoitettu palvelemaan ”yhteistä hyötyä” (1. Kor. 12:7; vrt. 14:3–12). Armolahjat rikastuttavat kirkkoa Hengen lahjoilla. Armolahjojen jakaminen, jonka tarkoitus on toisten palveleminen, syventää kirkollista yhteyttä. Tämä palvelemisen armolahja perustuu rakkauden lahjaan, jonka tulee innoittaa kaikkien armolahjan vastaanottamista, ymmärtämistä ja käyttöä (1. Kor. 12:31–13:13): ”Pyrkikää rakkauteen, mutta tavoitelkaa myös henkilalahjoja” (1. Kor. 14:1). Ensimmäisessä Johanneksen kirjeessä Jeesuksen tunnustaminen Jumalan Pojaksi ja rakkauden harjoittaminen ovat kristillisen uskon oikeita ja olennaisia tunnusmerkkejä (1. Joh. 4:1–6).

4.2.3 Yhteyden kasvun dynamiikka

(1) *Uskossa kasvaminen on yhteydessä kasvamista ja yhteydessä kasvaminen on uskossa kasvamista.* Kukaan ei usko yksin, vaan jokainen uskoo yhteydessä niihin pyhiin, jotka myös uskovat Jeesukseen Kristukseen, joka antaa henkensä kaikkien puolesta (Room. 14:7–10). Kirkon jäseniä ei tuo yhteen mikään muu kuin yhteinen usko: ei menestys eikä terveys, ei raha eikä kasvatusta, ei kansallisuus eikä sukupuoli. Yksin Jeesus Kristus, Hyvä paimen, kutsuu opetuslapsensa laumaansa (Joh. 10).

(2) *Kirkko on uskon talo, jota kaikkien kirkon jäsenten on kaikkialla ja kaikkina aikoina rakennettava Jeesuksen Kristuksen perustalle.* Ensimmäisessä korinttilaiskirjeessä Paavali kuvaa kirkon rakentamisen dynaamista prosessia (1. Kor. 3:6–17). Jeesus Kristus on yksi ja ainoa perustus. Jumala antaa kirkolle kasvun, innoittaa ja motivoi uskovia auttamaan Jumalan huoneen rakentamisessa tälle perustalle.

(3) *Usko on kirkollisen yhteyden dynaamista kasvua yhdessä kirkossa kautta maailman.* Efesolaiskirje syvensi kuvaa kirkosta sanomalla, että apostolit ja profeetat ovat kirkon perustus, kun taas Jeesus Kristus on kirkon kulmakivi (Ef. 2:20s.). Tällä perustalla ”evankeliumin julistajat”, ”paimenet” ja ”opettajat” (Ef. 4:11) palvelevat ”varustaakseen kaikki seurakunnan jäsenet palvelutyöhön, Kristuksen ruumiin rakentamiseen” (Ef. 4:12). Siksi uskon kasvua ohjaa evankeliumin julistajien, paimenten ja opettajien palveluvirka; he ovat apostolien ja profeettojen seuraajia. Tämä kasvu uskossa yhdistää kaikki uskovat ja kaikki kirkkoyhteisöt, jotka kuuluvat yhteen ruumiiseen, koska on yksi Jumala, yksi kaste ja yksi kutsu (Ef. 4:4s.).

(4) *Yhteyden kasvu ei ole vain prosessi paikallisyhteisön sisällä, vaan myös prosessi, joka yhdistää eri paikalliskirkot ja teologiset traditiot.* Yhteyden kasvun dynamiikka uskon yhdistämien ihmisten keskuudessa ilmenee monista kirkollisen elämän piirteistä. Apostoleilla ja heidän seurakunnillaan on yhteinen ilosanoma (1. Kor. 15:1–11). Varhaisessa kristikunnassa oli monia esimerkkejä sosiaalisen solidaarisuuden teoista (Ap.t. 11:27–30; 2. Kor. 8–9; Gal. 2:10), jotka ilmaisivat ja syvensivät yhteyttä (Room. 15:26; 2. Kor. 8:4; 9:13). Paavali kehottaa eri paikalliskirkkoja pitämään huolta toisistaan, oppimaan toisiltaan ja olemaan vastuussa toisistaan (vrt. 1 Tess.

1:3–10; 2:13s.; Room. 1:8–17; 15:26; 1. Kor. 1:2; 2. Kor. 8–9). Paavali viittaa molemminpuoliseen lahjojen vaihtoon itsensä ja paikallisyhteisöjen kesken rukouksessa (Fil. 1:3ss.; 1. Tess. 5:25; Room. 15:30–33) ja rohkaisemisessa (Room. 1:12s.).

(5) Uusi testamentti todistaa, että konfliktitilanteissa Pyhän Hengen työn tunnistaminen on ratkaiseva kriteeri ongelmien ratkaisemiseksi, jakautumisten voittamiseksi (vrt. Ap.t. 11:23; 14:27; 15:4, 6–18), uskon yhteyden syventämiseksi ja kirkon ymmärtämiseksi palvelemisen yhteisönä maailmassa ja maailmaa kohtaan.

(a) Apostolien kokous vahvistaa yhteyden ympärileikattujen lähetystyössä toimivien Jerusalemin seurakunnan "pylväiden" ja pakanalähetyksessä toimivien Antiokian seurakunnan edustajien kesken (Gal. 2:6–9). Apostolien tekojen mukaan Pietari tuki Paavalia ja muita epäuskoisten parissa toimivia lähetystyöntekijöitä kertomalla kokemuksestaan Corneliuksen ja hänen perhekuntansa kanssa (Ap.t. 15:7–11). "Jumala, joka tuntee kaikkien sydämet, osoitti hyväksyvänsä heidät vuodattaessaan Pyhän Hengen heihin yhtä lailla kuin meihinkin" (Ap.t. 15:8). Se, että Jaakob tunnustaa päteväksi lähetystyön, joka eroaa hänen omasta käytännöstään (Ap.t. 15:13–21), kuvaa kirkollista kehitystä Raamatun todistuksen sisällä.

(b) Apostolien kokouksen päätös (Ap.t. 15:20, 28s.) on esimerkki syvästä yhteydestä juutalaiset juuret omaavien ja pakanataustasta tulevien kristittyjen välillä.

(c) Ateriyhteyttä koskeva konflikti (Gal. 2:11–14) johti siihen, että Paavali ilmaisi uudelleen teologisen käsityksensä uskonvanhurskaudesta, jonka varaan kirkon yhteinen usko ja ykseys voivat perustua (Gal. 2:15–16).

(6) Koska varhaiset kristilliset yhteisöt olivat valmiita tunnistamaan ja tunnustamaan Hengen voiman toinen toisissaan, seurakunnat kasvoivat sekä yhteydessä Kristukseen että yhteydessä erilaisten ja monien traditioiden ja paikalliskirkkojen kanssa. Tämä tarjoaa vahvan esimerkin ja suunnan ekumeenisen liikkeen ponnistuksille kirkollisen yhteyden syventämiseksi.

4.2.4 Muutoksen teologinen horisontti

(1) *Uuden testamentin todistus voi innoittaa nykyisiä ekumeenisiä pyrkimyksiä yhteydessä kasvamiseen.* Uusi testamentti ei tosin käsittele erilaisia kristillisiä tunnustuskuntia, mutta jännitteet juutalaiskristittyjen ja pakanakristittyjen yhteisöjen välillä olivat paljon syvempiä kuin nykyiset kiistat luterilaisten ja katolilaisten välillä. Silti varhaiset yhteisöt pystyivät voittamaan perinteitä koskevat, kulttuuriset ja teologiset kiistat, koska ne yhdessä suuntautuivat kohti Pyhän Hengen lahjoja. Nykyään luterilaiset ja katolilaiset voivat tehdä samoin yhteisen rukouksen, Hengen hedelmien tunnistamisen ja yhdessä jaetun sakramentaalisen elämän kautta.

(2) *Niin kuin Pyhä Henki innoittaa yksittäisiä uskovia syventämään henkilökohtaista yhteyttään Kristukseen, niin Pyhä Henki syventää myös yhteyttä uskovien kesken ja kirkollisten yhteisöjen kesken.* Yhteydessä olevat kirkot ovat solidaarisia toisiaan kohtaan, tukevat toisiaan, ovat vastuussa toisistaan ja jakavat toistensa kärsimykset ja ilot: "Jos yksi jäsen kärsii, kärsivät kaikki muutkin jäsenet, ja jos yksi jäsen saa osakseen kunniaa, iloitsevat kaikki muutkin sen kanssa" (1. Kor. 12:26).

(3) *Uusi testamentti todistaa kirkollisesta ykseydestä, jossa on monenlaisia yhteisöjä, armolahjoja ja traditioita. Kaiken perustana on yksi Herra, joka antaa meidän tulla osallisiksi yhteydestään taivaallisen Isänsä kanssa Hengen voimasta.* Uusi testamentti luettelee useita tosi kirkon tunnusmerkkejä.

Paavalin mukaan tärkeimpiä tunnusmerkkejä ovat:

- Sitoutuminen yhden Jumalan, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen tunnustamiseen (1. Kor. 8:6; 12:3);
- yhteinen lähetystehtävä julistaa yhtä evankeliumia moninaisin tavoin (Gal. 2:8ss.);
- yksi kaste toimitetaan kaikille, jotka uskovat Jeesukseen Kristukseen (Gal. 3:26–28);
- yhteinen ehtoollinen, jonka esikuva on Jeesuksen viimeinen ateria (1. Kor. 11:23–26);
- opetus uskonvanhurskaudesta Jeesukseen Kristukseen, ei vanhurskauttamisesta lain tekojen kautta (Gal. 2:11–16).

Apostolien teoissa (2:44) mainitaan neljä kirkon tuntomerkkiä (*notae ecclesiae*):

- apostolien opetus,
- keskinäinen yhteys,
- leivän murtaminen
- rukous.

Nämä kaksi kriteeriluetteloa eivät ole toisilleen vastakkaisia, vaan vahvistavat toisiaan. Molemmat ovat tärkeitä ja ohjaavat ymmärtämään, että yhteyden kasvu on kirkon elämän olennainen piirre.

(4) *Ekumeenisessa liikkeessä "kirkkojen yhteys" on malli, joka voi kumota vanhat vastakkainasettelut ja rohkaista kirkkoja tiellä kohti täyttä yhteyttä.* Tämä ekumeeninen käsite voi ulottaa Uuden testamentin yhteyttä (koinoniaa) koskevan teologian koskemaan myös nykyisten kirkkojen ja kirkollisten yhteisöjen suhteita. Ne osallistuvat yhteisöinä Kristuksen ruumiiseen ja siihen kasvuun, jonka Pyhä Henki saa aikaan. Ne on kutsuttu löytämään toisten yhteisöjen kirkollinen luonne ja tunnustamaan ne Kristuksen ruumiin jäseniksi, jotka toimittavat ja jakavat armonvälineitä. Näin ne hyväksyvät toisten yhteisöjen kirkollisen luonteen ja lähetystehtävän löytääkseen uudelleen ykseyden, jonka Jeesus Kristus niille antaa.

(5) *Uuden testamentin innoittamana ekumeeninen liike tunnistaa kirkkojen elämässä monia yhteyden lähteitä.* Niiden perusteita, edellytyksiä ja periaatteita on käsitelty ekumeenisissa dialogeissa. On neljä kriteeriä, jotka vastaavat Uuden testamentin todistusta:

(i) Kirkkojen yhteys ilmenee ja toteutuu yhteisessä todistuksessa apostolisesta uskosta. Luterilaiset ja katolilaiset ovat yksimielisiä siitä, että yhteisymmärrys Jeesuksen Kristuksen evankeliumista on perusta heidän yhteydelleen uskossa. He uskovat, että pelastus on tullut ilmi Jeesuksessa Kristuksessa. YJV ilmaisee konkreettisesti yhteisymmärryksen vanhurskauttavasta uskosta Jeesukseen Kristukseen.

(ii) Kirkkojen yhteyden perusta on sanan ja sakramentin yhteenkuuluvuus. Katolilaiset ja luterilaiset tunnustavat yhdessä, että Jeesus Kristus on läsnä evankeliumin julistuksessa, kasteessa ja eukaristiassa. Siellä, missä tästä

vallitsee yhteisymmärrys, perusta yhteydelle sanassa ja sakramentissa on olemassa.

(iii) Kirkkojen yhteys sanassa ja sakramentissa merkitsee yhteyttä myös vihkimysvirassa, jonka tehtävä on palvella sanan ja sakramentin yhteyttä. Luterilaiset ja katolilaiset ovat yksimielisiä siitä, että vihkimysvirka kuuluu kirkon olemukseen. Yhteydessä kaikkien uskovien kanssa, jotka ovat osallisia yhteisestä pappeudesta, vihitty pappi julistaa evankeliumia sanassa ja sakramentissa. Tämä konsensus kutsuu olemaan yhtä mieltä kirkon opetusviran ymmärtämisestä ja harjoittamisesta.

(iv) Kirkkojen yhteys edellyttää sellaisia yhteyden muotoja, joissa evankeliumi elää ja toimii sanan ja sakramentin kautta. Katolilaiset ja luterilaiset ovat yksimielisiä siitä, että yhteinen todistus ja yhteinen palveleminen edellyttävät yhteisiä muotoja ja ilmauksia yhteydessä elämisestä.

Näiden Uuden testamentin todistuksesta nousevan neljän keskeisen yhteisymmärryksen nojalla on mahdollista syventää sellaisia kirkkojen välisen yhteyden muotoja, jotka tarjoavat pysyvämmän ja dynaamisemman suhteen ja yhteyden luterilaisten kirkkojen ja katolisen kirkon välillä.

(6) Keskustelu yhteyden asteista ja yhteyden kasvusta edellyttää täyden yhteyden käsitettä. Kastetuille täysi yhteys Jumalan kanssa on eskatologinen käsite, vaikka heillä voikin jo nyt olla täysi osallisuus armonvälineisiin. Täyttä yhteyttä Jumalan kanssa ei voida saavuttaa täällä maan päällä. Silti se on sekä yksittäisille uskoville että kirkollisille yhteisöille kutsu syventää yhteyttä molemminpuolisen tunnustamisen, yhteisen lähetystehtävän ja yhdessä harjoitetun uskon kautta.

(7) Kirkko on näkyvä armonvälineiden kautta, joilla Jumala haluaa syventää kirkollista yhteyttä. Koska armonvälineet ovat Jumalan asettamia uskovien yhteyden tukemiseksi ja kasvattamiseksi, on Jeesuksen tahdon vastaista, että näiden välineiden ymmärtäminen ja käyttäminen jakaa yhteisöjä (vrt. Joh. 17). Pikemminkin tulee kasvaa näiden välineiden näkyvän ja hengellisen luonteen ymmärtämiseksi. On myös tärkeää, että uskovat voivat kokea tämän kasvun. Jos uskovat eivät armonvälineitä käyttäessään voi kokea

näkyvän yhteyden kasvua elämässään, ponnistukset yhteyden syventämiseksi vaarantuvat.

4.3 Kirkkojen yhteyden kasvun dynamiikka

(1) *Kasvu kirkkojen yhteydessä on kokemus, haaste ja toivo.* Luterilaiset ja katolilaiset iloitsevat vuosikymmenten ekumeenisesta vuorovaikutuksesta, erityisesti seurakuntien välillä ja uskovien kesken kaikkialla maailmassa. He ovat tietoisia Herran kutsusta olla ”yhtä” hänessä (Joh. 17:21). He ovat täynnä iloa siitä, että he ovat matkalla ”yhdestä kasteesta” ”yhdessä ruumiissa” (Ef. 4:4s.) kohti yhtä eukaristiaa yhdessä kirkossa ja kohti yhtä moniäänistä todistusta.

(2) *Yhteyden kasvu tarvitsee jatkuvasti merkkejä ykseydestä.* Seuraavassa kuvataan joitakin uskon matkalla jaettuina yhteisiä kokemuksia, haasteita ja toivon merkkejä. Tarvitaan yhteisiä aloitteita, joilla vahvistetaan ja syvennetään ekumeenisia suhteita sekä todistetaan uskosta, toivosta ja rakkaudesta. Tarvitaan uskallusta siirtyä pois vanhasta, usein vastakkainasettelun sävyttämästä oman tunnustuskuntaidentiteetin puolustamisesta kohti toisen yhteisön kirkollisen identiteetin tunnustamista ja sen myöntämistä, että Henki toimii siinäkin yhteisössä. Näin voidaan voittaa perinteiset kiistat.

4.3.1 Yhteyden kokemuksen kasvu

(1) *Jumalan armosta, jolle kaikki kiitos kuuluu, elävää yhteyttä koetaan jo nyt.* Yksi viime vuosikymmenten ekumeenisen liikkeen saavutuksista on tietoisuus toisen yhteisön lahjoista, haasteista ja vaikeuksista sekä kyky nähdä oma yhteisö toisen silmin.

(2) *Kaikissa yhdessä jaetuissa yhteyden kokemuksissa vaikuttaa Pyhän Hengen voima.* Monissa paikallisyhteisöissä on syvään juurtuneita yhteisiä kokemuksia liturgiasta, katekeesista ja palvelemisesta maailmassa. Monet

ekumeeniset raamattupiirit ja, joillakin alueilla, katekeettiset projektit syventävät uskoa ekumeenisesti. Jumalanpalveluksia rauhan, oikeudenmukaisuuden ja luomakunnan eheyden puolesta vietetään yhdessä. Yhdessä toimitaan riistoa ja sortoa vastaan. Kaikki tällaiset aloitteet kuuluvat yhteen ja luovat mahdollisuuksia kohdata toisen usko. Tällaiset kokemukset luovat ilmapiirin, jossa jotkut erot kirkko-opillisissa kysymyksissä voidaan nähdä uudessa valossa.

(3) *Uskovat syventävät yhteyttä, kun he elävät todeksi kastekutsumustaan yhteisessä pappudessa.* Tämän yhteyden juuret ovat kasteessa, joka on kaikkien uskovien yleisen pappuden perusta: "Mutta te olette valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, Jumalan oma kansa, määrätty julistamaan hänen suuria tekojaan, joka teidät on pimeydestä kutsunut ihmeelliseen valoosa" (1. Piet. 2:9). Pappisvirkaan vihityt vahvistavat yhteistä pappetta julistamalla uskollisesti evankeliumia ja jakamalla sakramenteja.

4.3.2 Yhteisen julistuksen kasvu

(1) Kirkkojen yhteys perustuu niiden yhteyteen Jumalan kanssa (Ef. 4:15s.). Kristuksen ruumiin kasvu ja kasvu Kristuksen ruumiin sisällä on mahdollista, kun sen jäsenet elävät Jumalan sanasta ja osallistuvat sakramentaaliseen elämäään. Näin he syventävät ja laajentavat yhteyttään Kristuksen kanssa. Evankeliumin julistus ja sakramentaalinen elämä kussakin kirkossa vaikuttaa yhteyden kasvuun myös kirkkojen kesken.

(2) *Jumalan sanan julistus on olennaista sekä ihmisen Jumala-yhteyden että kirkkojen yhteyden kannalta.* "Usko syntyy kuulemisesta, mutta kuulemisen synnyttää Kristuksen sana" (Room. 10:17).

(3) *Sekä luterilaiset että katolilaiset kohtaavat saman haasteen: Millä tavalla Jumalan sanaa pitäisi julistaa nykyaikana?* Mitä on evankeliumi nykyään? Tässä on kyse siitä, kuinka Raamatun sanomasta tulee Jumalan sana tässä ja nyt, nykyhetken kontekstissa. Ihmisen lempiajatukset, ennako-oletukset tai ennakkoluulot eivät saa määrätä Jumalan sanan julistusta. Raamatun sanoman olisi ohjattava sitä, miten ymmärrämme Jumalan sanan tänään ja sitä, kuinka sanaa on julistettava sitovalla tai autoritatiivisella tavalla.

(4) YJV osoittaa, että luterilaisten ja katolilaisten välillä vallitsee erot sovittava yksimielisyys evankeliumin ymmärtämisestä. He ovat yksimielisiä siitä, että usko vanhurskauttaa syntiset Jumalan armosta. He ovat tietoisia eroista, jotka liittyvät evankeliumin perustotuuksia koskevan yhteisymmärryksen merkitykseen, selittämiseen ja seurauksiin. He voivat vahvistaa, että nämä erot eivät enää ole kirkkoa jakavia. He voivat tunnistaa toistensa vanhurskauttamisoppia koskevan opetuksen aidoksi ja sen, että tämä oppi on perusta toinen toistensa hengellisen todistuksen vastaanottamiselle. Tämä syventää jo jaettua ykseyttä.

(5) Ekumeenisessa tapaamisessa Maailman nuortenpäivien yhteydessä Kölnissä vuonna 2005 paavi Benedictus XVI sanoi, että nykyajan todellinen kysymys on "Sanan läsnäolo maailmassa".¹ Hän sanoi, että monien mielestä virka on tärkein este kirkkojen välillä vanhurskauttamisopista saavutetun konsensuksen jälkeen. Paavi Benedictus XVI väittää, että tämä kaventaa ongelmaa liiaksi tekemällä siitä pääasiassa institutionaalisen ongelman. Hän viittaa varhaiskirkkoon, joka toisella vuosisadalla teki kolme ratkaisua. 1) Se vahvisti kaanonin ja korosti Sanan ylintä valtaa. 2) Se vahvisti "piispallisen viran, tietoisena siitä, että Sana ja todistus kuuluvat yhteen. Tämä tarkoittaa, että Sana on elävä ja läsnä oleva vain todistuksen ansiosta ja saa sisältönsä todistuksesta. Todistus on todistusta vain, jos todistaja todistaa Sanasta". 3) Se käytti uskon sääntöä (*regula fidei*) tulkinnan avaimena. Paavi Benedictus XVI:n mukaan nämä kolme elementtiä läpäisevät toisensa. Vielä ratkaisematta olevat erot kirkkojen välillä koskevat näiden elementtien sisältöä ja rakennetta.

(6) Luterilaisten ja katolilaisten tulisi löytää tapoja jakaa käytäntöjä ja keskinäistä vastuuta Jumalan sanan julistamisessa ja opettamisessa. Yhteyttä voisi syventää esimerkiksi se, että roomalaiskatolisen kirkon opetusvirka kiinnittäisi huomiota tärkeimpiin luterilaisiin tunnustuskirjoihin. Vastavuoroisesti niiden luterilaisten henkilöiden ja instituutioiden, jotka ovat virallisesti vastuussa kirkkonsa opetuksesta, tulisi jatkuvasti ja vakavasti ottaa huomioon katolisen kirkon opilliset asiakirjat. Luterilaiset kirkot voisivat eri yhteyksissä

1 Paavi Benedictus XVI, *God's Revolution: World Youth Day and Other Cologne Talks* (San Francisco: Ignatius Press, 2006), 84.

osallistua paavin kiertokirjeiden tai muiden Vatikaan ylinten elimien julkaisemien tekstien tutkimiseen ja niistä käytyyn keskusteluun. Vatikaanin II kirkolliskokouksessa ei-katolisten kirkkojen tarkkailijoilla oli oma roolinsa kirkolliskokouksen opillisten asiakirjojen valmisteluissa. Olisi hyödyllistä, jos molempien osapuolten teologit osallistuisivat toisen kirkon opillisiin keskusteluihin. Opillisiä kysymyksiä saatetaan arvioida kummallakin puolella eri lailla, mutta arviointiprosessit voisivat olla enemmän vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, jotta tulokset eivät olisi liian erilaisia. Tällaista kehitystä yhteiset dialogit voisivat onnistuessaan edistää. Varsinainen vastuu kuuluu kuitenkin kirkkojen opetusvirkaa edustaville instituutioille ja henkilöille. Askeleet tähän suuntaan vievät aikaa, mutta ne voisivat olla hyvin tärkeitä kirkkojen välisen yhteyden kasvun kannalta.

4.3.3 Kasvu yhteisen uskon tunnustamisessa

(1) Luterilaiset ja katolilaiset lukevat yhä enemmän samaa Raamattua samantyyppisin metodein, kohtaavat samoja haasteita sen tulkinnassa ja tunnustavat samaa uskoa. He rukoilevat samaa Herran rukousta ja tunnustavat saman uskontunnustuksen liturgioissaan kuten myös ekumeenisissa tapahtumissa. Monet laulut ja virret, jotka saivat alkunsa tietyn tunnustuskunnan piirissä, ovat nyt kaikkien omaksumia ja niitä lauletaan kiitollisina. Reformaatioajan katekismuksia, sekä Lutherin katekismuksia että katolisten uudistajien kuten pyhän Petrus Canisiuksen katekismuksia, pidetään nykyään tärkeinä ja innoittavina uskon todistuksina. YJV auttaa voittamaan aiemmat oppituomiot ja ymmärtämään evankeliumin totuuden, vaikka se ilmaistaankin eri tavoin. Katolilaiset ja luterilaiset iloitsivat siitä, että Metodistien maailmanneuvosto, Reformoitujen kirkkojen maailmanyhteisö ja Anglikaaninen kommuunio ovat virallisesti ja oman tunnustuksensa pohjalta hyväksyneet YJV:n ja vastaanottaneet sen.

(2) Koska luterilaisten ja katolilaisten yhteinen usko voi kasvaa Pyhän Hengen avulla, he tuntevat olevansa kutsuttuja kasvamaan yhteisen uskon tunnustamisessa. Heitä innoittaa Taizén ja muiden ekumeenisten yhteisöjen esimerkki. Eri tunnustuskunnista tulevat kristityt elävät ja rukoilevat yhdessä ja löytävät uusia yhteisen uskon ilmauksia. He ovat tärkeitä todistajia kaikille seurakunnille ja koko kirkolle.

(3) *Uskossa kasvamaan kutsutut katolilaiset ja luterilaiset eivät unohda uskonsa heikkoutta.* He eivät ole vahvoja uskossa omasta ansiostaan, kuten Paavali muistuttaa Korintin seurakuntaa (1. Kor. 16:13). Keskuudessamme oleva Herra vahvistaa kaikkia ja Pyhä Henki rakentaa yhtä Kristuksen ruumista, jossa on monta jäsentä.

4.3.4 Kasvu kastejuhlan viettämisen tavoissa

(1) *Kasteen vastavuoroinen tunnustaminen perustuu koko kirkon yhteiseen, pelastavaan uskoon Kolmiyhteiseen Jumalaan, Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen.* Tässä asiakirjassa komissiomme väittää, että kasteen molemminpuolinen tunnustaminen ei ole pelkkä kohtelias diplomaattinen teko, vaan seuraus yhteisestä uskontunnustuksesta. Yksi ja sama Pyhä Henki toimii sekä luterilaisissa kirkoissa että katolisessa kirkossa ja tekee niistä uskollisia Jumalan sanan ”kuulijoita” ja aktiivisia Jumalan sanan julistajia sanoin ja teoin, jotta usko voisi kasvaa.

(2) *Kasteen vastavuoroinen tunnustaminen kutsuu toimittamaan kasteita yhdessä.* Kaste vaikuttaa liittämisen Kristuksen yhteen ruumiiseen, niin että katolilaiset ja luterilaiset voivat tunnistaa Kristuksen ruumiin ei vain omassa kirkossaan, vaan myös toisessa kirkossa. Kastejuhlia voitaisiin viettää yhdessä esimerkiksi seuraavasti. a) Kaste voitaisiin toimittaa luterilaisessa seurakunnassa luterilaisen pastorin ja katolisen papin läsnä ollessa tai päinvastoin. b) Katolisen tai luterilaisen perheen jäsenen kaste voitaisiin toimittaa samaa kaavaa käyttäen sekä luterilaisen että/ja tai katolisen papin läsnä ollessa. c) Kaste voitaisiin toimittaa katolisessa seurakunnassa niin, että katolinen pappi rukoilee luterilaisten veljien ja sisarten puolesta ja päinvastoin. Hyvin usein kastejuhla on tärkeä perhetapahtuma, ja monissa perheissä on sekä luterilaisia että katolisia jäseniä. Voitaisiin laatia liturgisia tekstejä, joissa rukoukset ja eleet viittaavat molempiin tunnustuskuntiin.

(3) *Yhteiset kastejuhlan vietot syventävät kirkkojemme yhteyttä.* Kirkon vanha viisaus pysyy totena: *lex orandi – lex credendi*. Yhteiset kastejuhlan vietot olisivat tärkeitä yhteisen opetuslapseuden merkkejä. Vahva yhteyden merkki olisi, jos katolilaiset ja protestantit käyttäisivät samaa kastemaljaa, esimerkiksi sellaisia kastemaljoja, jotka ovat peräisin reformaatiota edeltävältä

ajalta. Tällaiset kastejuhlat ilmentäisivät kasteen sakramentin pelastavaa voimaa ja kirkkojen yhteyden kasvua.

4.3.5 Kasvu yhteisöllisessä rukouksessa

(1) *Kirkollisen yhteyden kannalta rukousyhteys on mitä tärkein asia.* Kiertokirjeessään *Ut unum sint* paavi Johannes Paavali II totesi: ”Rukouksen on saatava ensimmäinen sija tiellä, jota kuljemme toisten kristittyjen kanssa kolmanteen vuosituhanteen.”² Katolilaiset ja luterilaiset rukoilevat yhdessä luottaen Jumalan antamaan lupaukseen.

(2) *Rukouksessa luterilaiset ja katolilaiset vastaavat Jumalan sanaan, kun he kuuntelevat Jeesuksen Kristuksen evankeliumia, seuraavat Pyhän Hengen kutsua ja etsivät Jumalan, armahtavan Isän tahtoa.* Pyhän Hengen rohkaisema Jumalan sanan mietiskeleminen on tehokas tapa voittaa kiusaukset erottavien muurien pystyttämiseen. Jumalan sanan mietiskelemisen ja rukoilemisen kautta Jumalan vanhurskauttava teko uudistaa yksilöitä ja yhteisöjä. Teologinen ymmärrys rukouksesta on yhteinen; rukous osoitetaan Isälle Pojan kautta Pyhässä Hengessä.

(3) *Pyhä Henki avaa kastetuille armon rikkaudet.* Pyhä Henki innoittaa yhteistä rukousta ja auttaa sekä yksilöitä että yhteisöjä voittamaan yhteyttä estävän itsekeskeisyyden ja itsekkyyden. Vuorisaarnassa Jeesus opettaa opetuslapsiaan rukoilemaan ja luottamaan Jumalan vanhurskauteen ja laupeuteen keinona taistella tekopyhyiden kiusausta vastaan ja etsiä johdatusta siinä, kuinka olla opetuslapsi.

(4) *Luterilaiset ja katolilaiset rukoilevat jumalanpalveluksissaan toistensa puolesta.* Monissa seurakunnissa on hyvä tapa muistaa katolisia tai luterilaisia lähimmäisiä esirukouksissa. Luterilaiset ja katolilaiset haluavat korostaa tukea ja laajentaa tätä ekumeenisen rukouksen tapaa sekä seurakunnissaan että ekumeenisissa jumalanpalveluksissa.

2 Paavi Johannes Paavali II, *Ut unum sint*, §102.

(5) *Rukouksiin yhteyden kasvamiseksi luterilaisen ja katolisen kirkon välillä tulee liittyä sen muistaminen, mitä Henki sanoo kirkoille, ja myös valmius kääntymyksen.* Kasteen velvoittama kääntymys on rukouksen perustavanlaatuisen tunnuspiirre. Kääntymys, suunnanmuutos, tarkoittaa valmiutta korjata ja poistaa yhteyden esteet. Kääntymys voi merkitä uhrautumista ykseyden hyväksi, kuten paavi Johannes Paavali II toteaa viitaten Cyprianuksen selitykseen Herran rukouksesta: ”Suurin uhri, minkä voimme Jumalalle antaa, on rauha ja sovinto veljien kesken, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen ykseyden yhdistämä kansa.’ Eikö meidänkin pitäisi uuden vuosituhannen alkaessa rukoilla uusin mielin ja yhä kypsemässä tietoisuudessa hartaasti armoa, että Herra valmistaisi meidät kaikki tällaiseksi ykseyden uhriksi?”³

(6) *Hengellisen ekumenian hedelmät liittyvät kirkollisen yhteyden rakentamiseen ja palvelemiseen maailman hyväksi.* Rukouksessa luterilaiset ja katolilaiset ovat osallisia Kolmiyhteisen Jumalan elämästä: ”Meillä on yhteys Isään ja hänen Poikaansa Jeesukseen Kristukseen” (1. Joh. 1:3). Yhteisessä uskossa he tietävät: ”Jos joku sanoo rakastavansa Jumalaa mutta vihaa veljeään, hän valehtelee. Sillä se, joka ei rakasta veljeään, jonka on nähnyt, ei voi rakastaa Jumalaa, jota ei ole nähnyt” (1. Joh. 4:20). Vihalla on monia muotoja, kuten välinpitämättömyys lähimmäistä kohtaan. Yhteisessä rukouksessa kristityt kohtaavat toisensa Kristuksessa ja Kristuksen kautta. Syventäen kirkollista yhteyttä rukouksen kautta he tulevat tietoisiksi lähetystehtävästään ja palveluksestaan maailmassa ja löytävät rukousten sanat. Rukous yhdistää heidät Jumalan ja lähimmäisen rakkaudessa.

4.3.6 Kasvu ehtoollisen yhteisessä vietossa

(1) Ehtoollisen yhteinen vietto on kaikkien ekumenian parissa toimivien syvä toive. Kaste ja ehtoollinen kuuluvat yhteen ja ovat osa Kristuksen ruumiin elämää (1. Kor. 10:16s.; 12:12–27). Luterilaisille ja katolilaisille ehtoollisen vietto on uskon salaisuus, syvin yhteys heidän välillään.

3 Paavi Johannes Paavali II, *Ut unum sint*, §102.

(2) *Yhteinen ehtoollisen vietto edellyttää yhteisymmärrystä. Vastakkainasettelusta yhteyteen* -asiakirja kokoaa yhteisen ekumeenisen käsityksemme ehtoollisesta.⁴

(3) *Matkallamme kohti näkyvää ykseyttä yhteinen ehtoollinen on mahdollinen erityisissä olosuhteissa, vaikka täysi yhteys luterilaisten ja katolilaisten välillä ei vielä olekaan todellisuutta.* Sekä katolilaiset että luterilaiset kunnioittavat kumppaninsa traditiota, oppia ja kirkkolakia. Luterilaiset ovat vakuuttuneita siitä, että he voivat toivottaa katolilaiset tervetulleiksi ehtoollispöytänsä Herran vieraina. Katolilaiset korostavat, että ehtoollisyhteys ja kirkollinen yhteys kuuluvat yhteen. Erityistilanteissa, kuten hengenvaarassa, kanonisen oikeuden lakikirja sallii pappien antaa eukaristian luterilaisille, jos nämä jakavat eukaristisen uskon.⁵ Pastoraalisista syistä kanoninen laki kuvaa erityisiä tilanteita, joissa katoliset papit voivat poikkeuksellisesti antaa kommuunion yksittäisille henkilöille.⁶ Piispat monissa maissa sanovat, että jos kastettu jakaa katolisen eukaristisen uskon ja voi sanoa "amen" eukaris-

4 *Vastakkainasettelusta yhteyteen*, §§140–161.

5 Codex Iuris Canonici, can. 844, §4.

6 Codex Iuris Canonici, can. 844. Ks. myös Paavillinen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto, *Directory for the Application of Principles and Norms on Ecumenism* (1993, suom. "Ekumenian ohjeisto"), §§129–136.

tiseen rukoukseen, hänen on sallittua vastaanottaa pyhä kommuunio.⁷ Keneltäkään uskovalta kristityltä, joka lähestyy alttaria oikein asennoituneena, ei kielletä kommuuniota.

(4) Kasvu yhteisessä eukaristisessa uskossa avaa uusia teitä kohti ehtoolisyhteyttä. Ekumeeninen dialogi luterilaisten ja katolilaisten välillä on paljastanut laajan yhteisymmärryksen eukaristian sakramentaalisesta luonteesta, Herran todellisesta läsnäolosta sekä leivän ja viinin muuttumisesta Jeesuksen Kristuksen ruumiiksi ja vereksi. Mitä syvemmin eukaristinen usko jaetaan yhdessä, sitä enemmän ehtoolisyhteydestä tulee todellisuutta. Yhteinen dialogi ei ole kuitenkaan vielä päässyt päämääräänsä. Kun monet

7 Kristittyjen ykseyden edistämisen sihteeristö, *Instructio de peculiaribus casibus admittendi alios Christianos ad communionem eucharisticam in Ecclesia Catholica* (1. kesäkuuta 1972), §6: *Acta Apostolicae Sedis* 64 (1972), 518– 525. Brisbanen arkkihiippakunta, *Blessed and Broken. Pastoral Guidelines for Eucharistic Hospitality* (1995) (<https://liturgybrisbane.net.au/doctypes/eucharistic-hospitality>) (16. heinäkuuta 2018). Saksan piispainkokouksen ekumeeninen komissio, *Zur Frage der eucharistischen Gastfreundschaft bei konfessionsverschiedenen Ehen und Familien. Schreiben an die Arbeitsgemeinschaft christlicher Kirchen in Nürnberg* (11. helmikuuta 1997) teoksessa *Arbeitsgemeinschaft christlicher Kirchen in Nürnberg, Zur Frage der eucharistischen Gastfreundschaft bei konfessionsverschiedenen Ehen und Familien. Eine Problemanzeige – Text und Dokumentation*, 4. Aufl. (Nürnberg, 2003), 29–32. Englannin ja Walesin sekä Skotlannin ja Irlannin katoliset piispainkokoukset, *One Bread, One Body. A Teaching Document on the Eucharist in the Life of the Church, and the Establishment of General Norms on Sacramental Sharing* (Lontoo/Dublin 1998). Rockville-Centren piispa, *Diocesan Norms* (28. marraskuuta 1999) (<http://www.drvc.org/the-chancery/special-circumstances-for-the-admission-of-other-christians-to-communion-at-catholic-celebrations-of-the-eucharist-in-the-diocese-of-rockville-centre.html>) (22. heinäkuuta 2018). Etelä-Afrikan piispainkokous, *Directory on Ecumenism for Southern Africa* (tammi-kuu 2003). Winnipegin ukrainalais-katolinen arkkihiippakunta, *Conditions Permitting Non-Catholics to Receive Sacraments from a Catholic Minister. Notes for those Who May Benefit from the Policy* (2006) (http://archeparchy.ca/wcm-docs/docs/Condition_Permitting_Non-Catholics_Pamphlet.pdf) (22. heinäkuuta 2018). Saskatoonin hiippakunta, *Sacramental Sharing. Pastoral Directives for Sacramental Sharing in Particular Circumstances between Catholics and Baptized Christians of other Denominations* (13. helmikuuta 2007) (https://rcdos.ca/sites/default/files/groupfiles/Media%20browser/p.d_brochure_english_revised_sept_22_08.pdf) (20. heinäkuuta 2018). *Orientierungshilfe: Mit Christus gehen – Der Einheit auf der Spur Konfessionsverbindende Ehen und gemeinsame Teilnahme an der Eucharistie* (20. helmikuuta 2018) (https://www.dbk.de/fileadmin/redaktion/diverse_downloads/dossiers_2018/08-Orientierungshilfe-Kommunion.pdf); engl. käännös: *Walking with Christ – Tracing Unity* (https://www.dbk.de/fileadmin/redaktion/diverse_downloads/dossiers_2018/Walking-with-Christ_Tracing_Unity_Arbeitsübersetzung-der-Orientierungshilfe_ENG.pdf)

sakramentin olemusta koskevat kysymykset on pitkälti ratkaistu, on vielä paneuduttava eukaristian ekklesiologiseen ulottuvuuteen, sen kirkolliseen merkitykseen ja arvoon.

4.3.7 Kasvu vihkimysviran hyväksymisessä

(1) *Kasteen vastavuoroinen tunnustaminen edellyttää erot sovittavaa yksimielisyyttä vihkimysvirasta.* Vaikka kasteen molemminpuolinen tunnustaminen ei merkitse vihkimysviran molemminpuolista tunnustamista, on epäjohdonmukaista, että yhtäältä vastavuoroisesti tunnustetaan kaste, jaetaan sama usko kasteen vanhurskauttavasta ja kirkollisesta vaikutuksesta sekä vieteetään kasteita yhdessä, mutta toisaalta ei tavoitella sellaista ekumeenista teologiaa vihkimysvirasta, joka sallisi viran vastavuoroisen tunnustamisen.

(2) *Luterilaiset ja katolilaiset tunnistavat Hengen hedelmän siinä, että he voivat nähdä toisen yhteisön vihkimysviran Pyhän Hengen voimasta vaikuttavana pyhityksen välineenä.* Luku 3 perustelee tämän näin: *Augsburgin tunnustuksen* mukaan sananpalvelus, sakramentit ja avainten valta kuuluvat kirkon olemukseen ja niitä toimittaa vihkimysvirka.⁸ Nykyään Luterilaisen maailmanliiton jäsenkirkot hyväksyvät pappisvirkaan vihittyjen palvelutehtävän katolisessa kirkossa. Vatikaanin II kirkolliskokouksen mukaan ”Kristuksen Henki ei... ole kieltäytynyt käyttämästä” muita kirkkoja ”pelastuksen välineinä”.⁹ Kirkolliskokouksen isät ulottivat tämän opetuksen sekä ”idän kirkkoihin”¹⁰ että ”lännen eronneisiin kirkkoihin ja kirkollisiin yhteisöihin”.¹¹ Tämä johtaa kohti näiden kirkkojen ja kirkollisten yhteisöjen vihkimysviran hyväksymistä. YJV:n vastaanottamalla molemmat traditiot tunnustavat sen, että toisen tradition virka on vanhurskauttamisopissa säilyttänyt yhteyden apostoliseen uskoon. Komissiomme kutsuu kirkkoja omaksumaan nämä ajatukset ja toimimaan pastoraalisessa elämässä niin, että katolilaiset voi-

8 *Augsburgin tunnustus*, VII.1. *Augsburgin tunnustuksen puolustus*, XII.4. *Augsburgin tunnustus*, XIV.

9 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Unitatis Redintegratio*, §3. Vrt. *Unitatis Redintegratio*, §8.

10 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Unitatis Redintegratio*, §15.

11 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Unitatis Redintegratio*, §19.

sivat kasvaa luterilaisen viran tunnustamisessa sekä toistensa tunnustamisessa kirkoiksi.

4.3.8 Kasvu sakramentaalisessa elämässä

(1) *Sekä luterilaisille että katolilaisille kaste ja ehtoollinen ovat perussakramentteja.* Vaikka sakramenttien lukumäärästä ei ole täyttä konsensusta, sekä katolilaiset että luterilaiset yhtyvät Augustinuksen määritelmään, että sakramentit ovat armonvälineitä näkyvinä merkkeinä, joilla on salattu vaikutus. Tämä tarkoittaa, että ne Pyhän Hengen vaikutuksesta osallistuvat Jeesuksen Kristuksen armoon ja että ihmiset näin yhdistyvät Jumalan kanssa ja toistensa kanssa.

(2) *Molemminpuolinen kasteen tunnustaminen on yhteyden kasvun sakramentaalinen perusta ja innoite.* Kaste on alku tälle yhteydelle Kristuksessa ja kirkon kanssa. Kristillinen elämä kehittyy pitkän prosessin kautta, jota voidaan kuvata sakramentaaliseksi kasvuksi uskossa ja yhteydessä. Tämä elämänmittainen prosessi heijastaa Kristuksen ruumiin elävää ja dynaamista luonnetta, joka kasvaa, kun sen jäsenten yhteys vahvistuu, kun he kutsuvat toisia osallistumaan uskonyhteyteen ja kun he lujittavat siteitä paikalliskirkkojen välillä.

(3) *Sakramentaalisen uskon vahvistumista luterilaisten ja katolilaisten keskuudessa ja heidän välillään tulee ravita.* Tämä edellyttää, että luterilaiset ja katolilaiset syventävät tietämystään omasta traditiostaan ja toistensa traditiosta. *Augsburgin tunnustus* ja sen *Puolustus* sekä Lutherin Iso ja Vähä katekismus ovat erinomaisia työvälineitä luterilaisille, niin kuin Katolisen kirkon katekismus ja *Unitatis Redintegratio* ovat sitä katolilaisille. Kun molemmat traditiot kasvavat yhteydessä, nämä työvälineet palvelevat myös toisen kirkon opetusta.

(4) *Luterilaiset ja katolilaiset uudistuvat hengellisesti, kun he viettävät, opettavat ja harjoittavat yhteistä uskoa.* Heitä kutsutaan syventämään sakramentaalista elämäänsä, opetustaan ja yhteyttään lähetystyöhön ja palvelemiseen.

a) Luterilaisille tietoisuus omasta tunnustuskuntatraditiosta voisi tarkoittaa, että he osallistuvat säännölliseen, viikoittaiseen ehtoollisen viettoon.¹² Tähän kuuluu eukaristisen hurskauden vaaliminen, joka perustuu Jeesuksen Kristuksen todelliseen läsnäoloon ja ilmenee syvässä kunnioituksessa leivän ja viinin ehtoollisaineita kohtaan. Tähän kunnioitukseen voisi kuulua sellaisten käytäntöjen elvyttäminen kuten ehtoollisen jakajien lähettäminen sunnuntain jumalanpalveluksesta niiden luo, jotka eivät pysty osallistumaan yhteisön ehtoollisen viettoon.

b) Katolilaisia kutsutaan kertomaan, miten perussakramentit, kaste ja eukaristia, eroavat ja kuuluvat yhteen viiden muun sakramentin kanssa. On tarpeen selvittää opetusta eukaristian uhriluonteesta eli siitä, että eukaristia ei ole Kristuksen kertakaikkisen uhrin toistamista, kuten myös transsubstantiaation merkityksestä ja eukaristisen adoraation merkityksestä ja tavoista. Katolilaisia kutsutaan useammin jakamaan kommuunio molemmissa muodoissa, käytäntö, jota nykyään seurataan maailmalla eri tavoin. Heidän tulisi välttää tabernaakkelissa säilytettävien aiemmin konsekretoitujen hostioiden käyttöä tavanomaisena käytäntönä.

c) Katolilaisille ja luterilaisille, jotka ovat matkalla kohti syvenevää kirkollista yhteyttä yhdessä jaetun sakramentaalisen elämän kautta, ensimmäinen askel voisi olla toistensa säännöllinen muistaminen esirukouksissa. Saarnaajien keskinäinen vaihto on hyvä ekumeeninen käytäntö monissa seurakunnissa, sitä voisi kehittää ja laajentaa. Ekumeenisten sopimusten sisällyttäminen katekeesiin on toinen keino syventää yhteistä uskoa kummassakin kirkossa.

(5) Ehtoollisyhteys on konkreettinen, tärkeä ja välttämätön keino ekumeenisen matkamme päämäärän eli täyden näkyvän ykseyden saavuttamiseksi. Lundin tuomiokirkossa Ruotsissa allekirjoitettu yhteinen julistus toteaa: "Monet yhteisöjemme jäsenet kaipaavat eukaristian vastaanottamista yhdessä pöydässä konkreettisena ilmauksena täydestä ykseydestä. Koemme niiden tuskan, jotka jakavat koko elämänsä, mutta eivät voi jakaa Jumalan lunastavaa läsnäoloa eukaristian pöydässä. Tunnistamme, että yhteinen

12 *Augsburgin tunnustuksen puolustus*, XXIV.

pastoraalinen vastuamme on vastata kansamme hengelliseen nälkään ja janoon olla yhtä Kristuksessa. Kaipaamme sitä, että tämä haava Kristuksen ruumiissa paranee. Tämä on ekumeenisten pyrkimystemme päämäärä, jota tahdomme edistää myös uudistamalla sitoutumisemme teologiseen dialogiin.”

(6) Kaste ja eukaristia kuuluvat yhteen muiden kirkollisen elämän vaikuttavien merkkien kuten konfirmaation, parannuksen ja erityisesti vihkimykseen kanssa. Molempien kirkkojen tulisi omaksua aiempien ekumeenisten dialogien näkemykset vihkimysvirasta. Molemmat osapuolet tunnistavat ilolla vihkimysviran välittämät Hengen hedelmät.

(7) *Luterilaiset ja katolilaiset tarvitsevat enemmän yhteisiä sakramentaalisen elämän tapoja.* Molempien yhteisöjen hengellisessä elämässä on tähän monia mahdollisuuksia, jotka ulottuvat yhteisestä rukouksesta parantamiskokouksiin, yhteisiin hengellisiin lauluihin, yhteisten kastekäytäntöjen lisäämiseen ja molemminpuoliseen läsnäoloon toistensa liturgisissa vietoissa.

4.3.9 Kasvu keskinäisessä ja yhteisessä maailman palvelemisessa

(1) *Kirkkojen yhteyden kasvu ei ole itsetarkoitus; se on tarkoitettu Jumalan kunniaksi sekä lähimmäisten ja kirkkojen hyödyksi.* Luterilaiset ja katolilaiset tietävät, että ekumeenisella konsensuksella kasteesta, ehtoollisesta, vihkimyksestä, muista sakramenteista ja kirkosta on kulmakivi: tämä konsensus vahvistaa Jumalan sanasta todistamista maailmalle, Jumalan lunastamalle luomakunnalle. Luterilaisten ja katolilaisten yhteistyö palvella maailmaa elävämmin ja sitoutuneemmin syventää heidän ykseyttään, innoittaa heidän kirkollisia suhteitaan ja julistaa Jumalan armahtavaa läsnäoloa kosmokselle ja koko ihmiskunnalle.

(2) *Luterilaiset ja katolilaiset kohtaavat epäoikeudenmukaisuutta, joka erottaa toisistaan pohjoisen ja etelän, idän ja lännen, niin kirkoissa kuin yhteiskunnassa.* Ekumeenista solidaarisuutta ei saa rajoittaa vain oman kirkon jäseniin, vaan se ulottuu kaikkiin ihmisiin, kaikkiin Jumalan lapsiin, jotka heidän uskostaan riippumatta ovat sisaria ja veljiä. Tarvitsemme yhteisiä tapoja kuunnella

ihmiskunnan hätää ja huutoja. Ei ole mahdollista olla yhtä mieltä kasteen armosta, mutta olla jakamatta elämän hyviä lahjoja ja unohtaa Jumalan hyvän tarkoituksen koko luomakuntaa kohtaan.

(3) *Kirkkojen yhteyden kasvuun liittyy oikeudenmukaisuuden kasvu koko luomakunnassa.* Jumalan pelastava työ ei ole tarkoitettu vain ihmisille, vaan koko luomakunnalle. Luomakunta odottaa ja vaikeroi (Room. 8). Herran tullessa koko maa kohottaa riemuhuudon (Ps. 98). Luomakunnasta huolehtiminen ja ympäristön eheys edistää kaikkien ihmisten terveellistä ja oikeudenmukaista elämää. Katolilaiset ja luterilaiset ovat solidaarisia niitä kohtaan, jotka kärsivät ilmastonmuutoksen vaikutuksista, ja korostavat luomakunnasta huolehtimisen tärkeyttä sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden kannalta. Ketään ei unohdeta eikä ketään jätetä alttiiksi ilmastonmuutoksen kontrolloimattomien vaikutusten tuholle. Luomakunnan palveleminen on lähimmäisen palvelemista, kuten paavi Franciscus osuvasti sanoo kierto-kirjeessään *Laudato si'*.¹³

(4) *Katolilaiset ja luterilaiset palvelevat yhdessä lähimmäistä ja luomakuntaa.* Tässä palvelutehtävässä heistä tulee Jumalan lunastavan rakkauden ja laupeuden eläviä todistajia. Varhaiskirkossa diakonit menivät yhteiskunnan reunamille käydäkseen köyhien luona ja huolehtiakseen heistä. Tuon palvelutehtävän kautta he todistivat Jumalan ihmiseksi tulleesta rakkaudesta. Myös nykyään luterilaiset ja katolilaiset sitoutuvat uskosta vanhurskauttamisen radikaaleihin seurauksiin, aina lähimmäisen hyväksi.

(5) *Kun luterilaiset ja katolilaiset yhdessä palvelevat maailmaa ja hädänalaisia ihmisiä, he kohtaavat myös toisensa kristittyinä.* Yhteinen julistus sanoin ja teoin on vakuuttavampaa kuin jos he toimisivat erossa toisistaan. He eivät todista kasteensa perustavasta ykseydestä ainoastaan toisilleen, vaan myös maailmalle, niin tutuille kuin tuntemattomille lähimmäisille. Ruotsin Lundissa reformaation 500-vuotismuiston yhteydessä Luterilainen maailmanpalvelu ja katolinen Caritas Internationalis -järjestö yhtyivät yhteiseen julistukseen *“Together in Hope”*.

13 Paavi Franciscus, *Laudato si'* (2015).

Julistus toteaa: "Me uskomme, että uskonyhteisöt ja organisaatiot, joiden kanssa ne toimivat, ovat ainutlaatuisessa asemassa taistellessaan äärimmäistä köyhyyttä vastaan sen kaikissa ulottuvuuksissa. Ei vain siksi, että nämä yhteisöt toimivat kaikkialla maailmassa, vaan myös siksi, että koulutettuina, organisoituina ja tuettuina ne ovat parhaita katastrofeihin vastaajia, parhaita kokonaisvaltaisen kestäväin inhimillisen kehityksen edistäjiä ja parhaita ihmisten elämän puolustajia. Maallistuneessa maailmassa uskon antamalla innoituksella on valtava merkitys. Se sitouttaa meitä, antaa rohkeutta, kestävyyttä, uskallusta ottaa riskejä, uskoa siihen, että Jumala on kanssamme, kun vastustamme paha ja jälleenrakennamme ihmisten elämää." Tässä julistuksessa luterilaiset ja katolilaiset sitoutuvat *Vastakkainasettelusta yhteyteen* -asiakirjan mainitsemaan viidenteen kehotukseen: "Katolilaisten ja luterilaisten tulee todistaa yhdessä Jumalan armosta julistamalla evankeliumia ja palvelemalla maailmaa."¹⁴

14 Vrt. *Vastakkainasettelusta yhteyteen*, §243.

Luku V

Kasteyhteyden todeksi eläminen: kuusi ekumeenista sitoumusta

5.1. Johdanto

Asiakirjamme on osoittanut, että luterilaisten ja katolilaisten välillä vallitsee laaja yhteisymmärrys kasteteologiasta ja sen ekklesiologisista seurauksista. Ensimmäisessä luvussa totesimme, että luterilaiset ja katolilaiset ymmärtävät kastetta koskevan Raamatun todistuksen samalla tavalla. Toisessa luvussa kuvasimme sitä, miten katolilaiset ja luterilaiset ovat yhtä pitävillä tavoilla omaksuneet Raamatun todistuksen ja miten tämä todistus näkyy kasteen liturgiassa sekä kasteen suhteessa virkaan ja ehtoolliseen. Kolmannessa luvussa havaitsimme, että Kristuksen ruumiin jäseniä eivät ole ainoastaan yksilöt vaan myös uskonyhteisöt. Teimme johtopäätöksen, että vastavuoroinen toistensa yhteisöjen tunnustaminen seuraa siitä, että havaitsimme toisessa yhteisössä kirkollisia elementtejä ja Hengen hedelmiä. Neljäs luku kuvasi sitä, miten yhteys kasvaa, kun syvenemme sakramentaalisessa elämässä ja maailman palvelemisessa.

Tähän substantiaaliseen yhteisymmärrykseen perustuen tämä viides luku ehdottaa kuutta sitoumusta, joilla ilmaistaan yhteiseen kasteeseen perustuva yhteyden kasvu kirkkojemme välillä. Kuhunkin kuuteen sitoumukseen liittyy teologia ja ekumeenisia näkökohtia, joilla pyritään auttamaan kirk-

kojamme pohtimaan, miten kasvamme kohti päämäärää, täyttä ja näkyvää yhteyttä.

5.2 Kuusi yhteistä sitoumusta

(1) Luterilaiset ja katolilaiset ovat yhtä mieltä, että yksi ja sama kaste liittää Kristuksen ruumiiseen. He sitoutuvat vahvistamaan paitsi kasteen vaikutuksia yksilön kasvulle uskossa myös kasteen kirkollisia vaikutuksia yhteyden kasvulle.

(2) Katolilaiset ja luterilaiset tunnustavat toistensa yhteisöt Kristuksen ruumiin jäseniksi ja sitoutuvat kasvamaan toistensa tunnustamisessa kirkoiksi.

(3) Luterilaisilla ja katolisilla yhteisöillä on perusyksimielisyys eukaristiasta, ja ne sitoutuvat lisäämään mahdollisuuksia osallistua yhteiselle ehtoolliselle.

(4) Katoliset ja luterilaiset yhteisöt myöntävät vastavuoroisesti sen, että Pyhä Henki käyttää toisen yhteisön vihkimysvirkaa säilyttääkseen yhteisön uskossa, toivossa ja rakkaudessa, ja sitoutuvat edistymään toistensa vihkimysviran tunnustamisessa.

(5) Luterilaisten ja katolisten yhteisöjen valtuuttamat ekumeeniset komissiot ovat päätyneet siihen, että monista perinteisesti kiistanalaisista aiheista vallitsee yksimielisyys. Yhteisöt sitoutuvat näiden tulosten vastaanottamiseen ja toteuttamiseen.

(6) Luterilaiset ja katolilaiset ovat vastaanottaneet Jumalan armon ja sitoutuvat julistamaan evankeliumia yhdessä ja edistämään ihmisarvoa, solidarisuutta, oikeudenmukaisuutta ja huolenpitoa luomakunnasta.

5.3 Pohdintoja kuudesta yhteisestä sitoumuksesta

1. Luterilaiset ja katolilaiset ovat yhtä mieltä, että yksi ja sama kaste liittyy Kristuksen ruumiiseen. He sitoutuvat vahvistamaan paitsi kasteen vaikutuksia yksilön kasvulle uskossa myös kasteen kirkollisia vaikutuksia yhteyden kasvulle.

Sekä luterilaiset että katoliset yhteisöt kastavat vedellä Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen kuuliaisina Raamatun käskylle Matt. 28:19. Molemmat traditiot pitävät kastetta sakramenttina, johon liittyy uskossa vastaanotettu Jumalan armon lupaus. Tässä sakramentissa kristityt liitetään Kristukseen hänen pääsiäissalaisuudessaan ja he kokevat pelastuksen armon, vaikka Jumalan armo ei olekaan rajattu kasteen sakramenttiin. Kasteen sakramentti vapauttaa perisyynnistä, vaikuttaa syntien anteeksiantamisen ja – uuden luomisen hedelmänä – lahjoittaa kastetulle uudestisyntymisen Kristuksessa.

Luterilaiset ja katolilaiset ovat yksimielisiä siitä, että kasteen pelastavaan vaikutukseen kuuluu liittäminen Kristuksen ruumiiseen. Tämä liittäminen on yhtä aikaa soteriologinen ja kirkollinen, liittäminen armoon ja yhteisöön. Kastetuista tulee Kristuksen ruumiin jäseniä.

Kaste on alku elämälle kristillisen yhteisön sisällä. Tätä elämää ravitsee ehtoollinen, pääsiäissalaisuuden sakramentti, joka yhä uudelleen vahvistaa uskoa ja syventää yhteyttä Kristuksessa yhdessä muiden kristillisen yhteisön jäsenten kanssa. Vaikka sekä luterilaiset että katolilaiset opettavat, että vanhurskauttaminen on täydellinen jo kasteessa, kasteen vaikutus on jatkuva, koska kristityt elävät todeksi kasteensa seurauksia muiden kastetta vahvistavien riittien, parannuksen ja kutsumuksen kautta kuten myös moraalisen todistuksen ja kristillisen palvelemisen kautta. Kasteesta alkaa elämäntapa seurata Jeesusta Kristusta, jonka kaltaisiksi kastetut on tehty.

2. Katolilaiset ja luterilaiset tunnustavat toistensa yhteisöt Kristuksen ruumiin jäseniksi ja sitoutuvat kasvamaan toistensa tunnustamisessa kirkoiksi.

Lundin yhteinen julistus toteaa: ”Tietoisina siitä, että suhteemme toinen toisiimme muovaa myös todistustamme evankeliumista, sitoudumme edelleen kasvamaan yhteydessä, joka perustuu kasteeseen, pyrkiessämme poistamaan jäljellä olevat esteet täyden ykseyden saavuttamiseksi.”

Luterilaiset ja katolilaiset tunnustavat, että he yksilöinä ovat Kristuksen ruumiin jäseniä, koska ”kristityt, tultuaan vanhurskautetuiksi uskosta kasteessa, tulevat liitetyiksi Kristuksen ruumiiseen”.¹ Kasteen vastavuoroinen tunnustaminen ja Hengen hedelmien tunnustaminen toistensa yhteisöissä on perusta myös yhteisöjen tunnustamiselle Kristuksen ruumiin jäseniksi. Tämä tunnustaminen tarjoaa perustan tunnustaa nämä yhteisöt kirkoiksi.

Perustelu edellä sanotulle lähtee liikkeelle siitä, että kaste on yhteisöllinen tapahtuma, jolla on ekklesiologisia seurauksia, koska se johtaa uuteen elämään yhteydessä toisten kanssa. Tämä yhteisöllinen ulottuvuus merkitsee yhteisön liittämistä Kristuksen ruumiiseen, joka on kirkollinen todellisuus. Eläväthän kastetut luterilaiset ja katolilaiset kastetaan todeksi niissä yhteisöissä, joissa heidät on kastettu. Sekä luterilaiset että katolilaiset ovat yhtä mieltä siitä, että Kristuksen ruumis ei rajoitu tiettyyn tunnustuskuntayhteisöön, vaan ylittää konkreettisten instituutioiden rajat, vaikka se säilyykin osana sitä institutionaalista yhteisöä, jossa se on läsnä pyhityksen ja totuuden elementtien kautta. Siten Kristuksen ruumiiseen eivät kuulu vain yksittäiset kristityt, vaan myös heidän kirkolliset yhteisönsä. Tällä on merkitystä sen kannalta, kuinka luterilaiset ja katolilaiset ymmärtävät toisensa kirkollisina yhteisöinä ja kuinka nämä yhteisöt ovat suhteessa toisiinsa, koska ne kaikki kuuluvat Kristuksen ruumiiseen. Kristuksen ruumis ei ole vain pyhien yhteys, vaan myös kirkollisten yhteisöjen yhteys, yhteydessä Kristuksen ja toinen toistensa kanssa.

1 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Unitatis Redintegratio*, §3.

Ilmaisuja “vastavuoroinen tunnustaminen kirkoiksi” ja “viran vastavuoroinen tunnustaminen” ei tule ymmärtää vain juridisesti. Juridiselta kannalta “vastavuoroinen tunnustaminen” tarkoittaa, että toinen kirkollinen yhteisö ja/tai vihkimysvirka on saavuttanut tietyn statuksen ekumeenisen kumppanin silmissä. Välttämätön kriteeri tälle tunnustamiselle katolilaisten taholta on ollut piispanvirka apostolisessa suksessiossa, mikä ymmärretään jatkuvana, apostoliseen aikaan palautuvana viran suksessiona. Apostolisuus on monitahoinen kirkon tunnusmerkki. Viran suksessio on merkki, mutta ei välttämättä takuu kirkon apostolisuudesta. Apostolisuus ei välity vain viran kautta, vaan se on koko kirkon attribuutti. Kuten *Dei Verbum* huomauttaa, “Kirkko opissaan, elämässään ja kultissaan jatkaa ja välittää edelleen kaikille sukukunnille kaikkea, mitä se itse on ja mitä se uskoo”.²

Asiakirjamme ehdottaa ilmaisujen “vastavuoroinen tunnustaminen kirkoiksi” ja “viran vastavuoroinen tunnustaminen” käyttämistä eksistentiaalisesti, pneumatologisesti ja käytännöllisesti. Komissiomme puhuu “vastavuoroisesta hyväksymisestä” matkalla kohti “vastavuoroista tunnustamista”. Tässä dynaamisessa merkityksessä “molemminpuolinen tunnustaminen” tarkoittaa sen tunnustamista, että yksi Kristuksen kirkko on läsnä tuossa yhteisössä, koska se kantaa tuon ruumiin “merkkejä”. Nämä merkit, jotka ovat myös Hengen hedelmää, tunnustetaan niiden aikaan saamien vaikutusten perusteella: apostolisen uskon tunnustaminen, sakramenttien viettäminen, palvelutehtävän toteuttaminen (*martyria, leiturgia, diakonia*). Tämän tunnustamisen perusteella luterilaiset ja katoliset yhteisöt sitoutuvat molemminpuolisesti tunnustamaan toisensa kirkoiksi.

3. Luterilaisilla ja katolisilla yhteisöillä on perusyksimielisyys eukaristiasta, ja ne sitoutuvat lisäämään mahdollisuuksia osallistua yhteiselle ehtoolliselle.

On tärkeää lisätä yhteiseen ehtoolliseen osallistumisen mahdollisuuksia yhtenä askeleena kohti täydempää yhteyttä. Näin todettiin siinä yhteisessä julistuksessa, jonka paavi Franciscus ja LML:n presidentti piispa Munib

2 Vatikaanin II kirkolliskokous, *Dei Verbum* (1965), §8.

Yunan allekirjoittivat Lundissa (lokakuussa 2016). Tämä toive toistettiin yhteisessä julistuksessa 31. lokakuuta 2017, reformaation 500-vuotispäivänä:

”Monet yhteisöjemme jäsenet kaipaavat eukaristian vastaanottamista yhdessä pöydässä konkreettisenä ilmauksena täydestä ykseydestä. Koemme niiden tuskan, jotka jakavat koko elämänsä, mutta eivät voi jakaa Jumalan lunastavaa läsnäoloa eukaristian pöydässä. Tunnistamme, että yhteinen pastoraalinen vastuumme on vastata kansamme hengelliseen nälkään ja janoon olla yhtä Kristuksessa. Kaipaamme sitä, että tämä haava Kristuksen ruumiissa paranee. Tämä on ekumeenisten pyrkimystemme päämäärä, jota tahdomme edistää myös uudistamalla sitoutumisemme teologiseen dialogiin.”³

Reformaation yhteiseen muistotilaisuuteen kuuluneessa ristin kuvassa Jeesus Kristus istuu keskellä ehtoollispöytää. Pöydässä Herramme Jeesus Kristus tarjoaa itsensä ravinnoksi matkalle. Hän vahvistaa kasteen aikaansaamaa pyhien yhteyttä, sovittaen kaikki kansat, kun jakavat muurit muretaan. Yhteisen muistamisen risti kuvaa syvintä kaipaustamme yhteisestä eukaristiasta.⁴

Luterilaiset ja katolilaiset tunnistavat kasteen ja eukaristian välisen yhteyden. Kaste, joka sulkee pois ehtoollisen, on lupaus ilman ravintoa. Kristuksen ruumis, johon kastetut – kuolemassa ja uudessa elämässä – on liitetty, on ruumis, joka ruokkii yhteisöä, vahvistaa heitä rakkaudessa, yhdistää heidät ja lähettää heidät Kristuksen ruumiina maailmaan. Eukaristia tukee kasteen lupausta uskon matkalla tässä elämässä.

Vastatessaan erään naisen kysymykseen luterilaisessa kirkossa Roomassa paavi Franciscus kysyi: ”Onko Herran ehtoolliseen osallistuminen matkan

3 Yhteinen julistus reformaation yhteisen katolis-luterilaisen muistamisen johdosta (<https://katolinen.fi/yhteinen-julistus-reformaation-merkkivuoden-johdosta/>).

4 Reformaation yhteisen muiston liturgia Lundin tuomiokirkossa 31. lokakuuta 2016.

pää vai onko se matkaeväs (*viaticum*) yhteisellä tiellä?”⁵ Pohtiessaan yhteisen ehtoollisen mahdollisuutta paavi Franciscus mainitsi monia teologisia näkökohtia: kaste kristittyjen ykseyden perustana; Jeesuksen sanojen ”tehkää tämä minun muistokseni” merkitys; kirkon opetus, että eukaristia on sekä ykseyden merkki että ykseyden väline; ja *viaticum*-teema eli se, että eukaristia on matkaeväs, sillä ”*viaticum*” tarkoittaa ”yhdessä kulkemista”. *Viaticum* on eukaristia, joka annetaan kuolemaisillaan olevalle ihmiselle evääksi matkalle takaisin Jumalan luo. Tässä paavi Franciscus puhuu siitä ruokana avioparin matkaa varten. Hän ei vastaa naiselle paavin pastoraalisella auktoriteetilla, vaan kutsuu häntä rukoilevaan tutkiskeluun. Lopuksi paavi viittaa kasteeseen ja Ef. 4:5–6 sanoihin ”yksi usko, yksi kaste, yksi Herra”, ja sanoo, että naisen vastauksen tulisi perustua näihin näkökohtiin.

Kun komissiomme suosittelee lisäämään mahdollisuuksia yhteiseen ehtoolliseen osallistumiseen, se ehdottaa, että tämän matkaeväs-ajatuksen avulla laajennettaisiin ekumeenista käsitystämme eukaristian roolista matkalla kohti täyttä näkyvää ykseyttä.

4. Katoliset ja luterilaiset yhteisöt myöntävät vastavuoroisesti sen, että Pyhä Henki käyttää toisen yhteisön vihkimysvirkaa säilyttääkseen yhteisön uskossa, toivossa ja rakkaudessa, ja sitoutuvat edistämään toistensa vihkimysviran tunnustamisessa.

Vihkimysviran tehtävä on palvella ja todistaa Jeesuksen Kristuksen pelastusteosta julistamalla sanaa, jakamalla sakramenteja ja palvelemalla koko luomakuntaa (*martyria, leiturgia, diakonia*). Virka on aina toisia varten.

Kun tunnistamme, että toisen tradition virka on vaikuttava, kun se huolehtii kirkon pysymisestä uskollisena Jumalan sanalle ja sakramenttien oikealle toimittamiselle, me samalla tunnustamme ekumeenisen kumppanimme viran vaikuttavuuden. Tällainen eksistentiaalinen ja käytännöllinen tun-

5 “Responses of the Holy Father to the Questions of Three Members of the Evangelical Lutheran Community of Rome” (15. marraskuuta 2015) (https://w2.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2015/november/documents/pa-pa-francesco_20151115_chiesa-evangelica-luterana.html)

nustaminen voi mahdollistaa kirkollisten auktoriteettien myöntämän virallisemmän ja juridisemman vastavuoroisen tunnustamisen.

Eksistentiaalinen ja käytännöllinen tunnustaminen merkitsee sitä, että katoliset ja luterilaiset papit ovat kutsuttuja tekemään omilla paikoillaan aiempaa aktiivisempaa yhteistyötä tutkimuksessa, julistuksessa ja palvelamisessa. Voimme syventää yhteistä liturgista elämää kutsumalla vierailevia saarnaajia ja rukoilemalla yhdessä. On monia muitakin yhteistyön tapoja. Voimme opettaa kristillistä oppia sellaisena kuin YJV on sen ekumeenisella tavalla ilmaissut. Voimme oikaista ennakkoluuloja, jotka ovat kohdistuneet toiseen uskonyhteisöön, sen oppiin ja tapoihin.

5. Luterilaisten ja katolisten yhteisöjen valtuuttamat ekumeeniset komissiot ovat päätyneet siihen, että monista perinteisesti kiistanalaisista aiheista vallitsee yksimielisyys. Yhteisöt sitoutuvat näiden tulosten vastaanottamiseen ja toteuttamiseen.

“Vastaanottaminen’ (*receptio*) on prosessi, jonka kautta kirkot ottavat omakseen tulokset kaikista kohtaamisistaan toistensa kanssa (...).”⁶ Vastaanottaminen on enemmän kuin pelkkä tunnustaminen. Se edellyttää tai merkitsee aina toteuttamista, esimerkiksi vastaanottamalla toisten traditioista liturgisia, hengellisiä ja uskontodistuksen elementtejä.⁷ Tällaisessa lahjojen vaihdossa⁸ luterilaiset ja katolilaiset vastaanottavat niitä rikkauksia, joita toiseen traditioon sisältyy. Kun yhteys katolisen kirkon ja luterilaisten kirkkojen välillä Hengen hedelmien vaikutuksesta kasvaa, ne sitoutuvat vastaanottamaan ja toteuttamaan ekumeenisia sopimuksia. Tämä vastaanottaminen ja toteuttaminen alkaa tutkimalla ekumeenisia asiakirjoja yhdessä.

6 Kirkkojen Maailmanneuvoston ja roomalaiskatolisen kirkon yhteinen työryhmä, *“Reception: A Key to Ecumenical Progress”: Receiving One Another in the Name of Christ* (Geneve, 2013), §43.

7 Kirkkojen Maailmanneuvoston ja roomalaiskatolisen kirkon yhteinen työryhmä, *Eighth Report 1999-2005* (Geneve: WCC Publications, 2005), §43.

8 Paavi Johannes Paavali II, *Ut Unum Sint*, §28.

6. Luterilaiset ja katolilaiset ovat vastaanottaneet Jumalan armon ja sitoutuvat julistamaan evankeliumia yhdessä ja edistämään ihmisarvoa, solidaarisuutta, oikeudenmukaisuutta ja huolenpitoa luomakunnasta.

Raamattu todistaa, että sakramentaalinen elämä ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen sitoutuminen kuuluvat läheisesti yhteen. Ap.t. 2:42–46 kuvaa kasteeseen perustuvaa elämäntapaa. Pietari kutsuu ihmisiä katumaan, ottamaan kasteen ja vastaanottamaan Pyhän Hengen lahjan. Kastetut kokoontuivat yhteisöksi, omistautuivat apostolien opetukselle ja yhteydelle, leivän murtamiselle ja rukoukselle. Kaikki oli heille yhteistä. Heidän yhteisöllinen elämänsä ilmeni oikeudenmukaisuudessa kaikkia kohtaan, kun he myivät omaisuutensa ja jakoivat kaikille tarvitseville. Heidän yhteistä elämäänsä sävytti kiitos. Apostolien teoissa Jerusalemin yhteisö on esikuva kaikille yhteisöille, jotka pyrkivät elämään kasteeseen perustuvan elämänmallin mukaan.

Kun Apostolien teot (Ap.t. 6:1–7) kertoo seitsemän pöytäpalvelijan virkaanasettamisesta, se osoittaa laupeuden (*caritas*) keskeisen roolin ja sosiaalisen merkityksen kirkon elämässä.⁹ Tuo palvelus ei ole olemassa vain kirkon hyvinvointia (*bene esse*) varten vaan myös sen olemassaoloa (*esse*) varten, koska se kuuluu itse kirkon olemukseen.

Yhteisen kasteen yhdistäminä luterilaiset ja katolilaiset etsivät jatkuvasti konkreettisia tapoja osallistua lähetystyöhön yhdessä ja näin he todistavat keskinäisen yhteytensä kasvusta. Tämä yhteinen osallistuminen ei rajoitu palvelemiseen, vaan se muovaa elämää opetuslapsuudessa ja julistusta myös laajemmin.

Vanhurskauttamisoppia koskevasta ekumeenisesta konsensuksesta tulee yhteisesti koettu konsensus. On tärkeää pitää kiinni siitä, että Jumalan vanhurskauttava ja lunastava teko Jeesuksessa Kristuksessa vaikuttaa sellaisena evankelisena, pastoraalisena ja sosiaalisena toimintana, joka

9 Paavi Franciscus, *Amoris Laetitia* (2016), §142. Paavi Franciscus siteeraa tässä paavi Benedictus XVI:ta.

vastaa aikamme ihmisten hengellisiin ja aineellisiin tarpeisiin. Kristuksen ruumis ylittää kaikki inhimilliset rajat ja muodostaa erossa olevista radikaalin ykseyden. Kristuksen ruumis ei ylitä vain yksilöllisiä eroja, vaan myös kirkolliset yhteisöt. Tällä tavalla Kristuksen ruumis on todella katolinen. Se ylittää inhimilliset tunnustuskunnalliset, kansalliset, rodulliset ja etniset rajat. Se ylittää myös erilaiset kirkolliset yksiköt kuten näkyvät paikalliset jumalanpalvelusyhteisöt.

Yhteyden kasvu saavuttaa täyden ilmaisunsa yhteisen sanan julistamisen ja konkreettisen sakramentaalisen elämän kautta. Kun katolilaiset ja luterilaiset jatkavat vuoropuhelua ja elävät todeksi kasvavan konsensuksemme seurauksia, heidät on kutsuttu tekemään ne konkreettisiksi kirkkojensa elämässä. Liturgia ja yhteinen rukous reformaation muistojuhlissa oli esimerkki tästä konsensuksesta kastemaljan ympärillä, joka johtaa ehtoollis-pöytään.

Hengen hedelmät, jotka ovat läsnä eri yhteisöissä, todistavat yhdestä Kristuksen ruumiista, jossa Pyhä Henki jatkuvasti toimii. Hän murtaa muurit, taivuttaa sen mikä on jäykkää, sovittaa erot ja kutsuu kaikkia uskovia evankeliumin ilosanoman riemulliseen julistustehtävään. Jumala kutsuu kaikkia kristittyjä kasvamaan henkilökohtaisessa uskossa, uudistamaan kirkollisten yhteisöjen elämää ja syventämään yhteyttä toisten yhteisöjen kanssa – kaiken tämän maailman vuoksi. Matkalla olevat kirkot kulkevat Jumalan sanaan ja sakramentteihin luottaen yhdessä toistensa kanssa kohti yhä syvempää yhteyttä. Ne eivät etsi omaa etuaan, vaan julistavat iloiten evankeliumia kaikille ihmisille ja palvelevat koko luomakuntaa.

Liite

Erityislausunto, prof. dr Christian D. Washburn

Vaikka asiakirjamme ottaakin useita tärkeitä ekumeenisia edistysaskelia, en voi yhtyä joihinkin sen johtopäätöksiin.

Ensiksi. Mielestäni katolisen kirkon on mahdotonta tunnustaa luterilaisia kirkollisia yhteisöjä ”Kristuksen ruumiin jäseniksi” siinä mielessä, että ne ilman muuta olisivat Kristuksen yhden kirkon sisällä tai sen osa. Vaikka katolinen kirkko tunnustaa ortodoksiset kirkot kirkoiksi, se on aina opettanut, että se yksin on ainoa tosi Kristuksen kirkko, ja se yksin samaistuu täysin Kristuksen kirkon kanssa. Tätä oppia opettivat toistuvasti kirkkoisät, paavit ja kirkolliskokoukset, mukaan lukien Vatikaanin II kirkolliskokous (Lumen Gentium, §8). Asiakirjassa *Orientalium Ecclesiarum* Vatikaanin II kirkolliskokous selvästi vahvistaa, että Kristuksen mystinen ruumis ja katolinen kirkko ovat identtisiä: ”Pyhä katolinen Kirkko eli Kristuksen mystinen ruumis...” (*Orientalium Ecclesiarum*, §2). Kun muutamat toisella tavalla ajattelevat teologit kirkolliskokouksen jälkeen kielsivät tämän identtisyyden, Uskonopin kongregatio vahvisti sen toistuvasti eri dekreeteissään ja lausunnoissaan. Jos asiakirjamme on oikeassa *Lumen Gentium* §8:n tulkinnassaan, silloin kirkolliskokous on ristiriidassa paitsi kirkolliskokousta edeltävän ja sen jälkeisen opetusviran kanssa, myös itsensä kanssa.

Toiseksi, vaikka Vatikaanin II kirkolliskokous tunnustaa, että monia pyhityksen ja totuuden aineksia on läsnä ei-katolisissa kirkoissa ja kirkollisissa yhteisöissä ja että yksi Kristuksen kirkko on läsnä ja toimii näissä kirkoissa ja kirkollisissa yhteisöissä, kirkolliskokous kuitenkin myös lausuu, että nämä yhteisöt kärsivät eräistä puutteista jopa niissä asioissa, jotka ovat Kristuksen

asettamia (Unitatis Redintegratio, §3, §22). Asiakirjamme on epäselvä sen osalta, miten sellaisia yhteisöjä, joilta puuttuu sekä apostolinen suksessio että pätevä eukaristian vietto, voitaisiin pitää kirkkoina.

Lyhenteet

AS *Acta Synodalia Sacrosancti Concilii Oecumenici Vaticani II*. Vatican City: Typis Polyglottis Vaticanis, 1970–1999.

BEM *Kaste, ehtoollinen ja virka*

KKK *Katolisen kirkon katekismus*. Katolinen tiedotuskeskus 2005.

DH Peter Hünermann, Helmut Hoping, Robert L. Fastiggi, Anne Englund Nash ja Heinrich Denzinger, *Compendium of Creeds, Definitions, and Declarations on Matters of Faith and Morals*, 43. painos, San Francisco: Ignatius Press, 2012. Viittaukset kappalenumeroihin.

YJV *Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista*. Suomen ev.-lut. kirkkohallituksen julkaisuja 1997:4.

LW *Luther's Works*, American Edition. St. Louis: Concordia, 1955–.

LML Luterilainen maailmanliitto

par. rinnakkaiskohta

SC Sources Chrétiennes

WA D. *Martin Luthers Werke*, Kritische Gesamtausgabe, Weimar, 1883–.

WA TR D. *Martin Luthers Werke*, Tischreden. Weimar, 1912–1921.

Luterilais-roomalaiskatoli- sen ykseyskomission asia- kirjat

I vaihe (1967–1972)

The Gospel and the Church (Malta Report – 1972). Suom. MALTA 1971. Luterilais-roomalaiskatolisen teologikomission raportti, toim. Simo Kiviranta. Helsinki 1974.

II vaihe (1973–1984)

The Eucharist (1978)

All Under One Christ (1980)

Ways to Community (1980)

The Ministry in the Church (1981)

Martin Luther – Witness to Christ (1983)

Facing Unity – Models, Forms and Phases of Catholic-Lutheran Church Fellowship (1984)

III vaihe (1986–1993)

Church and Justification (1993)

IV vaihe (1995–2006)

The Apostolicity of the Church (2006)

V vaihe (2008–2019)

From Conflict to Communion. Suom. Vastakkainasettelusta yhteyteen (2013)

Baptism and Growth in Communion. Suom. Kaste ja yhteyden kasvu (2019)

***

Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista, jonka ovat allekirjoittaneet Katolisen kirkon ja Luterilaisen maailmanliiton edustajat 31. lokakuuta 1999.

Osallistujat

Luterilais-roomalaiskatolinen ykseyskomissio 2008–2019

Luterilaiset

Jäsenet

Emerituspiispa Eero Huovinen (lut. puheenjohtaja), Suomi

Past. Prof. Dr Wanda Deifelt, Brasilia

Past. Dr Sandra Gintere, Latvia

† Prof. Dr Turid Karlsen Seim, Norja (2009–2016)

Prof. Dr Dirk Lange, Yhdysvallat (2013–)

Dr Fidon R. Mwombeki, Tansania (2009–2016)

Past. Prof. Dr Friederike Nüssel, Saksa

Prof. Dr Michael Root, Yhdysvallat (2009)

Past. Prof. Dr Hiroshi Augustine Suzuki, Japani

† Past. Prof. Dr Ronald F. Thiemann, Yhdysvallat (2010–2012)

Neuvonantajat

Past. Prof. Dr Theodor Dieter, Ekumeeninen tutkimusinstituutti, Strasbourg

Henkilökunta (Luterilainen maailmanliitto)

Prof. Dr Kathryn L. Johnson, Yhdysvallat, lut. sihteeri (2009–2013)

Piispa, teol. tri Kaisamari Hintikka, Suomi, lut. sihteeri (2013–)

Roomalaiskatolilaiset

Jäsenet

Piispa prof. dr Gerhard Ludwig Müller (kat. puheenjohtaja), Saksa (2009–2012)

Piispa dr William Kenney (kat. puheenjohtaja), Iso-Britannia (2014–)

Piispa prof. dr Kurt Koch, Sveitsi (2009)

Apulaispiispa prof. dr Karlheinz Diez, Saksa (2012–2014)

Isä prof. dr Michel Fédou SJ, Ranska

Isä prof. dr Angelo Maffei, Italia

Prof. dr Thomas Söding, Saksa

Prof. dr Christian D. Washburn, Yhdysvallat

Prof. dr Susan K. Wood, SCL, Yhdysvallat

Neuvonantajat

Prof. dr Eva-Maria Faber, Sveitsi

Prof. dr Wolfgang Thönissen, Johann-Adam-Möhler-Institut für Ökumenik, Saksa

Henkilökunta (Paavillinen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto)

Mons. dr Matthias Türk, kat. sihteeri

Käsillä oleva tutkimusdokumentti *Kaste ja yhteyden kasvu* on viidennen luterilais-roomalaiskatolisen ykseysskomission työn hedelmää. Se lähtee liikkeelle kasteen vastavuoroisesta tunnustamisesta luterilaisissa ja katolisissa yhteisöissä. Tarkoituksena on tutkia tämän tosiasian kirkollisia seurauksia. Kaste ei koske vain yksilön Jumala-suhdetta, vaan sillä on myös kirkollinen ulottuvuus – liittään se meidän Kristuksen ruumiiseen. Toivomuksena on, että kasteen vastavuoroista tunnustamista seuraavat kirkolliset johtopäätökset voisivat yhdessä jo nyt koetun hengellisen ja kirkollisen elämän kanssa mahdollistaa ja rohkaista meitä syvempään yhteyteen. Käytännön yhteistyön mahdollisuuksista hengellisessä ja kirkollisessa elämässä asiakirja tarjoaa monta hyödyllistä esimerkkiä ja kehotuksia sen edistämiseen. Pyrkimyksenä on kasvaa yhdessä niin, että voisimme molemmin puolin ymmärtää toisemme kirkoksi, että voisimme lisätä mahdollisuuksia ehtoollisen yhteiseen jakamiseen ja että voisimme edistyä toistemme vihkimysviran tunnustamisessa.

